

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK

IMPROVISE, ADAPT, OVERCOME!

Lärdomar från distansundervisning under Covid-19
pandemin

Lars Hallin

Uppsats/Examensarbete:	30 hp
Kurs:	PDAU62
Nivå:	Avancerad nivå
Termin:	HT2021/VT2022
Handledare:	Per-Olof Thång
Examinator:	Ulf Blossing

Abstract

In March of 2020 the Swedish authorities recommended that all school education should move from face-to-face to online, to avoid the spread of Covid-19 in schools. Initially the focus was to get everyone onboard with the technical aspects of teaching, like how to access the training material and what platform to use to conduct the training. The training institutions in the business and industry soon followed the same recommendations and moved to on-line training where this was possible. For most trainers however it soon became evident that the greatest challenge was not the information technology and tools, but the pedagogical aspects of training as well as the question of assessment.

Since I graduated from the University of Gothenburg in 1998 I have been working with education and training in various forms, all outside of the school system. I have always been an odd bird in the sense that I have had a Bachelor's degree in education, whereas my colleagues for the most part have been subject matter experts promoted to trainers. When training moved online it made whole new demands on the trainer's community. Some of us had experience of online teaching, but for most of us it was a revolutionary change, and we were thrown into a whole new training environment with very little direction and no map to navigate by. This thesis is an effort to collect the positive experiences of 2020 and 2021, analyze what the success factors were and how they may be improved upon.

Syfte:	Identifiera lärdomar och erfarenheter i övergången från fysisk undervisning i klassrum till digital distansundervisning under Covid-19 pandemin.
Teori:	Appreciative Inquiry, som beskriver hur man genom att arbeta lösningsfokuserat i stället för problemorienterat i en organisation kan dra nytta av de styrkor som finns och skapa en bestående förändring.
Metod:	Grounded Theory, som utgår ifrån att det är informanternas egna uppfattningar och perspektiv som bildar utgångspunkt för analysen och används inom utforskade problemområden, där relevanta variabler inte finns definierade eller formulerade.
Resultat:	Omställningen till distansundervisning mötte två stora utmaningar: anpassning av genomförandet via tekniska hjälpmedel, och att säkerställa en bibehållen nivå av kunskapsöverföring i det digitala klassrummet.
Diskussion	Kursledarens förmåga att utöva ett pedagogiskt ledarskap ställdes inför nya utmaningar, liksom förmågan att kommunicera och variera utbildningen, både med avseende på innehåll och pedagogiska metoder. Att skapa en känsla av sammanhang för deltagarna är en annan viktig faktor som syns i resultatet.
Nyckelord	Lärande, distansutbildning, metoder, bedömning, återkoppling, kommunikation.

Förord

Jag har sedan jag tog min examen från Göteborgs Universitet 1998 arbetat med utbildning i olika former, uteslutande i näringslivet. Jag har varit ett undantag bland kursledare i det att jag har en pedagogisk examen, medan den övervägande majoriteten av kursledare har varit personer med ämneskunskap som blivit utsedda till kursledare. Dessa personer är till övervägande delen konsulter, och en roll som jag återkommande har haft har varit att utbilda dessa personer i grundläggande pedagogiska färdigheter för att stärka dem i sin kursledarroll. Jag har också under de drygt 20 år som gått sedan min examen intresserat mig för hur vi kan använda tekniken för att både skala upp utbildningen och göra den mer lättillgänglig, och samtidigt förnya den pedagogiska verktygslådan hos kursledarna. När undervisningen i februari 2020 till stor del övergick till distansundervisning ställde det helt nya krav på mig och mina konsultkollegor. Några hade arbetat med distansundervisning tidigare men för dom flesta var det en revolutionerande förändring, både i det att den var omvälvande, att det gick fort, att ingen hade en färdig plan för hur man skulle gå tillväga eller ett tydligt slutmål med omställningen. Jag förstod dock mycket snart att det stora arbetet som låg framför mig var att transformera mitt eget utbildningsmaterial och kursupplägg för att fungera i en digital miljö. I detta arbete insåg jag att mina kollegor i utbildningsbranschen rimligtvis brottades med samma frågor som jag själv.

En av mina kollegor sa till mig i förtroende i slutet av mars 2020: ”Jag är grymt orolig över hur detta ska gå, och att jag är för gammal för att klara av det. De flesta av oss konsulter är inte intresserade av att lära nytt eller ifrågasätta vårt levebröd. I 20 år har jag dragit på mig min John Phillips-kostym (min kollega är ett stort fan av den första Die Hard-filmen från 1988), kört mitt race och sedan sprungit vidare till nästa uppdrag. Det kanske är bäst att gå i pension?” Tanken föddes då att samla deras erfarenheter till en gemensam kunskapsbank. Att jag själv närmade mig slutet av min utbildning på Göteborgs Universitet och sökte efter en forskningsfråga till min uppsats kan så här i efterhand ses som en lycklig slump. Mitt mål med detta arbete är att det skall vara en källa till kunskap för kursledare oavsett geografisk placering eller institution. Jag har inte för avsikt att diskutera semantik eller de konflikter som kan finnas mellan filosofiska och vardagliga bruket av begrepp, men eftersom lärande handlar om att en individ ska ta till sig ny kunskap och därigenom möta den verklighet hen verkar i är just dessa två begrepp viktiga att definiera. Jag väljer att använda Berger och Luckman (1966):

”För vårt ändamål räcker det att definiera verkligheten som en egenskap tillhörande fenomen som vi erkänner existerar oberoende av vår vilja (vi kan inte ”önska bort dem”), och att definiera kunskap som vissheten att fenomenen är verkliga och att de äger specifika kännetecken.”
(Berger & Luckman, 1966, s. 10)

Ett särskilt tack till:

- Mina barn som har lovat att läsa detta arbete, dock utan att närmare precisera när.
- Min sambo som stått ut när jag tvivlat (men, utan tvivel är man som bekant inte klok).
- Min handledare som förgyllt det akademiska fotarbetet med prosa och poesi.
- Min kollega och vän som lärde mig EndNote och besparade mig många svordomar.
- Min kollega och mentor som lärt mig att ”Assumption is the mother of all fuck-ups”.
- Tage Danielsson.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	3
2.1	AKTUELLA UTBILDNINGAR.....	3
2.2	TEXTENS DISPOSITION.....	3
3	FORSKNINGS- OCH LITTERATURÖVERSIKT	4
3.1	LÄRANDE.....	4
3.1.1	<i>Kumulativt lärande</i>	4
3.1.2	<i>Assimilativt lärande</i>	4
3.1.3	<i>Ackommodativt lärande</i>	4
3.1.4	<i>Transformativt lärande</i>	5
3.2	LEDARSKAP.....	5
3.3	KOMMUNIKATION.....	6
3.4	ÅTERKOPPLING.....	7
3.5	BEDÖMNING.....	9
3.6	DISTANSUNDERVISNINGENS FORM.....	10
3.7	DISTANSUNDERVISNINGENS MÖJLIGHETER.....	12
3.8	KURSLEDARENS FÖRUTSÄTTNINGAR.....	12
3.9	DELTAGARENS FÖRUTSÄTTNINGAR.....	13
4	TEORI	14
4.1	APPRECIATIVE INQUIRY.....	14
4.2	KRITIK AV APPRECIATIVE INQUIRY.....	15
5	METOD	16
5.1	GRUNDAD TEORI.....	16
5.2	KRITIK AV GRUNDAD TEORI.....	17
5.3	METODOLOGISKA FRÅGOR.....	18
5.3.1	<i>Avgränsning av material</i>	18
5.4	DATAINSAMLING.....	18
5.4.1	<i>Intervjufrågor</i>	18
5.5	KODNING.....	18
5.5.1	<i>Initial kodning</i>	19
5.5.2	<i>Fokuserad kodning</i>	20
5.5.3	<i>Teoretisk kodning</i>	20
5.6	RELIABILITET.....	20
5.7	VALIDITET.....	21
5.8	ETISKA STÄLLNINGSTAGANDEN.....	21
6	RESULTAT	22
6.1	DISTANSUNDERVISNING IDAG.....	22
6.1.1	<i>Har fungerat särskilt väl</i>	22
6.1.2	<i>Förberedelser</i>	22
6.1.3	<i>Bedöma deltagarnas lärande</i>	23
6.1.4	<i>Största utmaningen</i>	23
6.1.5	<i>Nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs</i>	24
6.2	DISTANSUNDERVISNING OM 2 ÅR.....	24
6.2.1	<i>Mer</i>	24
6.2.2	<i>Mindre</i>	24
6.2.3	<i>Nytt</i>	24
6.3	LÄRANDE.....	25
6.4	KOMMUNIKATION.....	25
6.5	BEDÖMNING.....	25
6.6	DISTANSUNDERVISNINGENS FORM.....	25

6.7	KURSEN SOM ETT PROJEKT	26
6.8	DEN DIGITALA ÖGONVRÅN	27
7	DISKUSSION	30
7.1	OMSTÄLLNING TILL DISTANSUNDERVISNING.....	30
7.2	UTMANINGAR	30
7.2.1	<i>Kasam</i>	30
7.2.2	<i>Argyris Modell 1 och 2</i>	31
7.3	LÄRANDE	31
7.4	NYCKELFAKTORER TILL EN FRAMGÅNGSRIK KURS.....	32
7.4.1	<i>Ledarskap</i>	32
7.4.2	<i>Kommunikation</i>	32
7.4.3	<i>Återkoppling</i>	32
7.4.4	<i>Deltagarna som resurs</i>	33
7.4.5	<i>Ett agilt förhållningssätt</i>	33
7.5	TEORI OCH METOD	34
7.6	VIDARE FORSKNING	34
8	EPILOG	35
9	REFERENSER.....	36
10	BILAGOR	39
	BILAGA 1: KURSLEDARE.....	39
	BILAGA 2: MISSIVBREV	40
	BILAGA 3: INTERVJUSVAR	41
	BILAGA 4: KODADE SVAR	92

1 Inledning

I mars 2020 gick Folkhälsomyndigheten ut med rekommendationer kring hur utbildning skulle bedrivas i gymnasieskolor och högre utbildningsinstanser. Utbildningen skulle övergå till distansundervisning för att begränsa spridningen av Covid-19 i samhället, och fokus var initialt på de praktiska aspekterna, det vill säga hur tekniken skulle kunna vara ett stöd i distansundervisningen. Utbildningsanordnare inom näringslivet följde Folkhälsomyndighetens rekommendationer och ställde om alla program till distansundervisning där detta var möjligt.

Övergången från klassrum till distansundervisning handlade till en början handlade till mycket stor del om att hitta de tekniska möjligheterna att bedriva utbildning, och betydligt mindre om pedagogik. Det som Carlsson och Abrandt Dahlgren (2012) kallar den didaktiska kommunikationsfrågan, val av undervisningsmetoder och hur den pedagogiska processen ska konkretiseras i lektionssalen fick till att börja med stå tillbaka. Rydberg Fårehaeus (2003) beskriver distansundervisningen med en metafor av en blomma (men förtydligar också att det är just en metafor). Bladen är deltagarna, som blommar tack vare det stöd som finns i den underliggande strukturen. Denna struktur består av läraren, pedagogiken och det tekniska stödet för att förmedla utbildningens innehåll, en metod för effektiv kommunikation och ett innehåll och en organisation som stödjer deltagare och lärare. Det är viktigt att framhålla att komponenterna i bilden interagerar för att skapa lärandet, och i början av pandemin var detta alltså ett samspel som inte fungerade.

Diskussionen om utmaningarna med distansundervisning under Covid-19 har i stort sett uteslutande handlat om skolan, vilket är naturligt eftersom den är reglerad i lagstiftning och undervisningen ska vila på forskning. Skolverket och andra aktörer har angett riktlinjer i samband med omställningen. Till exempel har Research Institutes of Sweden (RISE) i samarbete med bland annat Skolverket upprättat en hemsida som samlar forskning om distansundervisning för att fånga upp vad som händer i skolorna (RISE, 2021). Det finns likheter mellan att undervisa i skolan respektive näringslivet, vilket redovisas senare. Dessa utbildningar innehåller exempelvis föreläsningar eller lektioner, kombinerade med övningar (individuellt eller i grupp), en bestämd kurslitteratur och avslutande tentamen eller prov.

Men det finns några viktiga skillnader:

1. För det första för att kursledarna till största delen saknar pedagogisk utbildning. Detta gör att deras förmåga att bedöma och ge återkoppling sällan är ett krav för att bli kursledare och få genomföra en utbildning. Enligt bland andra Håkansson och Sundberg (2012) är återkoppling en förutsättning för lärande, och det är inte bara återkopplingen från kursledare till deltagare som är viktig, utan den viktigaste återkopplingen kommer från deltagare till kursledare. Förmågan till reflektion över denna återkoppling är alltså en faktor i lärandet och det innefattar individens inre dialog, det vill säga förmågan till självreflektion.
2. För det andra är utbildningen frivillig då det inte råder skolplikt i näringslivet, så som är fallet med grundskolan. Deltagarna kan enligt Carlsson och Abrandt Dahlgren (2012) beskrivas som att ha ett utbildningspositivt perspektiv då deras deltagande på utbildningen bygger på just frivillighet. Det andra perspektivet kallar författarna för utbildningskritiskt, eftersom det bygger på nödvändighet eller tvång. Dessa två perspektiv är att betrakta som ideallägen på en teoretisk skala, där verkligheten mer nyanserad. Enligt författarna är det till exempel svårt att välja bort icke obligatorisk

utbildning eftersom det innebär att man ställer sig utanför samhället, vilket gör att det som formellt är ett frivilligt val blir ett val under galgen. Som exempel kan nämnas gymnasieskolan, som inte är obligatorisk men som av många ungdomar kan uppfattas som oundviklig.

Respondenterna i denna undersökning är med två undantag konsulter i utbildningsbranschen. De övriga två är forskare på universitetsnivå och har inom ramen för utbildning för studenter. Argyris (1991) hävdar att högt utbildade personer är en av de grupper som har svårast att ta till sig ny kunskap. Han menar att just konsulter är extra duktiga på att skydda sig från ny kunskap, eftersom att bli utmanad triggat en defensiv rutin som hindrar en person från att kritiskt reflektera över sitt eget beteende, eller att identifiera luckor i den egna kunskapen.

2 Syfte och frågeställning

Min tes är att den distansundervisning som blev en form av påtvingad norm under Covid-19 pandemin har genererat nya möjligheter för undervisning. Syftet med detta arbete är att identifiera lärdomar och erfarenheter i övergången från fysisk undervisning i klassrum till digital distansundervisning under Covid-19 pandemin.

Frågeställning

Hur har omställningen till distansutbildning fungerat? Vilka utmaningar har kursledarna stött på? Hur har deltagarnas lärande bedömts? Vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?

Avgränsning

Detta arbete kommer att diskutera framgångsrika undervisningsmetoder och det är ofrånkomligt att i det sammanhanget inte nämna de IT-verktyg som använts. IT-verktygen i sig, deras funktionalitet och inbördes för- och nackdelar, kommer inte att vara en del av undersökningen.

2.1 Aktuella utbildningar

De utbildningar som kursledarna arbetar med, och följaktligen ligger till grund för deras svar, är av två olika typer. Korta utbildningar med en utbildningslängd på 2 – 3 dagar i följd, och långa utbildningar med en utbildningslängd på 3 – 4 månader, och vanligtvis en kursdag per vecka.

2.2 Textens disposition

Avsnitt 2 redovisar arbetets syfte och frågeställning. Avsnitt 3 innehåller forskningsöversikt och beskrivningar av lärande, distansundervisning som fenomen och de olika former av undervisning som förekommer i kursledarnas svar. Vidare går jag igenom de förutsättningar som råder för kursledare och deltagare, vilka metoder för bedömning och återkoppling som har använts och kommunikationens roll i undervisningen. Avsnitt 4 beskriver den teori som ligger till grund för arbetet. Avsnitt 5 beskriver den metod som använts för att analysera kursledarnas svar. Avsnitt 6 redovisar resultatet av undersökningen och avsnitt 7 är en reflekterande diskussion kring resultatet, de utmaningar som jag tycker mig se och några avslutande tankar kring vidare forskning.

3 Forsknings- och litteraturöversikt

3.1 Lärande

Ellström (2005) skiljer på reproduktivt och utvecklingsinriktat lärande, där reproduktivt lärande beskrivs som etablerande och befästande av rutiner, medan utvecklingsinriktat lärande beskrivs som att utmana befintliga rutiner och status quo. Både reproduktivt och utvecklingsinriktat lärande förekommer i de kurser som denna undersökning berör. Jag har tagit hjälp av Illeris (2015) lärotypologier för att beskriva de kurser som kursledarna arbetar med i sin roll som kursledare. Illeris definierar lärande som:

”Any process that in living organisms lead to permanent capacity change and which is not solely due to biological maturation or ageing.” (Illeris, 2008, s. 7)

3.1.1 Kumulativt lärande

Kurser som syftar till att skapa kännedom om ett ämne kan beskrivas som ett kumulativt lärande, som beskrivs av Illeris (2015) som att individen inte har något mentalt schema som påverkas av den nya kunskapen. Hos människan är det tydligaste exemplet på denna form av lärande de första levnadsåren då dessa mentala scheman skapas, men det finns situationer där vuxna behöver lära sig något som saknar relation till de kunskaper de redan har. Illeris (2015) exemplifierar denna typ av lärande med gamla tiders utantillärande av psalmverser, men också till när en person ska lära sig motoriska färdigheter som att cykla eller åka skridskor. Signifikativt för denna typ av lärande är att resultatet inte är särskilt användbart i en föränderlig värld. Det kumulativa lärandet uppträder i situationer som saknar kontext, är isolerat och har inte någon koppling till något annat och saknar användning utanför den givna kontexten (Illeris, 2008).

3.1.2 Assimilativt lärande

Kurser som syftar till att certifiera deltagarna i ett ämne eller en metod kan beskrivas som ett assimilativt lärande, vilket adderar och bygger ut etablerade mentala scheman, och Illeris (2015) exemplifierar detta med en matematiklektion. Den förutsätter att deltagaren (i detta fall en elev) har skapat mentala scheman som strukturerar en tidigare kännedom, som är förutsättningen för att kunna tillägna sig ny kunskap. Illeris (2015) menar att denna typ av lärande utgör det traditionella utbildningssystemets målsättning, men att svagheten ligger i att lärandet blir bundet till ämnet, och inte alltid går att tillämpa i andra sammanhang. Det är den vanligaste typen av lärande, där det inlärdas lätt kan kopplas till ett schema eller ett mönster och förhållandevis lätt kan kopplas till den aktuella frågan. Däremot är denna typ av lärande ett viktigt skäl till varför den inlärdas kunskapen är svår att applicera på en annan kontext än den inlärda (Illeris, 2008).

3.1.3 Ackommodativt lärande

Kurser som syftar till att utveckla deltagarens förmåga inom ett ämne karakteriseras av ett ackommodativt lärande, och innebär en omstrukturering av mentala scheman, där händelser i omgivningen inte går att relatera till det etablerade. Illeris (2015) beskriver det som ett kvalitativt överskridande av den utvecklade beredskapen, där det handlar om att överkomma ett problem som inte låter sig beskrivas av tidigare etablerad kunskap. I denna form av undervisning är det därför viktigt att deltagarens förkunskaper beaktas, liksom vad de behöver lära sig för att uppnå lärandemålen. Denna typ av lärande är ofta mer krävande än assimilation, då det är lättare att foga nya kunskapselement till existerande än att bryta ner, strukturera om och rekonstruera. Att överge en tidigare förvärvad insikt innebär att deltagaren måste överge en förståelse som hen (kanske med stor möda) kommit fram till (Illeris, 2008). Då detta är en krävande process finns det en tendens att undvika den om vi inte har ett särskilt

intresse av ämnet. Ackommodativt lärande kan relateras till begrepp som reflektion, kritiskt tänkande och medvetenhet, och har en central betydelse för begreppet ”kompetens”. Lundgren och Liljevall (2001) stödjer detta, och menar att kompetens är ett begrepp som kräver situationsanpassning, och att det inte enbart handlar om kunskap utan även om förmågan att använda sina och andras kunskaper i en beslutssituation.

3.1.4 Transformativt lärande

Transformativt lärande berör deltagarens identitet eller självförståelse, som ”allt lärande som innebär en förändring av den lärandes identitet” (Illeris, 2015, s. 70), och är en långvarig process som kan upplevas som en psykisk och/eller kroppslig förlösning. Illeris kopplar i denna typ till Mezirows teori om transformation, som beskriver en process som startas av nya intryck och information som skapar en situation som är för komplex för att kunna lösas genom att enbart omorganisera existerande mentala scheman.

Transformativt lärande handlar om att bli medveten om, ta ställning till, och ändra meningsperspektiv. (Illeris, 2015, s. 88)

Människan skapar referensramar baserade på språk och kultur, och med hjälp av dessa ett sammanhang och en betydelse av de intryck som vi tar in. När detta ramverk väl är på plats har vi en stark tendens att förkasta idéer som inte passar in (Mezirow, 2008). Det som krävs för att överkomma den aktuella situationen är en radikal omstrukturering av mentala scheman, vilket gör det till en stressfylld och krävande process. Det innebär enligt Mezirow att denna typ av lärande är ovanligt och uppstår enbart när det inte finns någon annan lösning. En lyckad förändring (en kris som fått en lösning) leder till en känsla av befrielse och pånyttfödelse. Transformativt lärande förutsätter ett kritiskt ifrågasättande av existerande mentala scheman, och kan enligt Mezirow ske individuellt eller i grupp och pekar även på den sociolingvistiska aspekten av transformativt lärande, och (Habermas, 1996) lyfter en fri och offentlig debatt som en förutsättning för att få en förståelse för människors behov och intressen delta i en demokratisk debatt.

Lärande i grupp är också central i teorin om *double loop learning*, om hur människor som arbetar i grupp kan lära av varandra (Argyris, Putnam, & McLain Smith, 1985). Illeris (2008) sammanfattar med att konstatera att assimilativt och ackommodativt lärande är det som kännetecknar det vardagliga lärandet. Han gör också kopplingen tillbaka till Argyris et al. (1985) och beskriver två modeller för lärande, Modell 1 och Modell 2. Dessa modeller utvecklas i avsnitt 3.4.

3.2 Ledarskap

Håkansson & Sundberg (2012) hävdar att de generella effekterna av lärarens ämneskunskaper som enskild påverkansfaktor är försumbara, och det är först när de kombineras med andra förmågor som är knutna till undervisningssituationen (tydlighet kring mål, förmåga att skapa förtroendefull relation med deltagarna) som de effekterna framträder. Författarna beskriver kvalitativt god undervisning som ledarskap i lektionssalen som kännetecknas av noggrann planering, tydliga undervisningsmål, en stödjande ledning (deltagarna är involverade och har möjlighet att ta ansvar), aktivering och motivering av deltagarna samt ett synligt ledarskap. Men författarna hävdar också att en kvalitativ undervisning beror på ansträngningskapaciteten och viljan hos den som ska lära, och att god kvalitet i undervisningen kan aldrig handla om att använda särskilda metoder eller koncept som enkelt kan mätas. Det handlar alltså om ett ömsesidigt förhållande som kräver att både kursledare och deltagare anstränger sig för att nå resultat.

"Bra undervisning kännetecknas av att läraren kan göra kloka bedömningar under osäkra förhållanden, förhålla sig kreativt till svårösliga dilemman och snabbt väga och värdera olika handlingsalternativ utifrån kontextuell och kulturell känslighet." (Håkansson & Sundberg 2012, sid. 54)

Bolman och Deal (2015) diskuterar en grupps mognadsgrad i koppling till vilken ledarstil som är lämplig, och tar upp begreppet målstyrning. Denna ledarstil förutsätter att gruppen är mogen sitt uppdrag och är mer självgående. Om gruppen inte uppnått denna mognadsgrad behövs en mer strukturerad och detaljerad ledarstil.

3.3 Kommunikation

För att kunna ge den återkoppling som diskuteras av Hattie och Timperley (2007) krävs att kommunikationen mellan kursledare och deltagare är etablerad. Det som särskiljer distansundervisning från klassrumsundervisning är att kursledare och kursdeltagare är fysiskt, och inte sällan tidsmässigt, åtskilda (Lundgren & Liljevall, 2001), men i och med att digitala hjälpmedel har blivit en del av vardagen och är tillgängliga för alla som har en dator till hands är möjligheterna till variation av undervisningen stor. Förutsättningarna kan dock skilja sig för kursledare och deltagare, eftersom kursledarna (de som ingår i denna undersökning) inte har haft möjlighet att träffa deltagarna fysiskt, medan detta i vissa fall (där deltagarna valt att göra så) har funnits en möjlighet för deltagarna att träffa varandra. Det fysiska mötet åsido så har kursledaren ett antal IT-verktyg att välja på, beroende på situationen och det innehåll som ska förmedlas. Gruppforum finns i en mängd olika IT-system, och det tillkommer nya regelbundet, men för att undvika att använda referenser som är inaktuella om 10 år avstår jag från att nämna konkreta exempel, utan vilar i övertygelsen att begreppets innebörd är känd. Videomötet kan i undervisningssammanhang vara en nyare företeelse, men då det har använts sedan slutet av förra seklet (Burns, Lander, Ryan, & Wragg, 1999) betraktar jag den ändå som ett väl känd metod för distansundervisning. En viktig faktor i all undervisning är hur kommunikationen hanteras, och Lundgren och Liljevall (2001) pekar ut just kommunikationen som en faktor där lärandet sker via ett elektroniskt medium.

Synkron kommunikation är tvåvägskommunikation som sker i realtid, vilket innebär att flera personer kommuniceras samtidigt. De vanligast förekommande formerna när det gäller utbildning är lektioner, föreläsningar eller seminarier. De kommunicerande parterna kan befinna sig fysiskt på samma plats eller online via videomöte eller chatt. Fördelarna med synkron kommunikation är, bortsett från möjligheten till omedelbar återkoppling på frågor och kommentarer, är att den möjliggör spontana diskussioner och bidrar till att skapa en social gemenskap. När det gäller distansundervisning faller dock en komponent bort, och det är den mer informella sorten som äger rum vid kaffeautomaten eller runt fikabordet. Dessa informella interaktioner är en viktig del av den sociala interaktionen som sker, och den är förbehållen den utbildning som samlar deltagarna på en fysisk plats (Håkansson, 2021).

Asynkron kommunikation är envägskommunikation som sker då deltagarna är skilda från varandra i tid och rum, till exempel via diskussionsforum eller lärplattformar. Den vanligaste formen för kommunikation är via text, men det kan också ske via inspelat material, till exempel videoföreläsningar. Deltagarna skriver och läser inlägg vid olika tidpunkter, vilket innebär att de får mer tid till förfogande att formulera sig, samt att läsa och besvara inlägg från andra medlemmar i forumet. Det ger i teorin möjligheten att reflektera och bearbeta inläggen och att diskutera på ett djupare plan, men den resulterar ofta i ytliga inlägg där deltagarna inte reflekterar över kommentarerna (Håkansson, 2021). Det är en gradskillnad snarare än en artskillnad mellan synkron och asynkron kommunikation, framför allt när det

gäller den kommunikation som sker via text, eftersom verktyget i sig (chatt, e-post, inlägg i diskussionsforum etc.) kan besvaras omedelbart eller med fördröjning beroende på användarnas preferens och meddelandets art. Chatten är att betrakta som en metod för synkron kommunikation, men ett inlägg kan förbli obesvarat en tid. Epost är designat för asynkron kommunikation, men det finns inget som hindrar att kommunikationen sker utan fördröjning. Medan den asynkrona kommunikationen är fördröjd och oftast i skriftlig form, synliggör den omfattningen av allas deltagande, medan den synkrona kommunikationen existerar för stunden och oftast är muntlig (Amhag, 2013).

Rydberg Fårehaeus (2003) hävdar i sin avhandling att det viktigaste instrumentet i distansutbildningen är en kommunikation som lyfter diskussionen. Rydberg Fårehaeus (2003, s. 65) listar ett par tips för kursledare i distansutbildning som är kopplade just till kommunikation:

- Om möjligt arrangera ett F2F- möte innan distansutbildningen startar, där deltagarna kan utbyta information om sig själva, sin bakgrund och sammanhang.
- Säkerställ att deltagarna behärskar tekniken, och inled en diskussion om hur tekniken påverkar kommunikationen.
- Skapa ett utrymme för social interaktion mellan deltagarna.
- Vara uppmärksam på hur gruppen hanterar lärandeprocessen.
- Anpassa den pedagogiska ambitionen till den tid som står till förfogande.
- Gör deltagarna uppmärksamma på tidsförskjutningen i asynkron kommunikation, och konsekvenserna av den. Försenad återkoppling kan leda till minskad aktivitet.
- Skapa ett forum för lärande mellan deltagarna.
- Skapa förutsättningar för synkron kommunikation i situationer där beslut ska fattas.
- Ge återkoppling som ett stöd till lärandet, och backa undan när deltagarna klarar sig själva.
- Formativ bedömning är att föredra då de ger möjlighet att korrigera under pågående kursmoment.

3.4 Återkoppling

Langerth Zetterman (2001) presenterar två aspekter som anses särskilt viktiga i distansundervingen. Den första är handledning, vars syfte är att förklara och vidareutveckla det som presenterats. Den andra är återkoppling, som har karaktären av kontroll och korrektion. Enligt Uusimaki (2013) har handledaren en roll som både ska stimulera lärande och tillhandahålla en struktur för reflexion. Birnik (2010) hävdar att både handledare och klient ingår i en lärprocess, vilket förutsätter att båda är villiga att lära. Detta kräver alltså att handledningen sker i en miljö där båda parter är beredda att vara öppna med sina kunskapsluckor. Detta bekräftas av Lauvås och Handal (2014), som jämför handledaren med en kritisk vänskap som kännetecknas av en förtroendefull relation, en tilltro till varandras yrkeskompetens och respekt för den handleddes integritet.

Den andra aspekten som Langerth Zetterman (2001) lyfter fram är återkoppling. Detta diskuteras också av Hattie och Timperley (2007), som beskriver det som ett av de mest betydelsefulla instrumenten för lärande, oavsett om den är positiv eller negativ. I artikeln bygger författarna en modell som bland annat beskriver relationen mellan återkoppling och bedömning, och hur återkoppling kan användas för att förstärka lärandet. Begreppet återkoppling beskriver författarna som en konsekvens av en prestation:

Information provided by an agent (e.g., teacher, peer, book, parent, self, experience) regarding aspects of one's performance or understanding.
(Hattie & Timperley, 2007, s. 81)

Det är viktigt att återkoppling ges på en nivå som är anpassad till deltagarens förutsättningar om den ska åstadkomma den önskade effekten att minska avståndet mellan deltagarens nuvarande förståelse och den förståelse som eftersträvas. För deltagarna är det i en lektionsmiljö det naturliga att kursledaren som erbjuder denna återkoppling, men i distansundervisning kan den relevanta återkopplingen, med rätt förutsättningar, finnas bland övriga deltagare. Denna process att skapa ny kunskap genom att aktivt delta i en dialog med andra kursdeltagare benämner Mazur (2013) *peer instruction*, där en deltagare till och med kan vara bättre skickad att förklara för en annan deltagare än vad kursledaren är, eftersom deltagarnas utvecklingszoner överlappar. För kursledarna handlar återkoppling om att identifiera deltagarnas kunskapsnivå, och därigenom kunna ge den stöd som behövs för att nå den kunskap som finns i det som Vygotsky benämner den proximala utvecklingszonen (Säljö, 2010). Denna zon kan beskrivas som ett kunskapsområde som en person ännu inte behärskar på egen hand men kan nå med hjälp av någon annan (Barker, 2013). Att ge återkoppling på beteende eller prestation innebär att ge både positiv och negativ kritik. En av de upptäckter som Chris Argyris själv ansåg vara viktigast var att människor tenderar att utveckla ett defensivt beteende och försvara sina kunskaper, eller konsekvensen av sina handlingar, snarare än att ta ansvar för dem (Argyris et al., 1985). Denna typ av beteende triggar ett motstånd mot lärande, och därmed också mot att förändra sitt beteende. Författarna beskriver två modeller (förhållningssätt), som de kallar Modell 1 och Modell 2.

Modell 1 beskrivs som en situation när en individ försöker kontrollera sin egen situation genom att skaffa sig makt över den. Lärande genereras utifrån ett behov att behålla denna kontroll eller makt, att rädda sitt eget anseende (*face saving*) och de saknar därför förmågan att lära sig av sina misstag, och det uppfattas som ett svaghetstecken att ge uttryck för osäkerhet. Experter som erkänner sin okunnighet riskerar dessutom att bytas ut mot mer självsäkra rivaler (Kahneman, 2013). Konsekvenserna av detta beteende är bland annat defensiva relationer med andra människor, och en ovilja att utsätta sina idéer för granskning (Argyris et al., 1985). En person som agerar enligt Modell 1 är alltså mindre benägen att ta till sig konstruktiv kritik.

Modell 2 beskrivs som en situation när en individ bjuder in till dialog om t.ex. hur en situation ska hanteras, eller hur ett problem ska lösas. Individerna tar ansvar för sitt agerande, man eftersträvar konsensus i lösningen och man lägger sitt eget anseende åt sidan och har ett gemensamt åtagande att hitta och rätta till fel och brister. Konsekvenser av detta beteende är minimerade defensiva relationer, en högre grad av valfrihet och bättre förutsättningar till att generera ny kunskap (Argyris et al., 1985). En person som agerar enligt Modell 2 är enligt denna beskrivning mer benägen att ta till sig konstruktiv kritik och göra ändringar i sina mentala scheman.

Anderson (1994) hävdar att det verkliga problemet ligger i att de flesta människor inte är medvetna om detta beteende, speciellt när de befinner sig i en situation som uppfattas som svår eller hotfull. Det är en av anledningarna till att människor och organisationer har svårt att förändra sitt beteende, vilket också hindrar dem i deras lärande. Argyris et al. (1985) utvecklar Modell 1 och Modell 2 i två typer av lärande. Single-loop learning bygger på Modell 1 och beskrivs som den vanligaste typen av lärande, som försöker lösa ett problem inom ramen för det existerande systemet. Double-loop learning bygger på Modell 2, och

ifrågasätter det existerande systemet och de antaganden och värderingar som ligger till grund för våra handlingar.

3.5 Bedömning

En vanlig beskrivning av termen bedömning är en aktivitet eller insats som görs för att avgöra en deltagares skicklighet, och lägger vikten på resultat (Hattie & Timperley, 2007). Bedömning blandas ibland samman med utvärdering vilket kan leda till tvetydighet (Gikandi, Morrow, & Davis, 2011), varför det är viktigt att hålla isär dem. Denna beskrivning stöds av Taras (2005), som karakteriserar bedömning som mätning av vad den studerande har åstadkommit, och vilka framsteg som gjorts. Utvärdering reserverar Taras till mätning eller verifiering av värdet hos materiella enheter som läroplaner, program, kurser etc. Bedömning av deltagarens resultat är central när det gäller formell utbildning som skola och högskola och är en nyckelkomponent för effektivt lärande. Bedömning förutsätter därför att det finns tydligt uppsatta lärmål som deltagarens resultat kan mätas mot (Taras, 2005). En utbildning behöver därför vara uppbyggd kring möjligheten att bedöma och utvärdera resultat (Gikandi et al., 2011).

Bedömningen av lärande är enligt Jönsson (2013) övervägande summativ och görs i syfte att kunna sätta betyg, men den har också som syfte att leda till ökat lärande. Summativ bedömning mäter vad en kursdeltagare har lärt sig i slutet av en definierad period, och innehåller poängsättning av resultatet, i syfte att sätta ett betyg eller på annat sätt tillgodoräkna deltagaren den genomgångna kursen. Den karakteriseras vanligtvis av objektiva tester, fördefinierade lärandemål och ett innehåll som syftar till ett enhetligt närmande av ämnet. Den karakteriseras vanligtvis av objektiva tester, fördefinierade lärandemål och ett innehåll som syftar till ett enhetligt närmande av ämnet (Gikandi et al., 2011).

Formativ bedömning har enligt Lau (2015) sitt ursprung i utvärdering av läroplaner, där de som skapat läroplanen ofta tenderar att göra motstånd mot bevis som pekar på att det finns brister i den, eller att en omfattande ändring hade lett till en förbättring av resultatet. Formativ bedömning förekommer bland annat i skolans skapande ämnen, såsom i bildämnet där det ofta finns ett uttalat fokus på just deltagarens skapandeprocess (Haugen, 2020). För att vara effektiv kräver formativ bedömning återkoppling som kan visa på att det finns ett gap mellan nivån på det bedömda arbetet och den nivå som bestämts i lärmålen (Taras, 2005). Gikandi et al. (2011) beskriver formativ bedömning som fokuserad på återkommande feedback inom ramen för lektionstillfället i syfte att förbättra inte bara inläring utan även utläring. Författarna är tydliga med att det inte finns en skarp skiljelinje mellan summativ och formativ bedömning, då formativ bedömning kan tjäna summativa syften och vice versa. Till exempel så är all framgångsrik utbildning, oavsett bedömningsform, beroende av att anpassa innehåll och format i ett kursmoment i förhållande till hur framgångsrikt det förra momentet var (William & Black, 1996). Lau (2015) stödjer detta resonemang och poängterar det felaktiga i att framhålla den ena formen som bättre än den andra.

Bedömning skiljer sig åt mellan undervisning på distans och i klassrum, framförallt beroende på att kommunikationen i distansundervisning till övervägande delen är asynkron (Gikandi et al., 2011). Författarna pekar på skillnaden mellan kommunikationen och de krav som ställs på utbildningsarrangören att omarbeta det pedagogiska upplägget för att kunna genomföra formativ bedömning där detta är aktuellt. Vidare pekar författarna på vikten av en väl strukturerad strategi för att lyckas skapa en effektiv lärandemiljö, och att detta inte är uppenbart för många leverantörer av distansutbildning. En lyckad integrering av formativ

bedömning i distansundervisning anges av författarna som en viktig faktor för att skapa denna lärandemiljö och facilitera lärandet.

3.6 Distansundervisningens form

Distansundervisning uppstod inte i samband med pandemin 2020/21, utan det som är specifikt med denna period är att arrangörer, kursledare och deltagare inte har haft någon möjlighet att välja någon annan undervisningsform. Undervisning på distans funnits tillgänglig i över 120 år (korrespondensinstitut startade i Sverige 1898 av Nils Svensson Hermod), men distansundervisning är inte ett homogent begrepp utan kan ha olika former för genomförande, varför en definition är nödvändig. Det finns stora variationer när det gäller definitionen av begreppet, men de flesta har två gemensamma utgångspunkter:

1. Distansen mellan kursledare och deltagare
2. Hur kommunikationen sker mellan dem.

I avsnittet ”Hur fungerar distansundervisning” (UR, 2020) görs en distinktion mellan fjärrundervisning och distansundervisning. Vid fjärrundervisning är deltagare och kursledare åtskild i rum men inte i tid, och undervisningen sker i realtid. I distansundervisning är deltagare och kursledare åtskild i tid och rum, det vill säga undervisningen sker inte i realtid. Langerth Zetterman (2001) pekar också på att kursledare och deltagare är åtskilda i tid och/eller rum under större delen av lärprocessen, och att tvåvägskommunikation för dialog mellan kursledare och deltagare sker via lämpliga medier, huvudsakligen genom teknikstöd. Vidare pekas det på att förutsättningarna för lärande organiseras i huvudsak genom individuella studier, men studiegrupper kan organiseras av deltagare eller kursledare.

Rydberg Fårehaeus (2003) utvecklar detta resonemang med att lyfta avståndet. Dels avstånd i rummet (det vill säga det geografiska avståndet mellan deltagarna och kursledare) och avstånd i tid (att deltagarna kan ta till sig viss typ av undervisning vid olika tillfällen) vilket ger en variation i synkron respektive asynkron kommunikation. Ytterligare en aspekt på avstånd beskrivs i avståndet i dialog och struktur, som även benämns ”transactional distance”, beskriver det psykologiska och kommunikativa avståndet som behöver överbryggas för att deltagare och kursledare ska mötas. Tekniken är alltid i centrum när det gäller distansutbildning och förväntningar på dess möjlighet att lösa problem eller möjliggöra större klasser är enligt Rydberg Fårehaeus (2003) stora.

Termen distansundervisning används ofta som en paraplyterm där allt från korrespondenskurser med en asynkron kommunikation till en utbildning via digitalt medium i realtid med synkron kommunikation ryms (Moore, Dickson-Deane, & Gaylen, 2011). Den grundläggande förutsättningen är dock att kursledare och deltagare sitter fysiskt åtskilda (Lundgren & Liljevall, 2001), men därefter kan förutsättningarna variera. Begreppet undervisning brukar ofta kopplas till kunskapsförmedling, där en kursledare har ett kunskapsövertag gentemot deltagarna, och kursledaren är den som sätter agendan. I dagens distansundervisning (det Lundgren och Liljevall också kallar distanspedagogik) ligger mer av fokus på lärandet, det vill säga att deltagaren själv är aktiv i problemformulering, informationssökande, samarbetsformer och så vidare. Filipczak (1995) betonar istället begreppet distanslärande att sätta fokus på lärandet såväl som på undervisningsmetoder. Jag väljer i detta arbete att använda distansundervisning, det vill säga inte göra distinktionen som t.ex. UR (2020) gör, av det enkla skälet att det är det verkar vara det mest spridda begreppet.

Prototypen för social interaktion är enligt Berger och Luckman (1966) face-to-face (F2F), och den sociala interaktionen minskar ju längre bort från F2F vi kommer. Avståndet ökar följaktligen anonymiteten, vilket reser frågan hur avståndet påverkar lärandet. Enligt konstruktivismen äger kunskapsbildning rum i en social situation, där individen konstruerar sin kunskap i interaktion med andra. En viktig kritik mot denna undervisningsform har enligt Lundgren och Liljevall (2001) varit svårigheten att skapa och upprätthålla den sociala interaktionen över en längre tid. En av utmaningarna som utbildare har ställts inför är just hur man kan bibehålla en levande dialog med sina kursdeltagare utan att kunna träffas fysiskt. Detta är dock något som författarna vänder sig emot, och pekar på utvärderingar som visar på att distansundervisning kan skapa en djupare interaktion mellan kursledare och kursdeltagare. Amhag (2013) konstaterar att forskningen visar att det finns flera dimensioner på distansutbildningens effektivitet, det vill säga hur väl deltagarna lär sig. Bland annat lyfter hon fram den sociokulturella dimensionen där datorn beskrivs som en resurs för kollaborativt lärande, och inte enbart som en pedagogisk maskin som ska överföra kunskap. Det fysiska avståndet är däremot inte en huvudfaktor i definitionen distansutbildning, det är snarare en styrning av tiden som en följd av den rumsliga distansen (Langerth Zetterman, 2001).

Begrepp som online-utbildning, eLearning och virtuell utbildning är mer eller mindre synonyma och utbytbara i det dagliga talet, och handlar i huvudsak om vilken som är den föredragna metoden för distansutbildning. Det finns inte en enskild mekanism för att leverera utbildning för respektive begrepp, vilket gör att termerna är vaga (Traxler, 2018). Former och tillvägagångssätt i distansundervisning kan alltså skilja sig åt, inte minst beroende på kursledarens färdigheter och förmåga att anpassa sin undervisning till mottagarna. Jag väljer här att anta att begreppen lektioner, seminarier, laborationer, grupparbeten och handledning inte behöver förklaras närmare. Däremot är det på sin plats att definiera begreppen.

Online-utbildning avser utbildning som genomförs via internet, där web-baserad teknologi stödjer lärprocessen (Gikandi et al., 2011). Den beskrivs av Moore, Dickson-Deane & Gaylen (2011) på liknande sätt, med tillägget att det är en form av utbildning som med stöd av teknologi kan förbättra tillgängligheten för deltagare som under andra omständigheter inte hade kunnat delta.

eLearning kan definieras som all utbildning som genomförs via ICT (Information Communication Technology), såsom interaktiv media, mobila enheter eller internet (Gikandi et al., 2011). Lundgren och Liljevall (2001) definierar elektroniskt lärande som alla de kommunikationsformer i samband med ett lärande där ett elektroniskt kommunikationsmedium används.

Blended learning är en variation av olika lärmiljöer där traditionell undervisning (fysiska träffar) blandas med digitala aktiviteter och träffar online. Tiden i lektionssal reduceras kraftigt och ersätts med online-aktiviteter (Thång, 2015). Blended learning har blivit en vanlig strategi i högre utbildning, där utbildarna behöver stöpa om hur man hanterar utbildning, lärande och bedömning i en ny utbildningsmiljö (Gikandi et al., 2011).

Flipped classroom är en typ av blended learning där läraren vänder på vanligt förekommande upplägget att en lektion följs upp med en uppgift individuellt eller i grupp. Deltagarna tar istället del av innehållet före lektionstillfället, som sedan används för problemlösningar, laborationer eller uppgifter, och kursledaren tar rollen som handledare. (Barker, 2013).

3.7 Distansundervisningens möjligheter

Under 2000-talet har nya kanaler för kommunikation och utbyte av erfarenheter och kunskap tillkommit. Dessa erbjuder deltagarna en kombination av synkron och asynkron kommunikation, och innebär nya möjligheter för både undervisning och lärande. Det finns dessutom ett ökat tryck på utbildningsanordnare, från grundskola och uppåt, att tillhandahålla utbildning för fler personer, och helst till en lägre kostnad (Rydberg Fårehaeus, 2003). Utöver det som detta arbetes frågeställning handlar om finns det skäl att lyfta blicken och se på distansundervisningen i ett större perspektiv. Men det är också viktigt att påpeka att blandningen av utbud också måste få vara kopplad till det sammanhang, den kultur och den historiska kontexten hos utbildningsanordnaren. Idén om *One size fits all* måste överges när det kommer till distansundervisning (Naidu, 2022).

Undervisningsformen är som redan diskuterats inte ny, men i och med att den blivit något av en norm under pandemin kan man ställa frågan om det är en undervisningsform som kommer att öka. 2001 lyftes den fram som ett starkt alternativ för att tillhandahålla *just-in-time learning*, det vill säga utbildning i omedelbar anknytning till ett praktiskt problem (Lundgren & Liljevall, 2001), och att problem som kritiker tidigare identifierat med denna undervisningsform (till exempel att det är svårt att studera ensam) redan hade tekniska lösningar. Men författarna pekar också på att ett system för ett livslångt lärande inte kommer till stånd automatiskt för att man har ett gott stöd i tekniken, det krävs också att utbildningsmarknaderna utvecklas. Traxler (2018) beskriver att detta nu sker på grund av den ökade internationella mobiliteten bland universitetsstudenter och nya modeller för samarbeten inom högre utbildning. Kombinerat med en ökad internationalisering av forskning och minskade investeringar i forskning leder detta till en ökad kommersialisering av densamma för att kompensera det ekonomiska bortfallet. Traxler (2018) pekar också på att engelska (och mer specifikt amerikansk engelska) har blivit det dominerande språket i distansundervisning på högre nivå, oavsett vilket land den ges i, och att det finns ett ökat intresse för pedagogisk forskning för att facilitera distansundervisningen på högre nivå, och den nya kunskapen gagnar även utbildning på lokal nivå.

Rydberg Fårehaeus (2003) bekräftar tillgängligheten som en av distansundervisningens påvisade styrkor, där deltagarna får tillgång till högkvalitativ utbildning från hela världen, och där deltagarna kan kombinera kurser från flera lärosäten utan att förflytta sig geografiskt. Hon pekar också på några av de utmaningar som distansundervisningen har att övervinna, som avsaknaden av fysiska möten och en känsla av alienation och ensamhet. Detta måste ett lärosäte möta med *collaborative learning*, en aktiv metod för att motivera och stimulera deltagarna, underlätta samarbetet och skapa en känsla av social gemenskap (Rydberg Fårehaeus, 2003). Flexibiliteten i online utbildning ger möjlighet kring lärande som stärker deltagaren i att fatta egna beslut kring vilken form för lärande och interaktion med kursledare och utbildningsanordnare som passar hen bäst. Naidu (2022) gör jämförelsen med hur vi idag kan välja hur vi väljer att handla varor, göra våra bankärenden eller välja mellan andra tillgängliga tjänster i samhället.

3.8 Kursledarens förutsättningar

Kursledaren i näringslivet är, som beskrivs i inledningen, oftast en person som har expertkunskaper inom sitt område men saknar pedagogisk utbildning. Det innebär i sin tur att synen på vad lärande är kan variera mycket från mellan utbildarna. Ellström (2005) fångar utmaningen för näringslivets kursledare när han beskriver det som en pendelrörelse mellan lärandetyper, och hur en skicklig lärare kännetecknas av att hen bemästrar denna rörelse utan

att skapa förvirring bland kursdeltagarna. Till detta kommer den ökade specialisering som sker i arbetslivet som förmedlades via intervju med Säljö (2019), som gör att kursledaren inte har förutsättningar att ge detaljerade svar på varje problemställning som lyfts inom kursen utan måste känna sig trygg i det faktum att hen inte har något kunskapsmonopol.

3.9 Deltagarens förutsättningar

Lundgren och Liljevall (2001) tar upp några av de förutsättningar som finns för att distansundervisning ska bli framgångsrik. De nämner den studiesociala miljön och hur det kan vara svårt att fokusera på studier i till exempel hemmet om man samtidigt förväntas ha rollen som förälder. De poängterar att deltagaren måste ha en tydlig målsättning med sina studier, som fyller ett kunskapsbehov som är värt uppoffringen av tid med familjen. Det behövs ett fungerande system för utvecklingssamtal mellan kursledare och deltagare, och fokus för utbildningens arrangör måste flyttas ifrån vilken teknik som är tillgänglig till vilken teknik som skapar den bästa digitala miljön för samarbete. Vidare nämner Lundgren och Liljevall (2001) att studiematerialet måste vara utformat för distansundervisning. En annan viktig förutsättning som redan diskuterats är deltagarnas förhållningsätt till den aktuella utbildningen, det vill säga det som Carlsson och Abrandt Dahlgren (2012) benämner utbildningspositivt respektive utbildningskritiskt. Det är inte självklart att en deltagare på en kurs som i teorin är frivillig verkligen vill vara där, eller är intresserad av att ta till sig kursens innehåll.

4 Teori

4.1 Appreciative Inquiry

En vetenskaplig teori är en definition eller ett antagande som kan ge en förklaring till en observation, vars resultat går att verifiera genom experiment. Appreciative Inquiry har utvecklats av Cooperrider och Whitney (2005), och bygger på idén att i varje system finns det något som fungerar och som kan vidareutvecklas. När positiva historier bearbetas systematiskt kan en innovativ insikt om hur systemet skulle kunna fungera exploateras. Appreciative Inquiry utvecklar konsten att genom frågor identifiera och förstärka de faktorer som stärker ett system eller en organisation. Det är en teori som inte speglar gårdagens värld i syfte att skapa prognoser om morgondagen, utan att istället utmana status quo och öppna för nya möjligheter (Greyten et al., 2018).

Appreciative Inquiry bygger enligt Watkins och Mohr (2001) på socialkonstruktionismens teori att samhället är konstruerat genom människor i samspel med varandra. Appreciative Inquiry har därför en koppling till kunskapsociologins teori om hur individen formar sin uppfattning om verkligheten. Genom att upprepade handlingar skapar vanor och rutiner konstrueras sociala institutioner och roller som blir en objektiv social verklighet, som de enskilda individerna internaliserar och tar för given i vardagen (Berger & Luckman, 1966). Genom att fokusera på detta kan en organisation eller ett system utvecklas, och genom att arbeta lösningsfokuserat i stället för problemorienterat kan en organisation dra nytta av de styrkor som redan finns och skapa en bestående förändring. Appreciative Inquiry som teori diskuteras även av Nyvaller (2015), som utvecklar begreppet ”Uppskattande skolvandring”. Upphovsmännen beskriver teorin på följande sätt:

”In Appreciative Inquiry, intervention gives way to inquiry, imagination and innovation. Instead of negation, criticism and spiraling diagnosis, there is discovery, dream and design. Appreciative Inquiry involves the art and practice of asking unconditionally positive questions that strengthens a system’s capacity to apprehend, anticipate and heighten positive potential.”
(Cooperrider & Whitney, 2005, s. 15)

Vidare beskrivs de fyra stegen i den undersökande processen, som författarna kallar Discovery (identifiera det som gör att systemet fungerar som bäst), Dream (formulera en vision om framtiden), Design (konkretisera visionen i en plan) och Destiny (bygg en struktur som förvaltar resultatet).

Eftersom Appreciative Inquiry bygger på intervjuer bör en kvalitativ metod användas, eftersom styrkan hos den kvalitativa metoden ligger i flexibiliteten och möjligheten att fånga nyanser och icke-kvantitativa data. Kursledarna i undersökningen ombeds att i förväg välja ut en kurs som bedrivits på distans. Denna kommer sedan att fungera som bas för intervjufrågorna. Att det enbart är en kurs som väljs ut av kursledaren anser jag inte påverkar värdet av studien, då det jag vill identifiera är de positiva erfarenheterna oavsett ämne eller målgrupp. Jag är inte intresserad av vilket ämne som är bäst lämpat för distansundervisning, utan enbart av de positiva erfarenheterna som dragits av det nya sättet att bedriva undervisning och hur detta kan vidareutvecklas.

En semistrukturerad intervju är enligt Bryman (2016) den metod som passar bäst, då en enkätstudie skulle begränsa kursledarnas svar. Appreciative Inquiry har även inslag av aktionsforskning, då målsättningen med undersökningen är att utveckla praktiken samtidigt

som den syftar till att hjälpa utbildarna att förstå, förklara och utveckla den egna praktiken (Åberg, 2009). I och med denna koppling till aktionsforskning ryms också utmaningen med urval av data och i en oändligt komplex värld identifiera det som är relevant för det som utforskas (Argyris et al., 1985). Ett annat skäl är att i denna undersökning kan man definiera den undersökande parten (undertecknad) som en del av det fält som studeras (Bryman, 2016).

4.2 Kritik av Appreciative Inquiry

Appreciative Inquiry har kritiserats för att fokusera enbart på positiva erfarenheter, och därigenom inte ta upp problemen i det som studeras. Att ställa begreppen lösningsinriktad respektive problemorienterad mot varandra kan tolkas som att de kan frikopplas från varandra så att problem ignoreras. Kahneman (2013) verkar också ifrågasätta detta, och använder begreppet förslusaversion. Dåliga känslor, dåliga föräldrar och dålig feedback påverkar mer än goda känslor, goda föräldrar och bra feedback, och dåliga nyheter bearbetas mer än goda. En vanligt förekommande oro är att ett fokus på det som betraktas som ”positivt” kan leda till att det som betraktas som ”negativt” lämnas åt sidan eller ignoreras, vilket är olyckligt då detta också kan vara meningsfullt i sökandet efter lösningar (Greyten et al., 2018). Det är därför viktigt att påpeka att användandet av en positiv approach inte innebär att problemen ignoreras, utan att de problem som identifieras omformas till konstruktiva möjligheter (Hung, Phinney, & Rodney, 2018).

I detta arbete har Appreciative Inquiry inte varit tillräckligt för att nå fram till ett resultat och en efterföljande analys. Den har legat till grund för mina intervjufrågor, men den saknar en metod för att analysera svaren. Därför har jag valt att kombinera Appreciative Inquiry med Glaser och Strauss (1967) Grounded Theory, som beskrivs i nästa avsnitt.

5 Metod

5.1 Grundad teori

Den vetenskapliga metoden syftar till att strukturera data från de genomförda intervjuerna på ett sätt som eliminerar det egna tyckandet, men i valet av metod väljer jag som forskare också bort alla andra metoder vilket innebär att viktiga aspekter kan gå förlorade. Metoder och modeller är i sig en förenkling av den verklighet vi undersöker, och ingen metod är utan begränsningar. Valet har i detta arbete fallit på Grounded Theory (Glaser & Strauss, 1967) då det är en metod som lämpar sig på områden där en iterativ process används. GT utgår ifrån att det är informanternas egna uppfattningar och perspektiv som bildar utgångspunkt för analysen. Valet av GT har skett efter ett noggrant övervägande huruvida det är rätt metod för den valda situationen. GT används vanligtvis inom utforskade problemområden, där relevanta variabler inte finns definierade eller formulerade (Guvå & Hylander, 1998), och som redan konstaterats så är distansundervisning inte ett nytt fenomen. Det som gör att jag ändå väljer GT som metod är att jag anser att omständigheterna är nya. Pandemin har lett till en i de flesta fall ofrivillig ändring av ett fungerande upplägg (klassrumsutbildning) som lett till att många kursledare har tvingats ut i ett område de hade mycket lite kunskap om (distansundervisning). De har i detta förändringsarbete inte haft något stöd att tala om hur man bäst bedriver distansundervisning, utan det har mycket handlat om *trial and error*.

GT beskrivs av Glaser och Strauss (1967) som en process där frågeställning, insamling, bearbetning och analys av data växelverkar. Det har varit en utmaning att fånga upp processen, inte minst då tolkningen av såväl metod och begrepp skiljer sig åt mellan forskare (och i senare skede även mellan upphovsmännen), vilket gjort att jag har valt att utgå ifrån Guvå och Hylander (1998) och Bryman (2016) i beskrivning och applikation. I sin framställning skiljer Bryman (2016, s. 692) mellan Redskap och Resultat. Där inget annat anges nedan är det Bryman (2016) som refereras.

Redskap

- Teoretiskt urval beskriver insamlingen av data som en kontinuerlig process som inte är avgränsad till ett visst stadium i undersökningen. Det görs i syfte att upptäcka kategorier, deras egenskaper och ömsesidiga relation. Teoretiskt urval kan också beskriva hur man väljer kursledare.
- Kodning är den process då forskaren distanserar sig från empirin genom att abstrahera och lyfta empirisk data till en teoretisk nivå (Guvå & Hylander, 1998), och insamlad data bryts ner i sina beståndsdelar och benämns. Kodning kan ske i samband med insamlingen av data och kräver inte i förväg utformade och/eller standardiserade koder. Kodningen sker i denna undersökning på tre nivåer.
- Teoretisk mättnad rör insamling och kodning av data. Hur mycket data som skall samlas in går inte att bestämma på förhand utan avgörs från fall till fall, då mättnad är ett subjektivt begrepp som utgår från forskarens egen bedömning (Guvå & Hylander, 1998).
  - Under insamlingen av data letar forskaren efter nya teoretiska insikter. Mättnad uppnås när det inte framkommer några nya relevanta termer eller nya relevanta data.
  - Under kodningen genomsöks insamlade data efter gemensamma termer och begrepp. Mättnad uppnås när en tillräckligt hög abstraktionsnivå anses vara nådd.

- Kontinuerliga jämförelser beskrivs som en process oms syftar till att behålla ett nära samband mellan insamlade data och dess konceptualisering, så korrespondensen mellan begrepp och kategori inte går förlorad.

Resultat

- Begrepp är etiketter som sätts på de företeelser som iakttas.
- Kategorier är begrepp som bearbetats så att de kan representera en företeelse i verkligheten. En kategori ligger på en högre abstraktionsnivå och kan innehålla två eller flera begrepp.
- Egenskaper är attribut eller aspekter av en kategori.
- Hypoteser utgör antagande om relationer mellan begrepp.
- Teori är en uppsättning välutvecklade kategorier som förklarar vissa relevanta företeelser.

5.2 Kritik av grundad teori

Svagheten med en kvalitativ metod ligger enligt Repstad (2017) i risken att tolkningarna blir vaga och oprecisa. Vidare har kvalitativa metoder kritiserats för att vara subjektiva och svåra att generalisera utöver den situation i vilken de produceras. Bryman (2016, s. 696) beskriver en del av kritiken.

- Är det möjligt för en forskare att hålla inne med sin kunskap om relevanta begrepp och teorier till ett sent stadium i analysprocessen? Finns det något sådant som en teorineutral observation?
- Den kontinuerliga växelverkan mellan datainsamling och teoretiserande gör processen tidskrävande, vilket i sin tur kan leda till att forskaren pressas av deadlines som sätts vid till exempel ansökan om forskningsanslag.
- Det finns fortfarande en vaghet i definitionerna, till exempel mellan *begrepp* och *kategori*.
- Det finns konkurrerande beskrivningar om innehållet, vilket gör att det är svårt att karakterisera och tillämpa.

Risken med empirinära metoder som GT beskrivs även av Guvå och Hylander (1998) med att forskaren enbart identifierar det som redan är upptäckt, att risken för subjektivitet i och med det deduktiva förfarandet, något som GT delar med andra kvalitativa metoder och att de detaljerade föreskrifterna och regelstyrningen är tidskrävande. När det gäller detta arbete har jag tagit dessa punkter i beaktande, och vidtagit följande åtgärder:

- Kodningen har skett kolumnvis och radvis i Bilaga 4, och för varje nytt steg har det föregående dolts för att minimera att tolkningen som görs kontamineras.
- Utvecklingen av begrepp och teori följer Charmaz synsätt så som det beskrivs av Bryman (2016, s. 689).
- All data redovisas, i arbetet eller som bilaga, och kan verifieras eller ifrågasättas.

Att använda GT är i sig något av ett risktagande då den är svår att ge en kortfattad beskrivning, bland annat eftersom dess upphovsmän vidareutvecklade den på olika sätt efter publiceringen och kom att ha olika uppfattning om hur metoden skulle användas (Ralph, Birks, & Chapman, 2015). Glaser betonade teoriskapandets förutsättningar, och publicerade tre böcker mellan 1992 och 2001 där han angrep Strauss för att ha förvanskad GT. Hans huvudsakliga kritik gick ut på att Strauss föreskrev en ”regelstyrd tvångströja” genom

användande av förutbestämda begrepp och analysmodeller, på bekostnad av den induktiva öppenheten som var grunden i teorin (Lindgren, 2006). Alvesson och Skoldberg (2017) beskriver det som en schism mellan upphovsmännen, där Glaser beskrev sig själv som "ortodox" och ville hålla kvar metodens ursprung medan han kallade Strauss för "revisionist".

5.3 Metodologiska frågor

En observationsstudie hade varit ett alternativ, men den är mer tidskrävande och ryms inte inom ramen för detta arbete. Jag har även funderat på abduktion som metod eftersom det som studeras delvis är ett nytt fenomen. Den abduktiva logiken är enligt Levin-Rozalis (2010) mer lämpad när vi studerar just ett nytt fenomen, eller upptäcker oväntade resultat i vår undersökning. Den beskrivs som en tvåstegsprocess: val av lösning och undersökningen av densamma. I stället för att utgå från en teori och avsluta med att redovisa resultat, börjar man med resultaten och avslutar, om möjligt, med en teori som bygger på en generaliserbar förklaring. Det som gör att jag avfärdar abduktion är huruvida distansundervisningen skall ses som ett nytt fenomen. Den har som redan konstaterats förekommit som undervisningsform långt innan Covid-19 förändrade utbildningsvärlden, så det är snarare omständigheterna och anledningen till att distansundervisning har tagit så stor plats som är nytt, inte distansundervisningen i sig.

5.3.1 Avgränsning av material

Då jag inte har tillgång till eller mandat över kursledarnas organisation kommer jag att avgränsa arbetet till steg 1 och 2 i tidigare nämnda 4D-process (avsnitt 4.1).

5.4 Datainsamling

Materialet i undersökningen har samlats in genom videointervjuer med 10 kursledare som bedrivit utbildning på distans under pandemin. Intervjuerna, som redovisas i redovisas i Bilaga 3, genomfördes via Zoom som skapar både en videofilm och en ljudfil. Videofilmen togs bort så snart jag verifierat att ljudfilen var funktionell, och sedan gjordes transkribering till text. De transkriberade intervjuerna skickades sedan tillbaka till kursledarna för genomläsning, och efter deras korrigeringar alternativt godkännande har all analys skett enbart på det skriftliga materialet. Antalet kursledare har varit en avvägning, eftersom utmaningen är att det inte får vara så många så att genomförande och bearbetning blir för tidskrävande, men inte heller så få att det inte utgör ett tillräckligt underlag för tolkning och analys (Dalen, 2015).

5.4.1 Intervjufrågor

Utformningen av undersökningens intervjuguide och analysen av kursledarnas svar utgår från riktlinjer för kvalitativa intervjuer som redogörs av Dalen (2015), och bygger på GT. Den forskningsfråga som jag ställer syftar till att identifiera de viktigaste positiva lärdomar som kursledarna dragit av distansundervisning under pandemin, därav valet av Appreciative Inquiry som teori. Intervjufrågorna redovisas i Bilaga 2 och är utformade för att lyfta fram dessa lärdomar, men eftersom det finns positiva lärdomar att dra även från de svårigheter och utmaningar som kursledarna stött på har även dessa blivit översatta till intervjufrågor.

5.5 Kodning

Ordet kodning har en annan betydelse än i en kvantitativ studie, där den enbart är ett sätt att förbereda data för analys. I GT innebär kodningen att benämna, sammanställa och organisera data, och är en mer av tentativt slag än i en kvantitativ studie (Bryman, 2016). Det innebär att kodningen kan förändras och omvärderas allteftersom arbetet fortskrider i iterationer. Det finns två utarbetade sätt att representera denna progression och det som valts för detta arbete är utformat av Charmaz (2006). Det som kännetecknar detta schema är att det följer Glasers

förslag med att vänta med att slutgiltigt fastslå begreppen. (Bryman, 2016, s. 689) identifierar tre olika kodningsfaser:

1. Initial kodning ger ett första intryck av insamlade data, och genererar ofta en kod för varje mening som kursledaren svarar. Det innebär att man letar igenom data på jakt efter svar för vidare analys, men är öppen för att utforska alla teoretiska möjligheter.
2. Fokuserad kodning innebär att de vanligaste koderna från den initiala kodningen lyfts fram, och nya koder kan genereras genom att man kan slå samman vissa av de initiala koderna. Här letar man efter de mest framträdande begreppen och kategorierna.
3. Teoretisk kodning innebär att resultatet från initial och fokuserad kodning sammanställs till ett teoretiskt sammanhang av det som framkommit.

Stegen mot analys bestod i att:

1. Samtliga svar transkriberades (Bilaga 3).
2. Dessa svar överfördes sedan till ett Exceldokument (Bilaga 4) där varje fråga och dess svar redovisas. Svaren har i detta steg rensats från utfyllnadsord och frågor som kursledaren ställde till sig själv när hen tänkte högt.
3. I den bifogade Excel-filen samlades en kursledares svar per flik, numrerade 1 – 10.
4. Under fliken Kodning i Excel-filen avgränsades materialet till att enbart omfatta frågorna i missivbrevet.

Eftersom GT bygger på att man som forskare omprövar de identifierade kategorierna allteftersom analysen framskrider gick jag tillbaka till transkriberingarna i de fall det fanns en tvetydighet i kodningen. Resultatet från varje steg i processen fångades upp i en kolumn i respektive arbetsblad, där jag i ett senare skede kunde visa eller dölja kolumner och rader för att undvika att kontaminera analysen.

5.5.1 Initial kodning

Den initiala kodningen beskrivs i Figur 1, och bestod i att varje mening från kursledarens svar gavs en egen rad, och samtliga kursledares svar samlades upp per fråga. Därefter tilldelades en kod per rad som sammanfattar meningen. I denna process fick koderna också en färg för att jag i nästa steg av kodningen av varje fråga lättare skulle kunna identifiera och gruppera de koder som angav samma fenomen, men där olika uttryck eller ord användes för att beskriva dem. Som exempel så fick de initiala koderna "Lärplattform", "Fungerande teknik" och "Digitala verktygsstödet" samma färg. Koder som enbart förekom en gång i denna sammanställning gavs ingen färg. Färgen är alltså enbart ett sätt att gruppera svaren i den individuella frågan, och underlätta övergången från en kodtyp till nästa.

Distansundervisning idag		Initial kodning
Vad har fungerat särskilt väl?		
	Kommunikationskostnaderna för att flytta kropp	Enkelt att delta
	Snabbar att identifiera närvarande studenter	Närvarokontroll
	Enkelt att skicka ut en spontan enkät	Förelade utskick
	Otroligt mycket mer välformulerade svar och mer omfattande svar än vad jag fick i klassrummet.	Välformulerade svar
	Tillgängligheten till utbildningen, att vi alls kunna köra den.	Tillgänglighet
	Gott stöd i de verktyg som finns i dag digitalt.	Digitala verktygsstödet
	Jag tycker också att man har också varit duktig på att hålla tider och struktur.	Punktlighet
	Att över huvud taget kunna fortsätta att undervisa trots alla restriktioner som har funnits.	Tillgänglighet
	Att det har gått att genomföra överhuvudtaget, tänk om det hänt för 10-15 år sedan, med den tekniken då.	Tillgänglighet

Figur 1: Initial kodning

5.5.2 Fokuserad kodning

Under den fokuserade kodningen (Figur 2) letade jag efter koder som kunde sammanföras i en kategori. I denna fas letade jag efter de mest frekventa koderna, det vill säga de som förekommer mer än en gång. I denna fas fick koderna behålla benämningen från den initiala kodningen i de fall de förekommer mer än en gång (exempelvis "Tillgänglighet" och "Närvarokontroll"), eller så konstruerades en ny kod (exempelvis "Teknik").

	Initial kodning	Fokuserad kodning
Kommunikationskostnaderna för att flytta kropp	Enkelt att delta	Tillgänglighet
Snabbar att identifiera närvarande studenter	Närvarokontroll	Närvarokontroll
Enkelt att skicka ut en spontan enkät	Föreklade utskick	Teknik
Otroligt mycket mer välformulerade svar och mer omfattande svar än vad jag fick i klassrummet.	Välformulerade svar	Tidseffektivt
Tillgängligheten till utbildningen, att vi alls kunna köra den.	Tillgänglighet	Gruppdynamik
Gott stöd i de verktyg som finns i dag digitalt.	Digitala verktygsstödet	Envägskommunikation
Jag tycker också att man har också varit duktig på att hålla tider och struktur.	Punktlighet	
Att över huvud taget kunna fortsätta att undervisa trots alla restriktioner som har funnits.	Tillgänglighet	
Att det har gått att genomföra överhuvudtaget, tänk om det hänt för 10-15 år sedan, med den tekniken då.	Tillgänglighet	

Figur 2: Fokuserad kodning

5.5.3 Teoretisk kodning

I den teoretiska kodningen (Figur 3) letar man efter tänkbara relationer mellan kategorierna i den fokuserade kodningen, som styr den analytiska berättelsen i en teoretisk riktning (Bryman, 2016). När denna kod skapades dolde jag kolumnerna som innehöll de raffinerade svaren samt kolumnen med den initiala kodningen, för att undvika att de koder som skapades skulle påverkas. När de teoretiska koderna var klara valde jag att åter visa de dolda kolumnerna för att kunna följa den angivna processen.

Fokuserad kodning	Teoretisk kodning
Tillgänglighet	Närvaro
Närvarokontroll	Närvaro
Teknik	Teknik
Tidseffektivt	Effektivitet
Gruppdynamik	Samspel
Envägskommunikation	Information

Figur 3: Teoretisk kodning

5.6 Reliabilitet

Dalen (2015) beskriver reliabilitet i kvalitativ forskning som att en annan forskare hade uppnått samma resultat om hen hade utfört samma studie. I och med att intervjun i sig är en social konstruktion (Guvå & Hylander, 1998) finns det utrymme för variation mellan intervjutillfällena. Vid intervjutillfället har samtliga kursledare fått samma frågor och i samma ordning utifrån intervjumallen, och ett antal likande berättelser och formuleringar har återkommit under intervjuerna. Det ger mig anledning att anta att det inte hade varit någon avgörande innehållsmässig skillnad om intervjuerna hade replikerats av någon annan forskare.

Det som däremot är svårare att svara på är om kursledarnas svar hade skiljt sig åt om de intervjuats vid en annan tidpunkt eller en annan plats. Kursledarna fick själva välja tidpunkt

för intervjun, men faktorer som arbetsbelastning och stress vid denna tidpunkt kan givetvis inverka på de svar som kursledarna ger, och i vilken mån de utvecklar sina svar. Jag gör bedömningen att i och med att kursledarna fått ut frågorna i förväg och haft möjlighet att förbereda sina svar så har jag minimerat risken för potentiella variationer i resultatet.

5.7 Validitet

Dalen (2015) beskriver validitet avseende intervjustudier som att lyfta fram den potentiella subjektiviteten hos forskaren, och hur denna påverkar tolkningarna av insamlade data. I och med att jag inte deltagit i de utbildningar som diskuteras i detta arbete, och att intervjuerna genomförts på distans, har jag varit isolerad från de berättelser som kursledarna beskriver. För att detta arbete ska kunna granskas kritiskt av opponent och examinator har jag varit tydlig med att redovisa mina egna utgångspunkter i inledningen. Jag har vidare lagt stor vikt vid att konsekvent följa min förutbestämda arbetsprocess avseende kodningen för att göra det möjligt för läsaren att själv följa varje steg i analysen. På det sättet anser jag ha uppnått en högre teoretisk validitet.

5.8 Etiska ställningstaganden

En inbjudan skickades till samtliga kursledare där studiens syfte beskrivs. Intervjufrågorna skickades ut i förväg så att kursledarna kunde förbereda sig, men också för att de skulle kunna bilda sig en uppfattning om studien och avgöra om de inte längre önskade delta. De kursledare som deltog i studien delgavs:

- Studiens syfte
- De villkor på vilka de deltar
- Mitt lärosäte

En avidentifiering skedde i samband med presentationen av resultaten, och eftersom videoinspelning enligt (Vetenskapsrådet, 2017) är extra känsligt i forskningssammanhang sparades enbart ljudfilerna för transkription och analys, enligt beskrivning i avsnitt 5.4.

6 Resultat

Det insamlade materialet har jag delat upp i huvudrubriker och underrubriker enligt intervjufrågorna i Bilaga 2. Hur distansutbildningen har genomförts under pandemin, och hur kursledarna ser på hur den kan genomföras i framtiden. I avsnittet ”Distansundervisning idag” har jag identifierat vad som fungerat, vilka förberedelser som kursledarna gjort, hur de gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande, vad de upplevt som den största utmaningen och vad de ser som de viktigaste framgångsfaktorerna. Under rubriken ”Distansundervisning om 2 år” återfinns kursledarnas svar på vad de tänker göra mer av, vad de kommer att försöka undvika och vad de tror kommer i framtiden som är helt nytt.

6.1 Distansundervisning idag

6.1.1 Har fungerat särskilt väl

Flera kursledare tog upp närvaro både som en positiv erfarenhet och som en utmaning. En positiv aspekt har varit att det är lätt att kontrollera deltagandet i distansundervisningen. I en klassrumsutbildning är kursledarens enda sätt att räkna deltagarna och, i de fall det är obligatorisk närvaro, skicka runt en deltagarlista. Det framkom även att deltagandet i den enskilda lektionen är lättare för både deltagare och kursledare i och med att det inte krävs en fysisk förflyttning mellan lektionsalar, byggnader eller institutioner. En deltagare kan delta i ett moment som körs av en kursledare på Göteborgs Universitet på förmiddagen, för att på eftermiddagen delta i ett moment från Harvard Business School. Punktligheten och viljan att följa en given struktur har många kursledare uppfattat som positiv.

Den digitala tekniken i undervisningen domineras av två applikationer: Zoom och Microsoft Teams. Båda dessa har vidareutvecklats under pandemin, och ny funktionalitet har tillkommit som uppfattas positivt av kursledarna. Vidare hade de kursledare som arbetar med någon form av teknisk plattform för lärande (till exempel Canvas på Chalmers Tekniska Högskola och Göteborgs Universitet) mycket positiva erfarenheter av hur dessa stöttat dem i utbildningen. Applikationernas tillförlitlighet i driften lyfts också fram, det vill säga att det har varit få tekniska problem att genomföra utbildningarna. Flera kursledare tvivlade om det hade gått att genomföra distansundervisning i den stora skala som varit fallet under pandemin bara fem år tidigare.

En av kursledarna upplevde en förenkling när det kommit till arbete och diskussioner i grupp. Möjligheten att dela upp en större grupp deltagare i mindre grupper utan att vara beroende av tillgängliga fysiska grupprum lyfts fram som en förenkling av undervisningen. När undervisningen bedrivs F2F är tillgängligheten på grupprum beroende av flera faktorer utom kursledarens kontroll, medan det i distansundervisningen kan det ske planerat eller spontant helt utifrån kursledarens behov. Kursledarnas upplevelse är att gruppdynamiken förbättrats i dessa gruppdiskussioner. När en stor grupp kan delas upp i mindre har kursledarna upplevt att kvalitén på resultatet av diskussionerna blivit bättre än när det görs i hel grupp F2F. Några av kursledarna upplevde att den delen av en utbildning som består av föreläsning och har mer karaktär av envägskommunikation har fungerat bättre i distansundervisningen. En kursledare använder begreppet ”utlärande” för att beskriva denna undervisningsform, och den är lättare att genomföra på distans.

6.1.2 Förberedelser

Den kompetensutveckling som flera av kursledarna uppger att de genomgått som ett resultat av övergången till distansundervisning. Framgår tydligt Flera av dem uppger att ett utbildningskritiskt perspektiv på detta lärande, då det har varit något de känt sig tvingade att göra för att kunna fortsätta att arbeta. Det handlar både om att lära sig nya IT-verktyg, men

också att öva på förmågan att växla mellan dem. Några av kursledarna gick över till dubbelbemanning, det vill säga två personer som genomför kursen istället för en. Det har inneburit att ansvaret för de olika momenten i en kurs (genomföra föreläsning, dela upp i grupper, hålla koll på chatt med mera) delades upp på två personer.

Flera av kursledarna uppger att mycket tid har gått åt till att planera om upplägget och genomförandet av de kurser de hållit. Det handlar om att se över hur tiden ska disponeras, men också utvärdera hur den metodologi som använts i klassrumsundervisning kan fungera på distans. En kursledare berättade att hans deltagare hade mycket högre krav på förutsägbarhet än vad hen upplevt tidigare. Detta adresserade hen genom att publicera hela kursen i förväg, i stället för att som tidigare haft en rullande detaljplanering av de närmaste två veckorna.

6.1.3 Bedöma deltagarnas lärande

De bedömningsformer som kursledarna angivit som det sätt på vilket de bedömer deltagarnas lärande var summativ eller formativ. Summativ bedömning är i första hand att sätta betyg eller lämna ett omdöme. De former som används är tentamen online (muntlig eller skriftlig), hemtentamen, hemuppgifter, gruppövningar med inlämning samt avstämning vid lektionens slut. Syftet med den formativa bedömningen har i första hand varit för att ge feedback i slutet av ett lektionspass för att summera det som gått igenom och säkerställa såväl inläring som utläring. De former som använts är digital whiteboard, diskussion, övningar (individuellt och i grupp), frågor, grupparbete samt löpande avstämning under lektion.

6.1.4 Största utmaningen

Svårigheten att bedöma deltagarnas engagemang framgår av intervjuerna, liksom deltagarens vilja och/eller förmåga att interagera med kursledare och andra deltagare. När deltagarna i bästa fall syns i bild, men oftast endast förekommer som initialer när kameran är avstängd, är det svårt för kursledaren att bedöma om de är engagerade i undervisningen eller gör något annat.

De tentor som genomförts har präglats av ett förmodat kraftigt tilltaget fuskande, vilket inneburit att lärosätet ifråga fattade beslut om att alla hjälpmedel skall vara tillåtna. Detta fick följd effekten att de undervisningsmoment som präglas av mer bokstavstrogen memorering har fått göras om, vilket skapat merarbete för kursledarna. Enligt kursledaren är det just salstentamen som drabbats av ökat fusk, medan hemtenta inte har påverkats nämnvärt.

Några kursledares svar pekar på att den sociala kontrollen vid grupparbeten har minskat. Det är till exempel svårare att motivera en ointresserad deltagare att bidra till arbetet än när gruppen träffas F2F. Kontakten mellan kursledare och deltagare har försämrats och det har också haft en negativ påverkan på gruppbyggnaden då deltagarna inte lärt känna varandra lika bra som tidigare, vilket i sin tur haft en inverkan på resultatet av grupparbeten och hemtentor. I de fall som en lektion är uppbyggd kring diskussion och lärandet är tänkt att skapas i samspelet mellan deltagarna, har lärandet blivit lidande. Några av kursledarna uppger svårigheten med den formativa bedömningen. Det har blivit svårare att fånga upp gruppernas progression, eller bedöma om gruppen är på väg mot en insikt som kan leda den till den proximala utvecklingszonen. En kursledare hävdade att det haft en mycket stor negativ inverkan på kunskapsgenereringen i de fall då inte summativ bedömning tillämpas. Kursledarna uppger vidare att planering och genomförande av distansundervisning är både mer tids- och energikrävande (man är tröttare efter ett genomfört moment) och kräver mer tid till förberedelser, och att mer tid går åt till uppföljning av undervisningen.

6.1.5 Nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs

En faktor som nämndes flera gånger var att ha beredskap för att snabbt ändra i ett kursupplägg beroende på hur deltagargruppen är sammansatt. Några kursledare uppgav att när man inte har deltagarna i rummet blev det viktigare att ha en klar strategi för hur utbildningen ska genomföras, och en beredskap för att ändra om behovet uppstår. De uppgav också vikten av att ha en strategi för att hantera inaktiva eller dominanta deltagare. Att anpassa sig till distansundervisning innebar också att man som kursledare öppnade lektionerna före utsatt tid, så att alla deltagare kunde säkerställa att de var uppkopplade innan lektionen startade.

Det har tillkommit en kostnadsökning som en åtgärd för att säkra kursens genomförande och lärmål. Flera kursledare berättade att de använt sig av dubbelbemanning, där en person skött tekniken (bildspel, filmvisning, bevaka chattfönster) och en person genomfört utbildningen (mött deltagarna, föreläst och lett diskussioner). Flera av kursledarna är egna företagare, vilket gjort att de blivit tvungna att investera i ny teknik, hårdvara såväl som mjukvara, för att bland annat säkerställa att det funnits en alternativ handlingsplan om man drabbats av tekniska problem. Investeringen har också varit i den tid som kursledarna uppgav att dom fått lägga på förberedelser.

6.2 Distansundervisning om 2 år

Här finns svaren samlade på de frågor som kursledarna syn på hur distansundervisningen kan eller kommer att utvecklas under 2022 och framåt. Deras svar rymmer alltså en kombination av vad de själva ser som metoder som de kan välja att använda, och trender eller metoder som de tror kommer att bli mer vanliga. Det är alltså ett visst mått av spekulering över deras svar.

6.2.1 Mer

Flera kursledare berättade att de har för avsikt att i större utsträckning använda sig av de aktiviteter som ökade interaktiviteten mellan deltagarna, och där fokus flyttades från kursledaren till en diskussion om kursmaterialet. Till dessa hör diskussionsövningar i grupp, quiz, blended learning och flipped classroom.

6.2.2 Mindre

På denna intervjufråga fick jag få svar, vilket gör att jag inte kan göra någon relevant eller sammanhängande redovisning.

6.2.3 Nytt

Interaktionen mellan deltagarna har varit ett återkommande tema. Flera kursledare specificerade att ett sätt att öka aktiviteten bland deltagarna är att använda sig av frågan som undervisningsmetod, till exempel riktade frågor som tvingar en deltagare att ta ställning i ett dilemma och uttrycka det inför övriga i gruppen. Vidare ser flera av kursledarna behovet av att investera i ny teknik och nya kursplaner. Exempel som nämndes var att kunna testa och experimentera mer av digital närvaro som till exempel 3D-teknik, att med hjälp av digital teknik kan interagera på ett mer naturligt sätt på distans. Ett annat exempel var att bygga kurser där kursledaren inte behöver vara aktiv, utan lektionen drivs framåt av deltagarna. Det handlar även om att lära sig nya sätt att använda befintlig teknik, och exemplifierades av ett bättre utnyttjande av funktionerna i de digitala verktygen (Zoom och Teams), samt digitala whiteboards.

Det finns en uttalad vilja att när F2F-undervisningen återkommer efter pandemin ändå använda mer blended learning, och fortsätta att ha kursmoment på distans som ett komplement till de fysiska träffarna. I detta ingår då också en anpassning av kursmaterialet och en översyn av hela kursmomentet.

6.3 Lärande

När det gäller de av Illeris (2015) definierade lärtypologierna förekommer kumulativt, assimilativt och ackommodativt lärande i de aktuella kurserna. Det transformativa lärandet är enligt min bedömning inte aktuellt vad gäller kursdeltagarna i denna undersökning. Däremot ser jag att det kan vara en typ av lärande som kursledarna gått igenom, då den miljö de agerar i genomgått en kraftig förändring under 2020 och 2021. En annan fråga som bör kopplas till lärande är hur distansundervisningen påverkar den sociala interaktionen mellan deltagarna, och Berger och Luckman (1966) teori om att lärande skapas i interaktionen med andra. I detta fall ger kursledarna olika bilder, där någon anser att interaktionen har ökat mellan deltagarna, och en annan anser att den minskat. Vidare kan konstateras att deltagarnas lärande bedöms, och inte utvärderas (Gikandi et al., 2011), och att både formativ och summativ bedömning förekommer. En viktig fråga för samtliga kursledare i detta arbete är hur kursdeltagaren kan bedömas i en kurs som inte ingår i ett nationellt program och därför saknar formella riktlinjer.

6.4 Kommunikation

En annan faktor som kommit upp under intervjuerna är hur fokus i början av pandemin låg på att hitta lämpliga tekniska lösningar, men att det snart stod klart att tekniken enbart var en av pusselbitarna.

I början av pandemin när vi gick över mer och mer till digital undervisning, då var ju teknik problemen det som definitivt var den stora utmaningen att få folk att logga in och få bredband och funka och mikrofoner. Folk som inte hade headset så rundgång och skit och sånt här. Men efterhand så rättas det naturligtvis till ganska snabbt och den stora utmaningen tycker jag det är interaktivitet. Möjligheten till tvåvägs-kommunikation och framför allt att kunna hantera dynamik i större grupper. Det ställer väldigt stora krav för att inte falla i kommunikationsfällan att man tror att alla förstår det jag säger och jag pratar in i en skärm som är passiv.

Kursledare 8

6.5 Bedömning

Även om deltagarna i de utbildningar som är grunden för detta arbete har ett utbildningspositivt perspektiv (Carlsson & Abrandt Dahlgren, 2012) så kommer kursledaren i att behöva göra en bedömning av deltagarnas prestation, och här blir jämförelsen med skolans tradition av betygsättning ofrånkomlig. Summativ bedömning är vanligast i fallet med certifierande utbildningar, medan det är vanligare med formativ bedömning i de utbildningar som syftar till att skapa kännedom eller utveckla deltagarens förmåga, då detta är en kontinuerlig bedömningsprocess där läraren genom sin bedömning anpassar undervisningen så att den bättre möter deltagarnas inlärningsbehov.

6.6 Distansundervisningens form

Ur kursledarnas svar återkommer ett antal etablerade undervisningsformer som använts under pandemin, och som de berättar att de tänker fortsätta att använda i sin framtida undervisning. Jag har däremot inte hittat några framträdande nya metoder eller former för genomförande av utbildning, eller för att bedöma deltagarnas lärande.

Onlineutbildning

Som redan noterats så beskrivs online-utbildning av Moore, Dickson-Deane & Gaylen (2011) som en form av utbildning som kan förbättra tillgängligheten, och det är också något som

framkommer i diskussionen med kursledarna. Genom att alla de aktuella utbildningarna digitaliserats kan en deltagare som tidigare hindrades av geografiskt avstånd eller ekonomiska begränsningar nu delta i en utbildning på annan ort utan att behöva skaffa sig ett nytt boende eller lägga tid och pengar på långa pendlningar.

Blended learning

Detta är en metod som identifierats i analysen som något som kursledarna kommer att arbeta mer med, och är en hybrid där fysiska träffar blandas med digitala aktiviteter. Traxler (2018) kallar detta begrepp vagt, och att det kom till för att beskriva utbildningssituationer som innehåller en ospecificerad kombination av ett antal olika undervisningsformer, med olika mekanismer för att tillhandahålla utbildning. Thång (2015) beskriver att tiden i lektionssal reducerats och ersatts med online-aktiviteter redan före pandemin.

Flipped classroom

Så som metoden beskrivs av kursledarna är detta en variation av blended learning där kursledaren vänder på upplägget där en lektion följs upp med en uppgift individuellt eller i grupp. Deltagarna läser i stället in materialet före lektionstillfället, som sedan används för att diskutera materialet, applicera det på praktikfall eller laborationer. Metoden kommer ursprungligen ur behovet att uppmuntra aktivt lärande utanför lektionssalen och öka tiden för F2F-lärande (mellan deltagare och kursledare och deltagarna sinsemellan) när alla är samlade fysiskt (Traxler, 2018).

Kortare iterationer

En kursledare lyfter explicit denna aspekt, men den tangeras i ett par andra svar. Genom att ha kortare avsnitt i undervisningen och ta fler men korta pauser så uppger kursledaren att hen fått en högre nivå av engagemang i undervisningen. Att nivån i undervisningen höjts i samband med dessa pauser och att göra mer frekventa avstämningar har enligt kursledaren gjort att hen har haft en bättre kontroll över deltagarnas framsteg, och kunnat anpassa kursens tempo och innehåll till deltagarna.

För mig är det här en resa där jag liksom "Den motvillige golfaren" tvingas sätta sig in i det för att kunna köra vidare. [...] Jag tror faktiskt att det har ett stort värde att göra det, att man får inte tro att man bara kan koppla upp sig och köra något online digitalt. Nej, det går inte utan, att man förstår att då måste vi göra på ett annat sätt. Och det kanske att det har tagit mycket längre tid. Jag får nästan lägga på en faktor på 25-30 procent är tiden det tar att köra övningar, tiden det tar för mig att gå igenom någonting när man kör online.

Kursledare 2

Att förhålla sig agilt (adaptivt) till kursen snarare än att strikt följa kursplanen framkommer alltså som en viktig faktor.

6.7 Kursen som ett projekt

En aspekt som fängade min uppmärksamhet givet min bakgrund (projektledare och utbildare i projektledning) var beskrivningen av prioriteringar när en kurs ska stöpas om från F2F till distansundervisning. På frågan om vad som är en framgångsfaktor svarade en kursledare:

Jag tycker att det är rätt fokus i upplägget och tänket. Det är att inte låta sig styras för mycket av "huret" [...] Och med det digitala upplägget är det väldigt lätt att man helt fokuserar på "huret" och där man gärna gör copy/paste, och ser

hur andra genomför liknande utbildningsinsatser, eller att man gör saker på samma sätt som jag gjort tidigare som jag vet funkar, även om det är helt annat "vad" som jag ska leverera och ett helt annat syfte. Vad det innebär då? Att det blir mer likriktning och standardiserat där olika utbildningsleverantörer och olika utbildare gör egentligen samma sak på samma sätt, därför att man har sett att det funkar. Och att inte falla i det, utan jag tycker att verkligen vid varje utbildningsinsats ska utgå ifrån "varför" i första hand, det vill säga: Vad är syftet? Vad ska den här kunskapen eller den här kunskapen överföringen användas till? Vilken funktion ska du fylla i vilket sammanhang?
Kursledare 8

Det som kursledaren beskriver är att kursen i detta fall ska behandlas som ett projekt i förstudiefas. Tonnquist (2018, s. 71) beskriver det som:

- Effektmål (syfte) svarar på frågan "varför", och beskriver den långsiktiga effekten som ett projekt ska uppnå. Denna effekt skall vara mätbar, men mätningen kan inte utföras i samband med projektavslut, utan först en tid efteråt. Det betyder att effektmålet i en utbildning måste definieras innan planeringen av innehållet görs.
- Projekt mål (mål) svarar på frågan vad, och beskriver projektets leverabler. Även projekt målet skall vara mätbart, men till skillnad från effektmålet kan denna mätning göras i samband med projektavslut. I en utbildningssituation är projekt målet en genomförd F2F-utbildning, distansutbildning eller eLearning.
- Nyttanalyser svarar på frågan om vilket värde som projektet tillför kunden, eller den organisation där det införs. Om projektet inte tillför ett mätbart värde kan det ändå vara värt att genomföra, men kräver en aktiv analys.
- En arbetsstruktur (Work Breakdown Structure) som dekonstruerar projektet från dess högsta nivå (projekt målet) ner till dess minsta komponenter, det vill säga de arbetsuppgifter (arbetspaket) som ska utföras. Dessa arbetspaket ska vara formulerade på ett sätt som gör att det går att bedöma deras omfattning baserat på arbetstid, kalendertid och kostnad.
- Omfattning och avgränsning av uppgiften, det vill säga samma fråga som en student på universitetet ställs inför när hen ska skriva en uppsats. Vad ska ingå i projektet, och vad ska lämnas utanför, och motiveringen till detta.
- Krav svarar på frågan "hur", det vill säga hur man ska uppnå effektmål och projekt mål. Då diskuterar man vilket material som ska användas, vilka övningar som ska genomföras och vilken teknisk lösning som stödjer det.

6.8 Den digitala ögonvrån

En av de kommentarer som förekom frekvent är kursledarens utmaning att läsa av deltagarna när man inte ser deras reaktioner på vad som sägs under lektionen. Flera av kursledarna berör problemet att bevaka det som sker utanför kamerans focus, där det är svårt att se hur deltagarna interagerar med varandra och hur de bearbetar kursmaterialet. Om en deltagare har svårighet att hänga med i undervisningen så är det något som är svårt för kursledaren att uppfatta om inte deltagaren själv agerar genom till exempel en fråga eller ber om en förklaring. Det digitala klassrummet har här en klar begränsning, och flera kursledare berör detta.

Obviously, the actual connection, the physical connection is not to be underestimated. With the GDPR rules that the schools have to observe where cameras are not, they are not required to put their cameras on or

switch their cameras on, and that the teacher is met by initials on a screen. That's one particular difference, that you've not got a physical person and a face in front of you, you've got you've got a set of initials [...] I thought about this a lot because the biggest challenge then was to create the dynamism of a particular exercise than a traditional classroom exercise that you would do. To go into sort of a very much detail on this, if I look at the subject of negotiations, for example, where in the in a traditional setting that I would have the students in front of me negotiating in groups divided into pairs. So there would be a pair, one pair negotiating with another pair. And you can imagine a classroom full of students doing that in front of you. You've got full control and a full overview of the negotiations, of those that are going well and those that need help. And then you can be hovering between tables or in different rooms. Of course, you can do that online. You can jump in and out of rooms, but it just doesn't happen as quickly and as not as smoothly, and you just can't see them in the same way that you can in the classroom.

Kursledare 9

Det är också svårare för kursledaren att läsa av gruppen och se om det finns uttalade frågor, eller om deltagarnas ansiktsuttryck ger signaler om tveksamhet eller frågor som inte uttalas. Denna typ av problem kan i F2F undervisning fångas upp under lektionen, men lika ofta i de mer informella samtal som sker före och efter lektion, eller under pauserna.

När jag till exempel genomför bikupor, vilket jag brukar göra, så kan man höra när bikupan vissnar, när energin tar slut när man gav dem för mycket tid och då kan man ju avbryta bikupan tidigare. Det är väldigt svårt att göra det i Zoom-miljön. Det är också så att energin i bikupan i Zoom vissnar långt mycket fortare än när man är i sal där för att när studenterna i sal så kan de inte sätta igång och diska eller klappa katten eller börja surfa på Youtube medan deras kamrater samtalar med dem. [...] Kostnaden för att interagera med studenterna har stigit väldigt mycket, så det var någon annan aspekt i det här. Den största kostnaden som jag uppfattar som det är att jag är en ad-libande föreläsare väldigt mycket. Jag försöker läsa av studenterna mycket om hur och hur de reagerar på det jag säger, vilket innebär att det är lätt för mig att fylla på med mer när de ser ut som frågetecken eller tillräckligt många ser ut som frågetecken. Men här är de helt tysta och i många fall har de dessutom stängt av sin video. Jag har ingen aning om vad de har för sig.

Kursledare 1

Den stora utmaningen är ju faktiskt att verkligen hänga med och se var det här någonting de fattade eller inte. Hur deltagarna är med på banan och att det är så tyst, vilket gör att jag pratar någonting som händer ingenting. Då måste man fysiskt kliva in och ställa direkta frågor till vissa deltagare för att ta reda på "är ni med?" Så det är det som att ha någon form av dunkudde mellan sig själv och klassen.

Kursledare 6

Du kan inte gå runt och lära höra vad de säger i olika grupperna och då kan du inte ta upp det som du har hört. Och ska du gå in och ut i grupper

måste du ha mycket mer tid. Eller så kastar ut deltagarna i ett breakout room "diskuterar detta i en kvart" och då hör inte du deras interna diskussioner, vilket du sedan inte kan ta upp. När du går runt i ett klassrum och hör diskussioner så hör du att "de här pratar samma sak" eller "de här är lite inne på ett annat spår, det var intressant kan jag lyfta i klassen", utan jag är helt beroende av vad de själva väljer att redovisa när de väl kommer tillbaka i det allmänna rummet. Det är den absolut största nackdelen. Den ser jag inte hur man tekniskt kan lösa.

Kursledare 7

Den formella dialogen som äger rum i lektionssalen har en kursledare kontrollen över även i distansundervisningen medan diskussionen runt kaffemaskinen, som ofta sker spontant i en F2F-utbildning, i det närmaste är obefintlig i de svar som kursledarna lämnar.

Den största utmaningen är att få med folk på banan på det sättet som man alltid kan få med dem i verkligheten, som man gjort i rummet och att det ska kännas..... När man när man träffas var irl så har man ju alltid en chans att småprata lite och fånga upp signaler på pausen kanske. Det blir inte alls samma när man jobbar digitalt så att jag tycker att den här ... vad heter det... skapar den här känslan av att vi hjälps åt och vi är tillsammans. Den känslan tycker jag har varit en utmaning att skapa.

Kursledare 3

7 Diskussion

Frågeställning

Hur har omställningen till distansutbildning fungerat? Vilka utmaningar har kursledarna stött på? Hur har deltagarnas lärande bedömts? Vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?

7.1 Omställning till distansundervisning

Alla kursledare ger en övervägande positiv bild av hur omställningen gått, även om den inte skett utan utmaningar. Faktorer som närvarokontroll, utbildningens tillgänglighet och teknikens möjligheter framstår som positiva erfarenheter. Att inte vara beroende av fysiska klassrum när det kommit till arbete och diskussioner i grupp, utan en större grupp deltagare snabbt kan delas upp i mindre grupper framstår som en förenkling av undervisningen. Vidare uppger de av deltagarna som arbetar som konsulter i eget företag att deras möjlighet att hitta uppdrag ökat i och med övergången till distansundervisning.

7.2 Utmaningar

En försvårande faktor har varit att bedöma deltagarnas engagemang och vilja att aktivt delta, liksom deltagarens möjlighet att interagera. I de fall det förekommer tentor eller andra individuella skriftliga inlämningar uppger flera kursledare att de tvingats arbeta om både kursupplägg och examination för att möta en förmodad ökning av fusk och otillåtna hjälpmedel. Vidare uppger kursledarna att den sociala kontrollen i grupparbetet har minskat, vilket gjort det svårare att motivera en ointresserad deltagare. De utmaningar som kursledarna för fram handlar delvis om de tekniska verktygen och de egna begränsningarna i handhavandet, men det viktigaste är att samarbetet mellan deltagarna i vissa fall har försämrats.

7.2.1 Kasam

Antonovsky (2005) lanserar begreppet Känsla Av Sammanhang (KASAM). Antonovsky intresserade sig för varför människor förblev friska även under mycket svåra förhållanden och presenterar begreppet salutogenes (hälsans ursprung) som en motsats till frågan varför människor blir sjuka (patogenes). Antonovsky utgår från ett hälsoperspektiv men betraktar förhållandet mellan hälsa och sjukdom flerdimensionellt, och att en person alltid befinner sig mellan dessa två lägen. KASAM modellen är uppbyggt av tre komponenter Antonovsky (2005, s. 43):

- **Begriplighet.** Människor med hög känsla av begriplighet förväntar sig att det som händer i dennes livsvärld är strukturerat, förutsägbart eller åtminstone går att förklara.
- **Hanterbarhet.** En känsla av hög hanterbarhet innebär att uppleva sig ha resurser att klara av svåra situationer.
- **Meningsfullhet.** Känner individer att situationen är meningsfull och att utmaningarna är värda engagemanget skapar det motivation i tillvaron. Antonovsky klassade meningsfullhet som den viktigaste delen i teorin.

Att skapa denna känsla av sammanhang i en digital miljö där deltagare och kursledare inte kan träffas fysiskt framstår som en utmaning i kursledarnas svar, men också som en viktig framgångsfaktor. Kursledaren måste jobba mer aktivt för att få till interaktivitet mellan deltagarna, och få deltagarna att känna samma engagemang som om de fysiskt befann sig på samma plats. Det handlar alltså om att både behärska tekniken, att känna sig som en del av en grupp och att behålla koncentrationen på uppgiften över tid.

7.2.2 Argyris Modell 1 och 2

Då Modell 1 enligt Argyris et al. (1985) handlar om att skapa och behålla kontrollen över en situation eller en grupp är det ett beteende som är lätt att falla in i om man som kursledare är osäker. Eftersom kursledaren i detta sammanhang dessutom är konsult är det viktigt att visa upp en trygg och självsäker yta mot sin uppdragsgivare. Att i en situation där man inte känner sig helt trygg våga sänka garderna och bjuda in till diskussion innebär därmed en risk att inte få fortsatta uppdrag. Som jag ser det handlar det om att skapa en miljö där Modell 2 kan användas, och deltagarna vågar erkänna att de inte hänger med, inte förstår eller vill ha förtydligande genom exempel. Det gäller också att kursledaren vågar bjuda in deltagarna till en diskussion och lägga sitt ego åt sidan, och våga blotta sina kunskapsluckor.

7.3 Lärande

De av Illeris (2015) lärtypologierna som tydligt framträder är kumulativt, assimilativt och ackommodativt, medan det transformativa lärandet inte förekommer på ett synligt eller mätbart sätt i kursledarnas svar. Ett exempel på kumulativt lärande, där en kursledare som omfattas av beskrivningen i detta arbete är ansvarig för utbildningen, kan vara en orientering i ett nytt IT-system (med nytt avses i detta sammanhang inte ett system som ersätter ett gammalt, där deltagarna har tidigare mentala scheman) som syftar till att ge deltagarna en grundläggande förståelse för ett fenomen eller en funktion. Det finns inga kunskapskrav, deltagarna kan inte ändra någon funktionalitet i systemet utan måste acceptera det som det är, och behöver inte genom till exempel ett avslutande prov visa att de tagit till sig innehållet. Däremot kommer deras arbetssituation troligen påverkas negativt om de inte tar till sig innehållet i kursen. Ett exempel på assimilativt lärande i kursledarnas värld är en certifiering till projektledare enligt en viss projektmodell. Den kräver att deltagaren kan visa, genom ett skriftligt och/eller praktiskt prov, att hen behärskar de moment som utbildningen tar upp, och ett icke godkänt resultat innebär att deltagaren inte blir certifierad. Däremot är det inget som säger att den inlärd kunskapen är användbar efter certifiering, eller i ett annat område än det som certifierats på.

Ackommodativt lärande förekommer till exempel i en längre kurs i projektledning som syftar till att ge deltagaren nya kunskaper för att bättre klara av sitt nuvarande eller kommande arbete. Det innebär att deltagaren måste vara beredd att ifrågasätta sina förkunskaper, och i vissa fall förkasta dem för att skapa ny kunskap. Detta kan vara en smärtsam process som inte sällan möter motstånd (Argyris et al., 1985). Det ligger i deltagarens intresse att ta till sig innehållet och det förekommer både kunskapstest och inlämningsuppgifter, men fokus på utbildningen är inte att klara av en tenta utan med stöd av en handledare att producera en rapport som bedöms av en examinator. Som t.ex. är fallet på högskolan kan examinatorn utmana eller ifrågasätta resultatet, i avsikt att skapa sig en bild av huruvida deltagaren har förmåga att applicera sin teori på mer än en enskild situation.

En viktig del av lärandet återfinns mellan deltagarna själva, det vill säga *peer instruction* (Mazur, 2013), kollegialt lärande (Nyvaller, 2015) och det lärande som Larsson (2013) menar sker genom att ge människor möjligheten att jämföra erfarenheter med andra. Det förutsätter att deltagarna bjuder in till dialog om hur ett problem skall beskrivas eller lösas, och att deltagarna tar ansvar för sitt agerande i eftersträvan av konsensus. Följden av detta agerande är att deltagarna agerar enligt Modell 2 (Argyris et al., 1985) och lägger sitt eget anseende åt sidan. Larsson (2013) beskriver fjorton olika synsätt och idéer (tankelinjer) om vuxenutbildning, och några av dessa är mycket relevanta för kursdeltagarna och kursledarna i denna undersökning. De beskriver att vuxna kursdeltagare ska ses som kompetenta att själva avgöra vad dom behöver lära sig, och att studiernas innehåll formas av de ansvariga men

påverkas sedan av hur den studerande väljer att lösa problemet i grupp. Det finns alltså inte ett binärt svar på uppgifterna som deltagarna löser under utbildningen, utan dessa blir föremål för en bedömning av kursledarna. Kompetens i yrket vilar på reflexioner över erfarenheter man gör i praktiken, deltagarnas erfarenhet och aktiva engagemang i kursen är minst lika viktig som den forskningsbaserade teorin.

7.4 Nyckelfaktorer till en framgångsrik kurs

7.4.1 Ledarskap

Bolman och Deal (2015) ger en definition av ledarskap som målstyrning, det vill säga där målet görs klart för gruppen men lösningen (vägen dit) är gruppens uppgift att hantera. Detta förutsätter att gruppen är mogen sitt uppdrag, det vill säga att den besitter både nödvändig kompetens och är i en fas där den är självgående. Om gruppen befinner sig i en tidigare fas av utveckling krävs en strukturell, detaljstyrande ledarstil. Nilsson, Nilsson & Pettersson (2014) gör en definition som tangerar Bolman & Deal, då den trycker på förmågan att kommunicera med individer och grupper. Men, enligt deras definition handlar det om att driva förändring, och där kommer förmågan att inspirera och motivera (ledarskapet) att vara viktigare än förmågan att organisera och strukturera (chefskapet) (Nilsson et al., 2014). Sandberg och Targama (2013) gör en definition som har fler dimensioner, då den inbegriper hur ledarskapets förutsättningar ändras i en ny situation, något som konstaterats råda under den undersökta perioden.

Kursledarna i denna underökning har till uppgift att både förmedla kursens innehåll, och vägleda deltagarna på deras läroresa, och flera nämner den utmaning som ligger i att gruppen inte är homogen avseende förkunskaper. Kursledarens förmåga att leda, motivera och inspirera gruppen är viktigt oavsett utbildningsmetod, men respondenternas svar pekar på att den är viktigare i distansundervisningen.

7.4.2 Kommunikation

Lundgren och Liljevall (2001) pekar på kommunikationen som en viktig faktor för lärande när det sker på distans. Både synkron och asynkron kommunikation förekommer i de undersökta utbildningarna, men ingen av kursledarna berör detta som ett problem utan snarare som en möjlighet i samband med till exempel sessioner i flipped classroom. Några kursledare uppger att samspelet mellan deltagarna förbättrats till följd av distansundervisningen, då gruppdynamiken ökat och förflyttningen från helklass till digitala grupprum förenklats.

När det gäller kursledarna handlar lärandet i detta fall framför allt om förmågan att ändra på sitt träningsupplägg för att anpassa det till en ny av undervisning, det vill säga att agera utanför ramen för det existerande systemet (klassrumsundervisning). Som jag redan konstaterat så hävdar Argyris (1991) att just framgångsrika och högt utbildade personer (som samtliga kursledare i denna studie är) har extra svårt att lära sig nya färdigheter. Konsekvensen av detta är enligt Argyris att den stora utmaningen när det gäller att ändra sitt beteende är att bjuda in till dialog och resonemang om sitt eget beteende, vilket i sin tur kräver att man som individ är beredd att ta till sig konstruktiv återkoppling.

7.4.3 Återkoppling

Att ha rätt nivå på återkopplingen är viktig för att ge deltagarna det stöd de behöver för att nå den närliggande (proximala) utvecklingszonen (Säljö, 2010). Deltagare som ska ta sig vidare i sin utveckling behöver stöd från någon som har en högre kunskapsnivå i det aktuella ämnet. I F2F-utbildning har detta traditionellt varit kursledaren, men i och med distansundervisning har inslaget av delad kunskap mellan deltagarna ökat. Där deltagaren tidigare kunnat få en omedelbar återkoppling (synkron kommunikation) får deltagaren i distansundervisningen

oftare återkoppling i efterhand (asynkron kommunikation). Då de som interagerar inte är kopplade till varandra i realtid innebär det att deltagarna är beroende av en pålitlig tillgång till internet för att inte få fördröjd återkoppling. Återkoppling som tydligt relaterar till målkriterier och skapar möjligheter för deltagare att själva skapa strategier för att nå sina mål är särskilt effektivt (Gikandi et al., 2011).

I detta aktualiseras också frågeteknik som ett sätt att öka dialog och interaktivitet, och som en metod i bedömningen, både summativ och formativ. Frågan som en pedagogisk metod förekommer i kursledarnas svar, men det utvecklas inte. Att använda frågan som metod i undervisningen har enligt Lucas (2015) en viktig betydelse, och den beskrivs ur två perspektiv. Dels frågan som deltagaren ställer när hen vill ha något utvecklat eller förklarat, och frågan som kursledaren ställer för att uppmuntra till interaktion, eller för att bedöma tempo eller innehåll i utbildningen.

7.4.4 Deltagarna som resurs

Kursledarna nämner chattforum och digitala grupprum som möjligheter för interaktion mellan deltagarna i det digitala klassrummet. En viktig strategi för formativ bedömning är enligt William (2009) att aktivera deltagarna som resurser för varandra, något som berörs ovan. Även distansundervisningens framtid är oklar i och med att vi (i april 2022 då denna studie sammanställs) verkar vara på väg ut ur pandemin, är den (distansundervisningen) enligt flera kursledare här för att stanna. De flesta kursledare rapporterar inte några hinder inför tekniken i sig, men uttrycker behovet av att utveckla sin pedagogiska kompetens. Både kursledare och deltagare skulle kunna dra nytta av att använda sin omgivning som stöd i detta arbete. Där det finns märkbara fördelar med distansundervisningen för vissa elever så handlar det om tillgängligheten och enkelheten att förflytta sig mellan olika kurser, som ibland tillhandahålls från olika delar av världen. Särskilt en kursledare lyfter fram att deltagarnas samarbete med varandra hämmas och att deras möjlighet att bli inspirerade av varandra minskar i distansundervisningen. F2F-utbildning är alltså inte enbart en tillgång, och en av kursledarna nämner uttryckligen anonymiteten i det digitala klassrummet som en nackdel. En annan faktor som flera kursledare lyfter är det faktum att kunskap inte enbart genereras under lektionen. Diskussioner under pauser, vid lunch och runt fikabordet är viktiga inslag i lärandet som faller bort när undervisningen blir digital.

7.4.5 Ett agilt förhållningssätt

Förmågan att variera undervisningen framstår som viktigt i intervjuerna, både avseende innehåll men framför allt de pedagogiska metoderna. Analysen pekar på vikten av att kursledaren snabbt kan ändra sitt upplägg och genomförande av ett kursavsnitt om förutsättningarna snabbt skulle ändras. Som en aspekt av lärande som kommit upp i intervjuerna nämns lärarnas behov av att bemästra distansundervisningen på samma sätt de hanterar undervisningen i klassrummet, inte minst med avseende på att hantera de tekniska verktygen. Det är alltså en fråga om att kursledarna behöver komma till ett läge där de hanterar en distansundervisning med samma ansträngning och förmåga som den undervisningsform de var vana vid före pandemin. Kahneman (2013) beskriver detta i termer av system. System 1 fungerar automatiskt och snabbt och med en låg grad av ansträngning, och utan att vi känner av någon viljestyrning utan fungerar på autopilot. System 2 innebär en intellektuell ansträngning som kräver uppmärksamhet och koncentration. Kursledarna skulle alltså tjäna på (eller spara energi) om de kan flytta genomförande av distansundervisningen från det mer ansträngande System 2 till det mindre ansträngande System 1. Att arbeta agilt, eller adaptivt, innebär att man planerar i kortare intervaller och har en beredskap för att hantera förändrade förutsättningar (Serrador & Pinto, 2015).

7.5 Teori och metod

Att använda Appreciative Inquiry för att skapa intervjumallen fungerade mycket bra. Teorin gjorde det enkelt att definiera intervjufrågorna och matcha dem mot mina forskningsfrågor. Att sedan gå vidare med Grounded Theory som metod för att kategorisera svaren och skapa underlaget för analysen var en framgångsrik kombination.

7.6 Vidare forskning

En utmaning i detta arbete har varit att hitta forskningsrapporter som behandlar distansundervisning under pandemin. Det finns gott om material om distansundervisning som fenomen, men den tekniska utvecklingen bara de senaste åren har drivit på utvecklingen av nya IT-verktyg, och ny funktionalitet i de verktyg som användes brett redan före pandemin, såsom Zoom och Microsoft Teams. Här har den tekniska utvecklingen sprungit ifrån den pedagogiska forskningen, och mycket av den datainsamling som skett under pandemin har varit fokuserad på deltagarnas aktiviteter online, snarare än att undersöka deras erfarenheter av distansundervisning. Detta data-drivna sätt att närma sig deltagarnas erfarenheter utan att ha ett tydligt syfte är en stor svaghet (Naidu, 2022).

Ett nytt paradigm, som i detta fall en påtvingad förändring av utbildningsform, utmanar institutionaliserade beteendet (Watkins & Mohr, 2001). Vilka förändringar kommer att bestå när pandemin är över och det inte längre finns några hinder för att återgå till klassrumsundervisning? Kommer vi att se en tillbakagång till det som var före 2020, eller kommer vi att, som en av kursledarna förutspår, se mer av blended learning, där vi behåller vissa moment på distans? Naidu (2022) hävdar att distansutbildning via den nya tekniken inte kommer att ersätta den traditionella klassrumsledda utbildningen. Den kommer snarare att komplettera den och göra den mer uthållig. Men då det hos de intervjuade kursledarna finns en konsensus om att gå tillbaka till den undervisningsform som var norm före Covid-19 inte är vare sig möjligt eller tillrådligt så finns det mycket lite forskning kring hur man bör börja rekonstruktionen av distansutbildning.

Flera kursledare lyfter fram den icke-verbala kommunikationen som en utmaning och jag tror, baserat på svaren från kursledarna, att vi i framtiden kommer att se mer av hybridlösningar när det gäller utbildning. Vidare har flera av kursledarna lyft just förmågan att upptäcka om en diskussion i ett virtuellt grupprum avstannar, eller om deltagarna inte kan hantera den sociala kontrollen. Calejja (2014) citerar bland andra Habermas och hävdar att förmågan att skicka samma budskap i verbal och icke-verbal kommunikation är en förutsättning för att verklig kommunikation ska äga rum, och är det medium som drar alla involverade in i interaktionen och kommunikationen

Personligen tycker jag det hade varit intressant att gräva djupare i svaren på frågorna kring kursledarnas erfarenhet för att undersöka om det finns någon koppling mellan antal år som kursledare och de utmaningar som distansundervisningen har inneburit. Anledningen till denna avgränsning är dels, som tidigare förklarats, att min forskningsfråga besvarades av frågorna under rubrikerna Huvudfrågor, dels att frågebatteriet behöver utvidgas om kopplingen mellan antal år som kursledare och distansundervisningens utmaningar ska kunna göras.

8 Epilog

Hur gick det för John Philips-mannen undrar ni kanske? Han arkiverade allt sitt gamla utbildningsmaterial och gick kurser i PowerPoint, Adobe Draw, Zoom och Microsoft Teams. Han köpte en surfplatta med digital penna och en ny webkamera med *motion tracking*, och stöpte om alla sina kurser i digitalt format. Han är fortfarande en framgångsrik konsult och en mycket uppskattad kursledare, och har inga planer på att gå i pension.

9 Referenser

- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion, vetenskapsfilosofi och kvsalitiv metod* (3:4 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Amhag, L. (2013). Utvecklingen av distansundervisning och pedagogik i datorstött lärande. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 18(1-2).
- Anderson, L. (1994). *Espoused theories and theories-in-use: Bridging the gap*. (Master Master), University of Queensland, Brisbane.
- Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium* (2 uppl.): Natur & Kultur.
- Argyris, C. (1991). Teaching smart people how to learn. *Harvard Business Review*(May - June 1991).
- Argyris, C., Putnam, R., & McLain Smith, D. (1985). *Action science : concepts, methods, and skills for research and intervention*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Barker, D. (2013). *Flipped Classroom*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Berger, P., & Luckman, T. (1966). *Kunskapssociologi* (S. Olsson, Övers.). Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Birnik, H. (2010). *Handledande samtal*. Lund: Studentlitteratur.
- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (2015). *Nya perspektiv på organisation och ledarskap* (5:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder* (B. Nilsson, Övers.). Malmö: Exakta Print.
- Burns, J., Lander, R., Ryan, S., & Wragg, R. (1999). Practical Guidelines for Teaching with Videoconferencing. Hämtad, från <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/itap/itap-037.pdf>
- Calejja, C. (2014). Jack Mezirow's conceptualization of adult transformative learning: A review. *Journal of Adult and Continuing Education*, 20(1), 117-136.
- Carlsson, I., & Abrandt Dahlgren, M. (Red.). (2012). *Lärande på vuxnas vis - vetenskap och beprövad erfarenhet*. Lund: Studentlitteratur.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory - A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Cooperrider, D., & Whitney, D. D. (2005). *Appreciative Inquiry : A Positive Revolution in Change*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups.
- Ellström, P-E. (2005). Arbetsplatslärandets janusansikte. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 10(3/4), 182-194.
- Filipczak, B. (1995). Putting the Learning into Distance Learning. *Training*, 32(10).
- Gikandi, J.W., Morrow, D., & Davis, N.E. (2011). Online formative assessment in higher education: A review of the literature. *Computers & Education*(57), 2333-2351.
- Glaser, G.B., & Strauss, A.L. (1967). *The discovery of Grounded Theory: Strategies or qualitative research*. London: AldineTransaction.
- Greyten, S., Lambrechts, F., Bouwen, R., Huybrechts, J., Fry, R., & Cooperrider, D. (2018). Inquiring into Appreciative Inquiry: A conversation with David Cooperrider and Roland Fry. *Journal of Management Inquiry*, 27(1), 101-114.
- Guvå, G., & Hylander, I. (1998). *Att tillägna sig Grounded Theory*. Linköping: Institutionen för pedagogik och psykologi.
- Habermas, J. (1996). *The Habermas Reader*. Cambridge: Polity Press.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.

- Haugen, K. (2020). *Genom webbkameran. Distansundervisning och formativ återkoppling i skapande processer*. (Bachelor), Göteborgs Universitet, Göteborg.
- Hung, L., Phinney, A., & Rodney, P. (2018). Appreciative Inquiry: Bridging Research and Practice in a Hospital Setting. *International Journal of Qualitative Methods*(17), 1 - 10.
- Håkansson, J., & Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning: framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning* (1 uppl.). Stockholm: Natur & Kultur.
- Håkansson, T. (2021). *Engagerande kommunikation*. (Magister), Göteborgs Universitet, Göteborg.
- Illeris, K. (2008). A comprehensive understanding of human learning. I K. Illeris (Red.), *Contemporary Theories of Learning Learning theorists...in their own words*. London: Routledge.
- Illeris, K. (2015). *Lärande* (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, A. (2013). *Lärande bedömning* (4 uppl.). Malmö: Gleerups.
- Kahneman, D. (2013). *Tänka, snabbt och långsamt*. Stockholm: Månipocket.
- Langerth Zetterman, M. (2001). *IT-stöd i distansundervisning med fokus på lärande. Nya förutsättningar och konventionella lösningar*. Uppsala universitet: Pedagogiska Institutionen.
- Larsson, S. (2013). *Vuxendidaktik. Fjorton tankelinjer i forskningen om vuxnas lärande*. (Vol. 1). Stockholm: Natur & Kultur.
- Lau, A. M. S. (2015). Formative good, summative bad? A review of the dichotomy in assesment litterature. *Journal of Further and Higher Education*, 40(4), 509-525.
- Lauvås, P, & Handal, G. (2014). *Handledning och praktisk yrkesteori* (3:5 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Levin-Rozalis, M. (2010). Using abductive research logic: 'The logic of discovery', to construct a rigorous explanation of amorphous evaluation findings. *Journal of Multidisciplinary Evaluation*, 6.
- Lindgren, S-Å. (2006). Grounded Theory - ett oavslutat projekt. *Sociaologisk forskning*, 1.
- Lucas, B. (2015). Vocational Pedagogy: What it is and why it matters. Centre for Real-World Learning, Scotland: University of Winchester.
- Lundgren, K., & Liljevall, L-M. (2001). Distansundervisning som stöd för livslångt lärande i arbetslivet. *Arbetsliv i omvandling*(2001:5).
- Mazur, E. (2013). The Flipped Classroom Will Redefine the Role of Educators. https://evollution.com/revenue-streams/distance_online_learning/audio-flipped-classroom-redefine-role-educators-10-years/
- Mezirow, J. (2008). An overview of transformative learning. I K. Illeris (Red.), *Contemporary Theories of Learning Learning theorists...in their own words*. London: Routledge.
- Moore, J. L; , Dickson-Deane, C., & Gaylen, K. . (2011). e-Learning, online learning and distance learning environments: Are they all the same? *Internet and Higher Education*, 14, 129-135.
- Naidu, S. (2022). Reimagining and reengineering education systems for the post-COVID-19 era. *Distance Education*, 43(1-5).
- Nilsson, B, Nilsson, J, & Pettersson, N. (2014). *Kommunikativt ledarskap* (1 uppl.). Stockholm: Liber.
- Nyvaller, M. (2015). *Pedagogisk utveckling genom kollegial granskning: Fallet Lärande Besök utifrån aktör-nätverksteori*. (Ph.D.), Acta Universitatis Gothoburgensis. Hämtad från <http://hdl.handle.net/2077/38862>

- Ralph, N., Birks, M., & Chapman, Y. (2015). The Methodological Dynamism of Grounded Theory. *International Journal of Qualitative Methods*, 1.
- Repstad, P. (2017). *Närhet och distans - Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap* (4 uppl.). Stockholm: Studentlitteratur.
- RISE. (2021). Skola hemma - ett stöd för skolan under coronaepidemin. Hämtad 2021-03-18, från <https://www.skolahemma.se/om-skolahemma-se/>
- Rydberg Fårehaeus, E. (2003). *A tripple helix of learning processes - How to cultivate learning, communication and collaboration among distance-education learners*. (Ph.D.), Royal University of Technology/Stockholm University, Stockholm.
- Sandberg, J., & Targama, A. (2013). *Ledning och förståelse: en förståelsebaserad syn på utveckling av människor och organisationer* (2:a uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Serrador, P., & Pinto, J. (2015). Does Agile work? — A quantitative analysis of agile project success. *International Journal of Qualitative Methods*, 33, 1040 - 1051.
- Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv* (2 uppl.). Stockholm: Nordsteds.
- Säljö, R. (2019). Intervju. I L. Hallin (Red.).
- Taras, M. (2005). Assessment: Summative and Formative: Some Theoretical Refections. *British Journal of Educational Studies*, 53(4), 466-478.
- Thång, P-O. (2015). *Att lära av erfarenhet: Personlig kunskap genom observation och reflektion*. Kristiansand: Portal Förlag AS.
- Tonnquist, B. (2018). *Projektleddning* (7 uppl.). Stockholm: Sanoma Utbildning.
- Traxler, J. (2018). Distance Learning - Predictions and possibilities. *Education Sciences*, 8(35).
- UR. (2020). Skola hemma - experterna *Hur fungerar distansundervisning?* : Sveriges Radio.
- Uusimaki, L. (2013). Empowering Pre-service Teacher Supervisors' Perspectives: A Relational-Cultural Approach towards Mentoring. *Australian Journal of Teacher Education*, 38.
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Watkins, J. M., & Mohr, B. J. (2001). *Appreciative Inquiry, Change at the speed of imagination*. San Fransisco, CA: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- William, D. (2009). *Assessment for learning: why, what and how?* London: Institute of Education, University of London.
- William, D., & Black, P. (1996). Meanings and Consequences: A Basis for Distinguishing Formative and Summative Functions of Assessment? *British Educational Research Journal*, 22(5), 537-548.
- Åberg, K. (2009). *Anledning till handledning: Skolledares perspektiv på grupphandledning*. (Ph.D.), Jönköping. Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-11531>

10 Bilagor

Bilaga 1: Kursledare

Nr	1a kontakt	Missivbrev	Intervjudatum	Transkription godkänd
1	2021-06-04	2021-10-11	2021-10-12	Ja
2	2021-06-05	2021-10-11	2021-10-14	Ja
3	2021-06-06	2021-10-11	2021-10-15	Ja
4	2021-06-07	2021-10-11	2021-10-15	Ja
5	2021-06-08	2021-10-11	2021-10-18	Ja
6	2021-06-09	2021-10-11	2021-10-19	Ja
7	2021-06-10	2021-10-11	2021-10-19	Ja
8	2021-06-11	2021-10-11	2021-10-20	Ja
9	2021-06-12	2021-10-11	2021-10-20	Ja
10	2021-06-13	2021-10-11	2021-10-22	Ja

Bilaga 2: Missivbrev

Hej!

Tack så mycket för att du vill vara med i den studie som är min Masteruppsats vid Göteborgs Universitet. Uppsatsens syfte är att klargöra vilka positiva lärdomar som kan dras från distansundervisningen som ägt rum till följd av Corona-pandemin.

Studien består av intervjuer som kommer att spelas in (ljud) och sedan transkriberas inför analysen. Det färdiga materialet kommer att presenteras anonymt och hanteras enligt forskningsetiska principer. Deltagande i studien är frivilligt och du har rätt att när som helst avbryta din medverkan. När arbetet är färdigställt kommer du som informant ha möjlighet att granska dina bidrag innan det publiceras på universitetets databas för uppsatser (GUPEA).

När vi talas vid kommer jag utgå ifrån några huvudfrågor som du gärna får fundera över innan intervjun:

Distansundervisning idag

- Vad har fungerat särskilt väl?
  - Vilka förberedelser har du gjort?
  - Hur har du genomfört kursen?
  - Hur har Du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande?
- Vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?
  - Teknik?
  - Alternativ handlingsplan?

Distansundervisning om 2 år

- Vad gör Du mer av?
- Vad gör Du mindre av?
- Vad gör Du som är nytt?

Med vänliga hälsningar

Lars Hallin

Bilaga 3: Intervjusvar

Kursledare 1

Hallin: Och nu har jag även inspelningar på telefonen som backup. Så jag hoppar på frågorna direkt och det är några inledande frågor om bakgrund och ramfaktorer. Och sen kommer jag till huvudfrågor, de som jag har visat dig i missivbrevet. Så om vi börjar med din bakgrund, hur många år har du som kursledare?

Kursledare: 14 år tror jag, 15 kanske.

Hallin: 14 - 15 år som kursledare. Och om vi tittar på det ämnet som du då är kursledare i, hur många års erfarenhet har du av det?

Kursledare: Att undervisa i ämnet? Ja, det är nog de åren, nej det är lite längre faktiskt. Jag började år 2005 eller något sådant, så 16 år faktiskt.

Hallin: Om vi tittar på de kurser som du brukar hålla idag, hur många deltagare skulle du säga att du har? Och då får vi ta ett genomsnitt.

Kursledare: Det typiska snittet för kurserna jag gjort genom åren nog är 70 - 80 studenter någonstans.

Hallin: Och hur lång är en sådan kurs?

Kursledare: Omfattningen på dem är alltid åtta veckor långa, sju undervisnings veckor och en tentamen vecka.

Hallin: Och av dem är sju undervisnings veckorna, hur många undervisningstimmar har du?

Kursledare: Det är maximalt tio som jag har. Det innebär ju inte att varje student har tio timmar med mig, men maximalt kan jag lägga ut tio timmar undervisning i en sådan här vecka. Studentens arbetsbörda i 20 timmar per vecka. Så tio timmar är egna studier då.

Hallin: Och om vi tittar på den här kursen innan pandemin utbröt och din tidigare erfarenhet av den här kursen före pandemin.

Kursledare: Då får jag välja en kurs. Jag har ju haft flera, ja, så då tar jag kan ta .... Ställ frågan igen.

Hallin: Din tidigare erfarenhet av den här kursen före pandemin? Hur lång är den?

Kursledare: Men ja, det är nog sant 2005 då faktiskt, så att det hade gett de här 16 åren, men då har jag inte varit ledare för den, utan jag har varit leverantör i den kursen så att säga, som som stödjande lärare.

Hallin: Och sista av ramfrågorna är: Vad har du för erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: Jag har inte undervisat på Chalmers på distans i någon större omfattning, vid något tillfälle så har jag haft en student som har fått hänga med på en högtalaruppkoppling. Så det är väldigt lite undervisning. Jag har inte kontrollerat mellan studenterna hur bra det gick och så vidare, så att så gott som ingen alls skulle jag vilja säga. Jag har däremot genomfört föredrag på distans, men det är ju inte undervisning i samma omfattning, eller undervisning alls skulle jag säga. Utan någon "show & tell" som är lite interaktiv Youtube skulle man kunna kalla det för

Hallin: Bra då går över på det som är rubriken huvudfrågor här, och om vi börjar med att titta på distansundervisningen idag och då menar jag alltså den distansundervisning som har varit här under pandemin. Då är första frågan vad är det som har fungerat eller vad har fungerat särskilt väl. Och då är det ju tre stycken underkategorier frågor där med vilka förberedelser vi har gjort, hur du har genomfört kursen och hur du gått till väga för att bedöma deltagarnas lärande.

Kursledare: Många "civilingenjöriga" typer kommer väl säga "Vadå särskilt väl?". Ifall vi har en vanlig undervisningssituation som benchmark, så är det.... Om jag vänder det till för- och nackdelar istället bara för att öva upp mig själv och försöka besvara din fråga Lars, så fördelarna som det har varit för mig och för studenterna med Zoom-undervisning jämfört med salsundervisning, det är kommunikationskostnaderna till salen. Det sparar ju en halvtimme dit och en halvtimme hem för oss allihop. Det. Det har funnits några fördelar till, som i och med att studenterna upplaggade då vet jag att de sitter på en dator. Då skulle jag kunna ha slängt iväg en enkät eller vad det nu heter. Enkätverktyg förutsätter ju att man sitter vid en dator, vilket inte alla har i sal. En del handlar handantecknar i sal, vilket innebär att enkät går snabbare. Det innebär inte att alla hittar länken att alla når länken särskilt mycket fortare än jag kan förutsätta att alla sitter vid en skärm. Nu är det så med mig att jag inte använt mig utav quiz eller enkät särskilt mycket, men det hade faktiskt funkade bättre i Covid/Zoom som läget än tidigare. Så kommunikationskostnaderna för att flytta kropp är billigare, enkät mer tillgängligt. Det går också snabbare att identifiera namn på studenter som är närvarande i Zoom-salen eftersom man kan titta på vad som står på respektive ruta. Det kan man ju inte i sal. Det är också en teknisk fördel med det här. Där börjar fördelarna sina då så. Men det var fördelar du var ute efter, vad har funkade bra eller bättre, så var den första fråga var inte så?

Hallin: Vad som har fungerat särskilt väl? Om man tittar på den andra frågan som jag ställde. Vilka förberedelser har du gjort inför en distansundervisning?

Kursledare: Ja, ifall man jämför med en vanlig undervisning så har jag varit tvungen att koordinera det här med mer. Jag har i regel haft en TA (teaching assistant) tillgänglig, för jag har upptäckt att jag har svårt att både vara inne i föreläsningssmode och samtidigt kolla ifall jag har några frågor i Zoom eller ifall någon räcker upp handen. Det kan ju komma på flera olika vis, dels som en handräckning, dels någon som trycker av mute och ställer en fråga, och dels så kan de chatta. Och det här har varit för mycket för den gamle X, så jag har i regel hyrt in en student, en Teaching Assistant som har suttit och kollat de här olika mediaformaten och gjort mig uppmärksam på ifall det är någon fråga. Det här har du frågan om förberedelser, så att rekrytera och utbilda en sådan har varit särskilda förberedelser. Tekniken har också ställt en del problem för att jag måste kolla, att jag

måste öva en hel del på ifall jag ska gå från Powerpoint till ett filmklipp. Så jag har fått öva på att när jag går in i Zoom så måste jag fylla inom krysset att "ta med dig ljudet" i annat fall ser de bara det visuella, inte det audiella. Och det är också så att den här tekniken, ifall man använder Powerpoint, så jag var tvungen att ha två skärmar för att Powerpoint ska rikta sin deltagarvy på en display och det är den skärmen jag ska dela på Zoom, medans min är i presentatörsmode. Föredragshållar-mode heter det i Powerpoint, och det dröjde ett tag innan det här kom till stånd, att man förstod att man skulle göra så tidigare. När man bara hade en enda display så ser jag exakt samma sak som studenterna, vilket innebär att mitt cheat-advantage i sal är att jag har föredragshållar-mode i sal, vilket innebär att jag kan se vad de andra slides är, och det funkar inte i Zoom förrän jag upptäckte det här med två-display lösningen. Tidigare var jag tvungen att printa ut alla mina slides för att ha de i pappersformat framför mig. Så det var en nödvändig förberedelse för mina första Zoom-föreläsningar. Så där har du ett exempel på en extra förberedelse, och ifall jag hade varit en duktigare gubbe så hade jag väl nog petat in lite fler quizar. Men det gjorde jag inte. Jag bara väntade på att Covid skulle gå över.

Hallin: Hur har du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: Det som man gör i sedvanliga fall. Det är ju via tentorna som det här sker. Så vi har ju dels haft salstenta på Chalmers och de har man inte fått genomföra längre, vilket innebär att det har varit Zoomtentor, och Zoomtentor har präglats av ett förmodat kraftigt tilltaget fuskande, vilket inneburit att Chalmers har fattat beslut om att alla hjälpmedel skall vara tillåtna, alltså även lärobok, vilket har stökat till det rejält för den moduler jag har haft där det har handlat om bokstavstroger memorering, det känner du till Lars som en parentes, vad det har varit för modul, och det har varit ett problem. När det gäller själva hemtentan, den har aldrig varit i sal så att det examinationsmomentet har inte berörts utav det här. Däremot så har jag sett att studenterna har inte lärt känna varandra i samma omfattning, vilket innebär att deras parskapande för hemtentan har inte fungerat lika bra som tidigare. Så den frågan var hur jag kontrollerat utbildningens effekt och målen, så är det alltså via samma form, ungefär samma former av examination, där salstentamen funkar sämre för att fusket har ökat, och där hemtenta funkar ungefär som tidigare. Men parskapandet har varit något sämre och det belastar ju studenternas förmåga att hitta bra samarbetspartner och förmodligen utfallet också.

Hallin: Om jag ber dig peka på några nyckelfaktorer till en framgångsrik kurs, vad skulle det kunna vara?

Kursledare: Ifall jag får ändra på din fråga, för jag är inte riktigt säker på vad du är ute efter med nyckelfaktor, men ifall du istället låter mig besvara en annan fråga och den andra frågan är följande: Vilka råd skulle du ge en person som är en parallell värld någonstans och är på väg in i covid-situationen avseende utformningen av undervisningen? Den är enklare för mig att besvara, så jag besvarar hellre den så kan vi diskutera hur vi ska forma tillbaks den till frågan i stället. Så en quiz, att använda quiz skulle ha varit bättre, därför att man kan sätta en timer som gör att de har verkligen bara två minuter på sig och man kan få automatiska beräkningar, quizar, resultatet och så vidare. Nackdelen med quiz är att man i regel måste gå ut i Powerpoint ifall det är det man brukar jobba med. Att hoppa mellan applikationer kräver en viss fingerfärdighet och framför allt övning. Det är till exempel så att olika versioner av Powerpoint har olika

uppträdande beroende på vilket fönster som visas och så vidare. Det kräver en hel del pyssel där. Det är också så att man förlorar oerhört mycket cues på sin undervisning. När jag till exempel genomför bikupor, vilket jag brukar göra, så kan man höra när bikupan vissnar, när energin tar slut när man gav dem för mycket tid och då kan man ju avbryta bikupan tidigare. Det är väldigt svårt att göra det i Zoom-miljön. Det är också så att energin i bikupan i Zoom vissnar långt mycket fortare än när man är i sal där för att när studenterna i sal så kan de inte sätta igång och diska eller klappa katten eller börja surfa på Youtube medan deras kamrater samtalar med dem. Det går inte, så det finns långt mycket mer social kontroll. Är det inte bara social kontroll från föreläsaren, utan det är också gruppens sociala kontroll när man ska jobba med bikupor, till exempel. Ifall jag i och med detta har understrukit problemen med bikupor och feedbacken att förmå studenterna att utse en reporter. Det begreppet har haft när man gjort bikupan att utse vem det är som ska rapportera detta till de övriga. Det är nödvändigt för att man bara ställer en fråga till fyra stycken namngivna studenter som tillhör grupp 27 så kommer det att dröja en och en halv minut innan vederbörande har tryckt på mute-knappen och man ens kan höra personen. Kostnaden för att interagera med studenterna har stigit väldigt mycket, så det var någon annan aspekt i det här. Den största kostnaden som jag uppfattar som det är att jag är en ad-libande föreläsare väldigt mycket. Jag försöker läsa av studenterna mycket om hur och hur de reagerar på det jag säger, vilket innebär att det är lätt för mig att fylla på med mer när de ser ut som frågetecken eller tillräckligt många ser ut som frågetecken. Men här är de helt tysta och i många fall har de dessutom stängt av sin video. Jag har ingen aning om vad de har för sig, så att det här måste vara världens sämsta Youtube-undervisning de har fått. Därför ska man få det att funka bra så borde det vara käcka, roliga, icke interaktiva eller huvudsakligen icke interaktiva undervisningsmoment man ska lägga upp. Någon slags.... det skulle kunna vara som, man skulle faktiskt kunna ha gjort videoklipp med sig själv och fyrat av ett videoklipp och så stannar man och så kollar man ifall det varit några kommentarer och så firar man av nästa. Man skulle egentligen bara kunna ha en biografmaskinist nu. Eller ja, det var en överdrift, men bandbredden till studenterna är kraftigt reducerad, vilket ställer till en hel del i de här elaborativa ämnena som jag undervisar. Hade det varit matte så tror jag det hade varit mycket enklare. Matte är svårt på ett annat sätt, men det man ska gå igenom och det man vill att studenterna ska förstå, det är i regel ganska tydligt, med varje matteområde man går in igenom. Då din fråga det var ju framgångsfaktorer. Var det så?

Hallin: Det var nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?

Kursledare: Det tråkiga är att det går inte får en framgångsrik kurs på det här viset. Du kan du kan få studenterna att uppskatta genom att höja betygen och göra det enklare. Och jag har kollegor som har lyckats med det när man fått ett väldigt högt betyg på det viset. Men kunskapsstoffet har minskat radikalt, det har det absolut.

Hallin: Om vi tar den sista omgången frågor på det här och det är om vi tänker oss distansundervisning om två år, det vill säga om vi ska fortsätta och bedriva undervisning på det här sättet. Då är det tre delfrågor; vad skulle du i så fall göra mer av? Vad skulle du göra mindre av? och Vad skulle du göra som är nytt? Vi börjar med den första frågan om du distans undervisar om två år. Vad gör du i så fall mer av?

Kursledare: Quizar, och att använda quizar för att tvinga in studenterna i en interaktivitet. Jag skulle nog se någon form av regel eller kategorisering där man säger att ni som inte har lust att egentligen interagera med föreläsaren, ni behöver inte delta på något vis i det här utan kan det vara i bakgrunden. Men ni 15 som faktiskt vill snacka med mig, ni får vara med här. Man delar upp det på nåt vis för att det har varit en..... Som regel så är det svårt att få studenterna en ny kurs att samtala bra ända tills någon har vågat göra det. och man kan skoja lite grann om vad de säger, att det blir en god stämning. Efter ett tag så vågar fler söka upp handen. Har varit väldigt svårt att få det att hända i Zoom, det har varit extremt tysta studenter. Så om några år? Jag hoppas verkligen inte det ska behövas. De som säger att som undervisningen fungerar bra, tackar som frågar, de är antingen intoleranta eller lögnare.

Hallin: Vad gör du mindre om två år?

Kursledare: Lider! Jag skulle vilja ändra svaret på den förra frågan vad gör mer av? Jag lobbar förmodligen ut texter, knuffa ut material där jag inte behöver vara interaktiv som någon behöver bearbeta, och så handlar om diskussioner om materialet i stället. Jag tror det som man måste göra, och det här är det klassiskt klassiska universitets perspektivet. Tvinga studenterna läsa jävligt mycket text. Sätt dem i grupper där de som knappt har läst texten ska prata med dem som har läst lite mer. Och så ska man flyga in som professor och få dem att snacka lite. Jag vill inte ha det som på ett universitet, men det är väl så det kommer att bli om två år. Så mer av diskutera färdiga texter. Det tror jag det kommer att bli. Det blir mer och mer litteraturseminarier

Hallin: Och gjorde mindre av.

Kursledare: Försöka modifiera min undervisning, så stå framme och försöka förmedla någonting med ett abstrakt språkbruk och med anekdoter och krita på tavlan. Sådant kommer det vara mindre. Jag är faktiskt inte säker på att jag är kvar på universitetet i den här formen ifall jag skulle fortsätta att få jobba.

Hallin: Gör du något nytt? Finns det något som du inte gör idag som du skulle kunna lägga till?

Kursledare: Ja. Det finns en numera pensionerad professor som heter X. Han är inte alltigenom behaglig man som var och är väldigt kompetent. Det som han gjorde i sal det var att han memorera alla studenternas namn utifrån studentlistorna och så pekar han på folk. Och man var i hans fall så skulle man kunna svara, eller åtminstone säga det vet jag inte. Och det skulle faktiskt kunna vara ett sätt att hantera det hela. Att man deltar i Zoom-undervisning så ska man kunna besvara frågor, och det är ju pressa studenterna lite grann. Och att "X-ifiera" undervisningen skulle faktiskt kunna vara ett sätt att sätta högre tryck på studenternas mentala deltagande. Jag tror att många använder det som ett slags blogg eller podd där de går att göra annat medan de lyssnar med ett halvt öra. Och så ser jag att undervisningen är sämre och de har helt rätt.

Hallin: [00:22:17] Okej, då tackar jag så mycket och stoppar inspelningen.

Kursledare 2

Hallin: Bra, då är inspelningen igång. Så för det första, tack så mycket för att du deltar och jag har ett antal inledande frågor och sedan kommer vi till huvudfrågor i det här och vi tar dem från början. Så min första fråga till dig är om din pedagogiska bakgrund, och då är det egentligen två frågor. Det är 1, hur många år har du som kursledare och två, hur många års erfarenhet har du av ämnet som du undervisar i? Så vi tar det första antal år som kursledare.

Kursledare: Det skulle gissa att det är cirka 22 - 23 år.

Hallin: Hur många års erfarenhet av det ämnet som du undervisar i?

Kursledare: Alltså, det är lite intressant för du och jag träffades, vad blir det....1997? Kan det vara något sådant på svenska konsultgruppen/Alfaskop? Och då körde jag ju Excelkurser. Och det fick jag faktiskt göra i klassrum så just i det ämnet har jag i över 20 års erfarenhet. Och pratar vi då liksom andra ämnen som vi är testade på det på distans så ja, då skulle gissa att det är 25-30 år sedan ett av de ämnena.

Hallin: Och om du tar det som du undervisar i just nu för tillfället. Om du väljer något av dem.

Kursledare: Men är det ämnet som jag tänker på som det här som exempel som vi ska kunna sen så är det skulle jag säga att 30 års erfarenhet, 25-30 år.

Hallin: Om vi tittar på ramfaktorer kring de kurserna som du kör då, hur många deltagare brukar ha? I genomsnitt blir det ju här såklart, men.

Kursledare: Jag är dom som jag har kan vara mellan 20 och 25 stycken.

Hallin: 20 till 25.

Kursledare: Ibland är det ju färre, men i dom som jag tänker på här nu så kan det ju vara jag. Mellan 20 och 25.

Hallin: Om vi kollar på tidsomfattning, hur lång är den typen av som vi pratar om nu?

Kursledare: Ja varje, i normala fall när jag träffar på det här gänget, då så är det rätt så korta kurser och då är det egentligen bara har jag fyra tillfällen med dem i en timme ungefär. Per årskurs då. Sen träffar årskurs 7, årskurs 8 och årskurs 9. Så per årskurs är det fyra tillfällen per år.

Hallin: Jag och min tidigare erfarenhet av samma kurs, då före pandemin?

Kursledare: Hur många år har jobbat med just den kursen? Den har jag kört 5 år.

Hallin: Framåt och din erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: Den är väldigt begränsad.

Hallin: Skulle man kunna säga att du började med distansundervisning i samband med pandemin eller att du har en viss erfarenhet av det.

Kursledare: Jag påbörjade titta på elearning-verktyg som skulle användas för distansundervisning och online undervisning, och det var säkert 4-5 år sedan jag började titta på det. Om det räcker. Men absolut att pandemin av den alltså en orsak och en push att verkligen färdigställa kurser och tillämpa dom.

Hallin: Bara för att förtydliga, förtydliga det då, tolkar jag rätt som att din erfarenhet av att genomföra kurser distansundervisning före pandemin är begränsad?

Kursledare: Absolut.

Hallin: Kanon. Då så, då kommer vi till huvudfrågorna, och de är uppdelade i två kategorier. Det är distansundervisningen idag och hur du ser på den om vi tittar två år framåt i tiden. Så att vi börjar med distansundervisningen idag. Om du tittar på den undervisning som du har genomfört nu under pandemin, vad tycker du har fungerat särskilt bra, särskilt väl? Det jag tänker på, dels vilka förberedelser som du har gjort, men också hur du har gått till väga för att bedöma deltagarnas lärande. Vi börjar med förberedelserna. Hur har de sett ut?

Kursledare: Alltså, de tänker som jag nämnde tidigare, som är fyra tillfällen per år och årskurs, så har det varit att det tar ju rätt mycket längre tid att förbereda kurserna. Om jag hade allt material färdigt behövde jag 1-2 timmar och sätta mig in i materialet och köra en kurs, så tog det här säkert tio gånger så lång tid skulle jag tro. Att sätta ihop materialet precis med varenda bokstav som skulle vara rätt för alla typer av frågeställningar, övningar, kommer att funka för dem att göra det här på distans utan att jag kan i klassrummet formulera om mig och liknande, men otroligt mycket längre tid till att sätta ihop det första paketet så de kunde jobba på distans istället.

Hallin: Så om det tog en timma att göra det till en vanlig klasslärarutbildning skulle vi säga att det tar 5 timmar till en distans eller 10 timmar till en distansundervisning?

Kursledare: Nej, i det här fallet så hade jag materialet färdigt för klassrumsundervisning och då tror jag att jag bara fått komma in i just det ämnet. Vad skulle jag göra? Jag satt 1-2 timmar, men nu när jag skulle göra det här samma kurs, fast som då skulle få utskickade till sig så att jag var säkert minst det tiodubbla, skulle jag tro att de att om jag la 2 timmar innan så la jag 20 timmar nu.

Hallin: Och hur har det gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande i den här kursen?

Kursledare: Ja det som var rätt.....det som jag verkligen slogs av, det som överraskar, i detta fall kan vi säga att det är att i mitt fall har jag mellan 20 och 25 fotbollsspelande killar som är i ett klassrum och försöker med olika pedagogiska former få alla att prata, men de går i årskurs 7, 8 och 9. Alla är inte så pratbara och sitter runt borden. När jag uppmanar dem att vara och en ska prata och att de lyssnar så är det ofta några stycken som tar mer utrymme i klassrummet och runt borden, och vissa sitter helt tysta under

en lektion, så skulle kunna ju, och när jag då skickade ut motsvarande fråga, istället för att skicka ut frågan i klassrummet till var och en så kanske var och en för sen ska de diskutera runt borden, så skickar jag ut det här i distansundervisning så att de skulle skicka tillbaka svar till mig. Och det är där jag blev otroligt förvånad när jag fick in, jämfört med att jag är i klassrummet kanske fick väldigt korta svar på frågor, kanske inte så välformulerade svar, så fick jag i det här fallet, när de suttit hemma och jobbat med materialet och skicka in svar till mig, så otroligt mycket mer välformulerade svar och mer omfattande svar än vad jag fick i klassrummet. Och det överraskade mig väldigt mycket positivt, liksom att kolla jädrar vad de formulerar sig långt och mycket, och väl har de gjort de reflektioner på hemmaplan på det viset. Wow liksom, det överraskade mig, och det kan man ju spekulera i vad det är som gör skillnad. Men det tycker jag är intressant.

Hallin: Nästa fråga på samma....på distansundervisning i dag. Vad skulle du säga har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?

Kursledare: Ja, alltså, i det här fallet så försöker jag jobba med olika variationer av innehåll, det vill säga inte bara jag, inte bara text eller inte bara röst eller bara video, utan det är en kombination av röst, video, bilder, filmer, frågeställningar, undersökningar. Alltså en mängd olika sätt att jobba på. Det tror jag är att det krävs väldigt mycket mer för att vara framgångsrik som...jag sett det finns rätt många som bara video eller bara en röst, och det ska man vara väldigt skickligt för att behålla intresset hos lyssnaren eller deltagaren. Så därför tror jag på en kombination av pedagogiska formerna.

Hallin: Då skulle jag vilja kliva över till den sista gruppen frågor som handlar om hur du ser på framtiden och tittar på distansundervisning om två år. Vad skulle du göra mer av? Om förutsättningarna är att du fortsätter distansundervisa, hur distansundervisningen ut om två år. Vad gör du mer av?

Kursledare: Jag kommer att absolut, jag kommer...exakt vilka moment eller kurser som gör jag mer av, och jag vet att jag kommer att försöka kombinera klassrum och distans undervisning. För det finns alltså saker som du inte hinner med i klass. Det finns ju fördelar med båda sätten. Jag kan inte diskutera på samma sätt på distansundervisning som jag gör klassrum. Så jag tänker att jag kan försöka utnyttja fördelarna med respektive form, och du kan i klassrumsundervisning inte hitta samma djup i kunskap, till exempel som du gör om du kan få material som du kan förkovra dig i på distans. Inte så som jag var i alla fall. Så jag tror att en kombo av de två tror jag kan skapa ett ännu bättre lärande än vad det var förut när du bara gjorde antingen det ena eller andra.

Hallin: [00:12:03] Vad gör du mindre av? Om två år.

Kursledare: Men det kommer vi förmodligen.....jag tror att det kan bli mindre klassrumsundervisning om två år, och det behöver inte betyda att det är mindre jobb att göra så att säga, men att det kommer att bli kanske färre....om vi tidigare hade en 10-dagars utbildning i något ämne där alla var fysiska klassrum träffar kanske några dagar är på distans som folk antingen är helt eller delvis hemifrån i stället.

Hallin: Gör du något som är nytt, någonting du inte gör idag som. Du tror att du gör eller som du tror skulle vara fördelaktigt att göra.

Kursledare: Om två år? Rent pedagogiskt eller något ämne, eller är det du kan göra?

Hallin: Jag tänker på själva genomförandet av kursen, inte att undervisa i nya ämnen utan. Finns det någonting som du inte har som du inte gör idag, som du tror att du kommer att göra om två år i distansundervisning.

Kursledare: Det finns ju många saker. De funktionerna finns ju redan i verktyget, men sen har jag börjat tillämpa dem fullt ut. Men helt klart är att den här elearning-plattformen som jag jobbar med så kommer det att komma jag tillämpa fler, till exempel som jag tyckte var så bra effekt med de här fotbollsspelarna att de fick skicka in material. Idag har jag elearningkurser där man inte skickar in något innan man går igenom. Men det är ju lite det som är över avvägningen. Dels så vill jag skapa kurser som på något sätt är självinstruerande och inte kräver min tid och deltagande. Samtidigt så om jag vill ha riktigt stor effekt på lärandet så behövs det någon typ av interaktion, och det tror jag till exempel att du kommer jag lägga på det här med att folk ändå får skicka in och jag läsa igenom och kommentera kanske. Det gör jag inte idag, men det kommer jag nog att göra. Men jag tror att det är en fråga om pris också i det fall som jag jobbar. Eftersom jag jobbar med till exempel företag så att de kan välja så vill vi lägga oss på en nivå där vi bara når en viss kunskapsnivå, och då ingår kanske inte att någon läser igenom material som skickas in. Sen är det nästa nivå på vilket lärande man vill uppnå effekt om man vill ha.

Hallin: Bra! Tack så mycket! Då har vi marscherat igenom frågorna, så helt kort innan vi rundar av det här. Jag kommer att spara ljudfiler från den här intervjun och den kommer jag att spara, i alla fall tills uppsatsen är godkänd och publicerad, och sen kommer jag att radera den. Transkriptionen kommer dock att sparas. Är det någonting du vill lägga till här? Något jag inte har frågat om som du tycker skulle vara viktigt i sammanhanget.

Kursledare: Nej, inte just det.

Hallin: Det är min sista fråga till dig är om jag har några ytterligare frågor längre fram. Kan jag då kontakta dig?

Kursledare: Ja, det kan vara jättebra.

Hallin: Tack så mycket. Då avslutar jag inspelningen.

Kursledare 3

Hallin: Så där då är vi igång och börjar med att tacka för att du har tar dig tid till den här intervjun, och som jag har förklarat tidigare så är det ett antal intervjufrågor som jag vill ställa. Det är några som handlar om din bakgrund och kursen ramfaktorer. Och sen går vi in på distansundervisningen så som den har fungerat och hur du ser på framtiden. Och jag kommer inte att avbryta dig, men jag kanske kommer med lite uppföljande frågor eller förtydligande om eller ber om förtydligande om det är så att jag....att det finns tolkningsutrymme i ditt svar. Så vi börjar med din pedagogiska bakgrund. Hur många år har du jobbat som kursledare?

Kursledare: Då har jag nog sammantaget jobbat kanske 20 drygt skulle jag tro. Om man tar med all erfarenhet, sen har jag inte gjort det på heltid i 20 år. Men någonstans där...

Hallin: Och om vi tittar på antal års erfarenhet av ämnet som undervisar dig.

Kursledare: Nu är det lite olika ämnen då, men jag skulle väl säga att jag har...under den tiden jag har undervisat i det jag undervisar nu måste tänka vad var frågan?

Hallin: Antal års erfarenhet av det ämnet som du undervisar i nu säger vi då.

Kursledare: Vilket så konstigt eller konstigt fråga, eller vilken svår fråga att svara på. Det lika mycket lika länge som jag har undervisat det har jag erfarenhet av det och även tidigare. Och Gud, jag vet inte.

Hallin: Men om du har 20 år som kursledare, är det då rätt att säga att du också har 20 års erfarenhet av det här ämnet?

Kursledare: Ja, det kan säga. Och så får vi lägga på innan. Då kan man säga 25 år kanske då?

Hallin: Om vi går in på den specifika kursen som vi pratar om eller som vi pratar om nu då och lite ramfaktorer och hur många deltagare har du på en kurs? Jag antar att man får ta något i genomsnitt, för det kan variera lite.

Kursledare: Nu pratar vi distansundervisning bara nu, eller?

Hallin: Ja, vi kan, vi kan, om det skiljer sig åt så är det intressant,

Kursledare: För jag kan säga så här att det beror på vilken typ av utbildning jag har. En normalstor grupp brukar ju inte vara större än åtta om jag har en traditionell utbildningsdag där det ska vara aktiviteter och om man ska kunna bidra och kunna delta på bästa sätt. Har jag brukar jag sätta en maxgräns på åtta. Sen finns det ju tillfällen när jag har större grupper, men då kanske det är mer att jag bryter upp dem i smågrupper och så där. Men från så här senaste året, från två upp till 20. Men med 8 som normalfallet

Hallin: Och till 20. Tidsomfattning? Alltså hur lång är kursen?

Kursledare: En normal kurs för mig är ju en eller två dagar.

Hallin: Och din tidigare erfarenhet av den här kursen före pandemin alltså. Hur lång?

Kursledare: Då har vi ju.....ur ska man säga det samma, samma tidsepok? Jag har inte kört två dagars på digitalt kan man säga att det har vi byggt om det lite. Det kommer vara någon fråga, tänker jag. Men.... Förlåt, jag tappade frågan när jag börjar tänka så mycket. Jag vet inte vad det sägs. Ställ frågan igen.

Hallin: Tidigare erfarenhet av samma kurs före pandemin?

Kursledare: Ok, jag kan säga så här under: pandemin inga tvådagars utan då har vi brutit upp det vi gjort kortare. Före pandemin en till två dagar.

Hallin: Och sista frågan på de här inledda sista av de här inledande frågorna. Vad har du för erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: Å kan vi väl säga att jag jobbade ju en del för ett antal år sedan med utbildning via telefon. Vad hette det på den tiden? Vi hade väl globala utbildningar.... Nu jobbar man.... Här jobbar man med telefon. Man hade ju ingen bild, utan det var ju ljud. Ljud. Vad hette det att kontoret hette? Vad kallar man det?

Hallin: Telefonkonferens kanske?

Kursledare: Ja, typ det upplägget att folk runt omkring och så kopplar man upp sig gemensamt och så kunde man väl dela något dokument med. Men man hade ju ingen bild och man såg ju inte varandra så

Hallin: Så det var. Det var bara röst och så delade man....

Kursledare: När man delar någon Powerpoint slide show eller något så. Men vi kallar det något annat. Jag kommer inte ihåg vad vi kallade det, men det var väl någon typ av presentation, material och röst man då ställde den där klassiska frågan "Hör alla"?

Hallin: Bra, då går vi över på huvudfrågorna, och det handlar om distansundervisning i dag och distansundervisning om två år. Om vi börjar med distansundervisning i dag, vad vad har du....vad är det som har fungerat särskilt väl med den tycker du?

Kursledare: Det som har fungerat särskilt väl har väl varit att de som kanske inte hade kunnat vara med annars av olika praktiska skäl har kunnat vara med och att du över huvud taget har kunnat genomföra utbildningar på vissa företag där man inte har kunnat träffas överhuvudtaget. Tillgängligheten till utbildningen vill jag väl säga. Det som har fungerat, har bidragit till att folk har kunnat gå på utbildningar.

Hallin: Har du fått några särskilda förberedelser?

Kursledare: Oh ja,

Hallin: Jag ska formulera om frågan vilka förberedelser har du gjort?

Kursledare: Jag har ju så jag är lite av en trygghets-junkie kanske vad gäller att det ska levereras rätt saker. Jag tycker att det är mitt ansvar, det ska levereras rätt och att det ska bli bra för dem som kommer och är med. När det gäller att sitta på den här typen av utbildningssituation så har jag ju valt att dels nörda ner mig lite i de verktyg som ska användas så att jag känner att det är viktigt att det fungerar rent tekniskt. Och jag är inte så teknisk, så har jag fått läsa på och testa och ta in hjälp från mina kära bekanta och goda vänner. Det tycker jag är viktigt och sen har jag också tänkt igenom upplägget för att få det att fungera så väl som möjligt. Det är ju skillnad, jag gillar ju att träffa människor. Jag gillar att kunna fånga stunden. Jag gillar att kunna fånga signaler vad det gäller kroppsspråk och tonfall, hur folk ser ut, hur de liksom vad han säger är lite småprat in emellan, kunna binda ihop det och få in det bra så att det blir en helhet. Det är jättesvårt när man jobbar digitalt, fast jag har försökt att skapa interaktion på annat sätt. Det är ju en utmaning, men jag har verkligen försökt tänka till och. Hitta så att det ska bli så likt irl-utbildning som möjligt. Har bland annat köpt in en annan typ av kamera. Jag jobbar inte bara med kameran i datorn utan jobbar med en webbkamera som kan följa mig när jag ritar på block och kan inte ha skaffat mig andra hjälpmedel.

Hallin: Vad tycker har varit den största utmaningen var distans.

Kursledare: Den största utmaningen är att få med folk på banan på det sättet som man alltid kan få med dem i verkligheten, som man gjort i rummet och att det ska kännas..... När man när man träffas var irl så har man ju alltid en chans att småprata lite och fånga upp signaler på pausen kanske. Det blir inte alls samma när man jobbar digitalt så att jag tycker att den här ... vad heter det... skapar den här känslan av att vi hjälps åt och vi är tillsammans. Den känslan tycker jag har varit en utmaning att skapa.

Hallin: Hur har du gått tillväga för att bedöma dina deltagarnas lärande?

Kursledare: De var lite olika beroende på vad min uppdragsgivare har velat ha. Oftast har det varit så att det finns en utvärdering som görs efter utbildningen, där man då går igenom vissa punkter och frågor. För att fånga kunskapsnivån och även kolla upp andra saker har vi gjort ungefär på samma sätt som tidigare. Att man ställer den typen av frågor med lite tillägg skulle jag väl säga också. Det blir väl lite andra svar nu när det är digitalt, folk får svara på frågor helt enkelt hur de upplevde och vad de har fått med sig och vad de har tyckt var bra och vad som var mindre bra och vad som kan göras bättre.

Hallin: Så om jag får lov att tolka det? Det är deltagarna själva som bedömer vad som bedömer vad de har fått med sig.

Kursledare: Vi jobbar inte, jag jobbar inte med traditionell test. Det är inte någon som kunskapsutbildning, men jag jobbar mig och de ska inte lära sig av B och C, utan här handlar det om att skapa möjligheter för utveckling och så, så att de jobbar med mig med självaktning och vad man tycker att man själv har upplevt att man får med sig. Det är ingen ren kunskap. Det är inte som det inte är. Jag jobbar inte med att lära ut ett program eller ett system, utan här handlar det om mjukare saker.

Hallin: Vad är vad eller vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs tycker du?

Kursledare: Jag tycker att det har varit tydligheten, att jag har informerat väl innan vad som förväntas, hur det upplägget är. Jag har också lagt in en teknisk incheckning så att man får komma in en stund innan verktyget och koppla upp sig så att man kan kolla att ljud och bild och så fungerar. Och där har jag också tagit chansen att småprata lite och skapa stämning och så tydligheten och strukturen och.....kunskap om verktyget jag har använt, och försöka hitta bra möjligheter till interaktion under tiden.

Hallin: Har du haft någon alternativ handlingsplan, alltså om till exempel....om tekniken skulle krångla?

Kursledare: Nu har vi försökt att gradera, det är ju lite svårt. Nu har jag upplevt det, men jag har en god vän som berättade att Teams det en hel dag på deras företag. Jag vet inte om det var lokalt eller om det var globalt så de fick försöka gå in och ut. Det har ju varit min fasa att det skulle kunna hända, och det kan man ju tyvärr inte påverka. Det har jag gjort själv för att kunna säkerställa att jag har haft.....jag tänker om min dator skulle strula på något vis så har jag tänkt att så har jag en extra vid sidan om den än en padda vid sidan om som man kan använda. I värsta fall kan man använda telefonen så lite sådana saker. Och sedan har jag tänkt med nätverk och funderat på vad händer om det blir om de laggar man då försöker ta till sig de här tipsen som finns Då får vi stänga av videon allihopa så att det blir inte så belastat. Den typen av tänk då. Ja, lite så. Trots att jag har tänkt så mycket annat, utan det är ju vissa saker kan man inte påverka. Jag försökte att ta hand om de sakerna som jag vet att jag kan påverka och lära mig mer om olika vad som skulle kunna gå snett och hur jag i så fall ska handskas med det. Skaffa en kabel till datorn så att man inte är beroende av nätverket som är i rummet, utan kan förankra.....stoppa in i väggen, kontakten, sladden.

Hallin: Okej, då tittar vi på hur du ser på distansundervisning om två år. Alltså förutsättningen är om du, om du håller på med distansundervisning om två år. Vad gör du mer av?

Kursledare: Så min förhoppning är att jag inte jobbar med distansundervisning om två år, jag tycker inte att det är det ultimata. Men om det nu skulle vara så att det är enda chansen, då tänker jag att jag gör mer av det jag redan gör som funkar. Alltså interaktion med övningar, jobbar mer med att inte bara sitta och skicka ut information utan att försöka skapa ännu mer tvåvägskommunikation. Och sen tänker jag också att jag lär mig verktygen ännu mer så att jag verkligen kan nyttja alla för att det kommer nya saker hela tiden. Att man vet att jag nyttjar finesserna som alla verktyg och det är lite olika i olika verktyg. Jag blir mer än haj på det så att jag känna mig trygg i att kunna växla mellan olika interaktionsmöjligheter.

Hallin: Vad gör du mindre av? Under samma förutsättningar.

Kursledare: Ställer mindre öppna frågor,

Hallin: Mindre öppna frågor

Kursledare: Och mer riktade frågor. Och där är väl en stor skillnad mellan att jobba med människor i rummet. Jag tänker så här i vanliga fall när jag har en grupp med

människor i rummet så kan jag ställa öppna frågor och låta folk få vem som kände sig manad att svara. Det är ett sätt för mig att få fram. Det är alltid någon som är lite pigga på att svara. Några som kanske inte lika, och då kanske jag använder lite öppna frågor för att få igång folk. Och sen så kanske jag, när jag lärt känna dem, går in med mer riktade frågor och kan inkludera lite mer. Det funkar jättebra i verkligheten när man sitter där med människor i samma rum och man kan läsa av stämningar och så. Det funkar mindre bra när man sitter i ett digitalt sammanhang där man inte har de förutsättningarna. Och då har jag ju märkt att jag hamnat i det här, att jag ställer öppna frågor lite för mycket så blir det väldigt tyst. Och det är en sak har bara att det är väldigt tyst när man är i samma rum, för då kan man använda det. Och det är inte så läskigt för folk, men det blir lite läskigare på nätet, det märker jag både för dem och även för mig som egentligen inte tycker det är läskigt. Men jag känner själv att "det känns lite torftigt här nu", så jag jobbar mer med och försöker få till viktigare frågor. Inte är det här allmänna öppna frågor utan mer riktad till lite mer styrande frågor som är lättare att svara på helt enkelt.

Hallin: Vad är det som är nytt? Kan du se något helt nytt som du gjort hittills?

Kursledare: Jag tror att jag skulle----skulle jag fortsätta jobba som jag gör nu med den nya digitala verktygen så skulle jag blanda in lite mer whiteboard- funktioner, lite mer Teams och lite mer så lite fler verktyg och lite fler funktioner. Jag har varit lite försiktig med det och jag tycker att jag inte behärskar det så himla bra att då vill jag inte lägga in för mycket så att det blir rörigt

Hallin: Med whiteboard-funktioner, menar för den här möjligheten att rita för hand simulerar whiteboard digitalt.

Kursledare: Ja, precis. Och det finns ju så mycket sådana bra saker så att jag vet att det är inte så svårt. Jag har hållit mig från att göra det ändå. Jag har tänkt att jag använder mitt klassiska blädderblock och så har jag en kamera, men jag tänker att det finns ju mycket man kan göra där. Det finns också mycket andra saker man kan. Man kan andra verktyg som man kan lägga in, som stimulerar interaktiviteten som jag är ute efter, som jag gärna vill att det ska finnas med. Där tror jag att det handlar om att förkovra mig, helt enkelt jobba med nya saker.

Hallin: Bra. Då har jag gått igenom de frågorna jag har. Är det någonting du skulle vilja lägga till träffar? Något jag inte frågat om som du tycker är viktigt.

Kursledare: Det som jag själv funderar på ibland är ju vad blir effekterna av de digitala utbildningarna jämfört med utbildningar i rummet. Det är svårt att mäta det eftersom många jag träffar har ju inte....de har ju ingenting att jämföra med. De vet ju inte hur det hade varit att gå på utbildningen ifall den hade varit mer klassisk. Men den frågan har jag ju alltid själv i bakhuvudet. Är det verkligen får de här samma saker? Är det värt det? Så du tycker är spännande kanske du kan utveckla i något annat sammanhang och forska lite kring.

Hallin: Jag ska fundera på saker. Bara är min sista fråga är om det är så att jag behöver följa upp med ytterligare frågor. Är det okej att jag kontakta dig

Kursledare: Självklart

Hallin: Till sist bara, upplysningsvis: Jag sparar ljudfilen och den här uppdateringen sparar inte på videofilmer, och ljudfiler kommer att sparas för transkription och den kommer att tas bort i samband med att arbetet är färdigt och då är det bara transkription som kommer att finnas kvar. I så fall så tackar jag alldeles särskilt för att du hade lust att ställa upp.

Kursledare: Tack själv. Det var roligt!

Kursledare 4

Hallin: Så där då, så då är inspelningen igång och jag vill börja med att önska dig välkommen och tacka så mycket för att tar dig tid. Det är det som jag vill fråga dig om det är att det är ett antal frågor är i två kategorier. Det är inledande frågor om dig och din bakgrund, och sedan kommer det till huvudfrågan som handlar om utbildningen, distansutbildning generellt. Och är det något som är tveksamt i själva frågan så hojtar du till och om jag behöver ett förtydligande så kommer jag att ställa en följdfråga. Annars håller jag mig till de här frågorna som finns. Så om vi börjar med din pedagogiska bakgrund, hur många år har du som kursledare?

Kursledare: Beror på hur man ställer frågan och hur du eller vad du lägger i värderingen kursledare. Men jag är ju i grund och botten pedagog har varit och utbildat i skolan i fyra år. Därefter prövade jag på konsultbranschen, där jag från och till i 11 år har varit en del att göra, där det också har gått kurser och utbildningar så att jag skulle säga...fem år för att inte att ta i, men en mängd år kan man säga 5. 5 år kan man säga

Hallin: Okej om det ämnet som du då undervisar dig, och nu förutsätter jag att det är projektledning som vi pratar om. Hur många års erfarenhet har du av projektledning?

Kursledare: Av bedriva projektledning eller att utbilda i projektledning?

Hallin: Ja, både och kan vi ta då.

Kursledare: Ja, jag har arbetat från och egentligen som projektledare sedan dag 1 när jag klev på konsultrollen. Då var det år 2000. Men.....om man tittar på en samlade erfarenhet som projektledare så ska jag säga 15 år. När det gäller att utbilda inom projektledning cirka två och ett halvt år och.

Hallin: Jättebra. Jag fortsätter med nästa fråga som handlar om själva kursen och lite ramfaktorer kring den. Hur många deltagare har du på en kurs i projektledning på ett ungefär?

Kursledare: Ja, det har varierat mellan 10 till 20 personer normalt, så jag skulle säga att i snitt/medel säga 15.

Hallin: Och tidsfattning på den här kursen. Hur många tillfällen? Hur? Många dagar? Hur många timmar?

Kursledare: Vad är det då bero på? Som sagt, jag har inte varit involverad i så mycket kortare utbildning så ofta, så är det någon typ av längre utbildningar eller program som spänner över ett halvår. Fysiska möten eller lektioner som ligger någonstans mellan 15 och 30 lektioner på de olika utbildningarna där man har ett pass någonstans mellan fyra till sex timmar.

Hallin: Och om man tittar på den här kursen före pandemin. Vad har du för...vad har du för erfarenhet av den här kursen före pandemin? Hur många tillfällen är många terminer har du kört innan pandemin slog till?

Kursledare: Om jag håller mig till det jag gör på IHM, som är en del av vad jag gör, så har jag inte jättemycket erfarenhet innan pandemin. Jag började på vår våren 2019. Och av trädde väl i kraft i februari 2020. Så jag hade en hel termin på plats innan pandemin bröt ut.

Hallin: Och sista frågan här på de här ramfrågorna är din erfarenhet av distansundervisning före pandemin. Hur skulle du beskriva din?

Kursledare: Min egen erfarenhet eller erfarenhet av bedriva distansutbildning?

Hallin: Din erfarenhet av att bedriva distansundervisning.

Kursledare: Den var noll kan man säga. Dock så har jag är van att nyttja digitala verktyg och komplettera mycket workshops och annat. Det är nästan samma sak, men jag säger att det var ganska låg innan pandemin.

Hallin: Och kliver jag över på huvudfrågorna för den här i den här intervjun, som ju handlar om distansundervisningen, idag hur den har fungerat, alltså under pandemin, och sedan hur du ser på distansundervisning framöver. Så om vi tittar på distansundervisningen i dag, det vill säga under pandemin. Vad är det som har fungerat särskilt väl under den tycker du? Vad är det som har fungerat?

Kursledare: Jag tycker faktiskt det mestadels fungerar bra. Det har varit en stor omställning. Jag tycker att verktygsmässigt och så tycker jag att man har god stöd i de verktyg som finns i dag digitalt. Jag tycker också att man har också varit duktig på att hålla tider och struktur. Det blev väldigt, väldigt effektivt tycker jag.

Hallin: Har du gjort några särskilda förberedelser?

Kursledare: Jag har lagt enormt mycket tid på förberedelse. Det är nyckeln för att den digitala kursen ska bli bra att man har ett koncept och ett upplägg som är anpassat för digitala medier. Det gäller både upplägg och innehåll och inte minst hur man förmedlar. Det har gått extremt mycket tid till förberedelser.

Hallin: Om du försöker jämföra med hur mycket tid och lopp att förbereda än en analog kurs med en digital, hur skulle du säga att förhållandet är det? En timma är det vanliga och fem timmar digitalt. Eller hur ser förhållandet ut där på ett ungefär?

Kursledare: Jag skulle väl.....jag tänker att jag ska starta en ny kurs från grunden. Jag kommer inte att vara så jättestor skillnad. Men faktiskt den här omställningen att planera en klassrumutbildning till att göra det digitalt tar säkert det tredubbla så en timme före pandemin så det tredubbla för att få det att fungera digitalt.

Hallin: Vad har varit den största utmaningen med att gå från klassrum till distansundervisning?

Kursledare: Flera av eleverna pratar om att det kräver mer struktur och planering för att få det bra. Du behöver sätta en god grund i en fungerande pedagogik. Och det är en utmaning, och en annan utmaning är att kunna läsa av klassrummen och läsa av

deltagarna. Var har vi dem? Och är de med? Det är också en stor utmaning tycker jag. Det är svårare att läsa av digitalt hur det som lärs ut tas emot. Och tredje aspekten det är och skapa trygghet och engagemang och inlevelse i diskussioner.

Hallin: Hur har du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande? Alltså kunskapsavstämning och liknande.

Kursledare: Det har jag gjort genom fortlöpande dialog samt genom inlämningsuppgifter och uppgifter som är en del av kursen.

Hallin: Och inlämningsuppgifterna och examinationsuppgifterna, liknar dem på det ni hade under i lärolett kurs eller har ni fått göra några ändringar i de uppgifterna för att anpassa dem till distansundervisning?

Kursledare: Det är gjort anpassningar för att få bättre underlag, men inte på grund av att det är digitalt och därmed en generell kvalitetshöjning.

Hallin: Om jag ber dig peka på några nyckelfaktorer till att en digital undervisning, en digital kurs eller ett digitalt moment ska bli framgångsrikt, vad skulle du säga då?

Kursledare: Som redan sagt ett par gånger, pedagogisk planering, struktur och upplägg eller den metodiska biten är jätteviktig. Viktig faktor i detta är att man skapar en trygghet i gruppen, man skapar en miljö där man sätter tydliga spelregler och skapar förutsättningar för att folk ska vara aktiva och bidra. En annan faktor som jag ser som viktig att träffa klassen. Trots att man ska köra digitalt så är det bra med någon träff där man köra ihop gruppen och lär känna varandra.

Hallin: En fysisk träff?

Kursledare: Ja. Och den fjärde aspekten är väl enkla just där. Att man har ett verktyg som fungerar är enkla och går att nyttja på att spelet är bra.

Hallin: Sätta och med verktyg menar du it-stöd och hjälp.

Kursledare: Jag menar (dåligt ljud.....) digitala verktyg.

Hallin: Gott. Då tänker jag att om vi ska rikta blicken framåt på om vi tänker, om du tänker dig distansundervisning om två år. Jag vet att vi alla hoppas på att det ska bli slut på distansundervisningen. Men om vi tänker oss distansundervisningen av två år så är frågan den första frågan är vad skulle du göra mer av?

Kursledare: Om du med utgångspunkt i nuläget har varit begränsad med klassrum eller vad tänker du?

Hallin: Förlåt, jag uppfattar inte

Kursledare: Jag uppfattar inte riktigt Lars.

Hallin: Jag tänker så här om du tänker att du kör distansundervisning om två år. Jag tänker på de metoder du har använt, de verktyg du har använt och så vidare. Vad gör du mer? Alltså, vad skulle du.....är det någonting du skulle vilja göra ännu mer förstärka ytterligare?

Kursledare: Ja, det är väl ställa om en del övningsmaterial och annat så det är mer digitalt anpassat för och göra det ännu lättare för deltagarna.

Hallin: Ja, är det någonting du skulle göra mindre av?

Kursledare: Mindre planering genom att ha bättre verktyg och uppgifter anpassat för ändamålet.

Hallin: Det är det som du gör mer av det innebär, det innebär också att du kan göra mindre av förberedelser och lägga mindre tid på att förbereda.

Kursledare: Ja.

Hallin: Är det något annat som är helt nytt, något som du har tänkt att "det skulle vi kanske prova". Gör du någonting som är nytt som du inte gör i dag?

Kursledare: Nej, jag tror faktiskt inte det. Jag känner mig väldigt trygg för det digitala och jag gör det och gör det väldigt bra, och det handlar mer om att förfina och jobba med....sätta detaljerna så detta fortfarande blir en positiv upplevelse.

Hallin: Lysande jag är i slutet av mitt batteri av de frågor som står där jag vill fråga dig är det någonting du skulle vilja lägga till här? Något som jag inte har frågat om som du tycker är viktigt då är.

Kursledare: (Dåligt ljud.....)

Hallin: X, kan du ta det sista en gång till?

Kursledare: Jag tror det är viktigt att man får till.....trots att man ska köra digitalt så är det viktigt med de här fysiska träffarna. Man får en mix. Man ska inte underskatta klassrummet. Det här är många elever efterfrågar just det här. De ser ett stort värde av att kunna träffas och umgås.

Hallin: Det är jättebra. Då har jag svar på mina frågor. En sista formell fråga bara om det är något som jag behöver följa upp när jag när jag transkriberar detta till exempel eftersom du har lite bakgrundsljud nu, är det okej att jag ringer upp dig och frågar "Vad har du där egentligen?"

Kursledare: Absolut.

Hallin: Ja, det är kanon. Och som jag sa innan videofilm kommer jag att radera omedelbart. Ljudfilen kommer att raderas i samband med att transkription är klar och du läst....du har fått läsa igenom transkriptionen. Då avslutar jag inspelningen nu.

Kursledare 5

Hallin: Då och då är inspelningen igång och jag tackar dig för att du har lust att ställa upp. Jag har ett antal frågor som vi kommer att gå igenom. Det är några inledande frågor som handlar om dig och din bakgrund och om kursen, lite ramfaktorer kring kursen. Och sedan kommer jag till huvudfrågorna där jag vill titta på vad som har fungerat väl och eventuella nyckelfaktorer som du har kunnat identifiera och hur du ser på distansundervisning framåt i tiden. Så att jag börjar med den första frågan som är då den pedagogiska bakgrunden. Din pedagogiska bakgrund, hur många år har du som kursledare?

Kursledare: Vi är 25 år

Hallin: Och antal års erfarenhet av det här ämnet som du nu undervisar dig.

Kursledare: 13 år.

Hallin: Om vi tittar på konkursens ramfaktorer. Antal deltagare, och här antar jag att det är ett genomsnitt du får ta.

Kursledare: Ska vi se ett snitt på åtta personer

Hallin: Och tidsomfattningen. Hur lång är den här kursen?

Kursledare: Två dagar, 9:30 till 16 (dag 1) och 9 till 16 (dag 2).

Hallin: Och din tidigare erfarenhet av samma kurs före pandemin? Alltså, hur länge före pandemin har du kört den här kursen?

Kursledare: Körde den första gången i september 2010.

Hallin: Så nio år?

Kursledare: Ja, precis. 9,5 år innan pandemin bröt ut.

Hallin: Och din erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: Jag har själv inte hållit någon distansundervisning, däremot ha deltagit i distansundervisning på några svenska universitet.

Hallin: Så, tolkar jag dig rätt om jag, om jag hör att din distansundervisning som genomförande kursledare började i samband med pandemin.

Kursledare: Det är korrekt uppfattat.

Hallin: Då kommer vi till mina huvudfrågor som handlar om distans... som vi börjar med distansundervisningen idag. Och då skulle jag vilja fråga: Vad tycker du har fungerat särskilt väl med för din del med distansundervisning?

Kursledare: Det är ju flera olika faktorer. Dels att kunna huvud taget fortsätta att undervisa trots alla restriktioner som har funnits, och därigenom få en inkomst naturligtvis. Sen har det varit reaktioner från deltagare som kunnat jobba med kompetensutveckling och få kompetensutveckling, trots att de har suttit hemma. Och en del organisationer, till och med tack vare att de har suttit hemma för att de haft på sin arbetsplats sådana hårda restriktioner vad det gäller videosamtal. Och sedan har det faktiskt blivit ett litet för mig själv, ett internationellt genombrott, jag har hållit rätt mycket utbildningar åt deltagare från andra länder i internationella koncerner.

Hallin: Har gjort några särskilda förberedelser när vi körde distansundervisning som du alltså inte har behövt göra när du kör i klassrum.

Kursledare: Det är naturligtvis tekniska förberedelser och investeringar i teknisk utrustning. Belysning, högkvalitets, kameror och så vidare för att vi inte har något tekniskt problem i alla fall, i undervisningen. Sedan jag försökt själv att studera så mycket som möjligt, ta reda på bästa leveransformer för just undervisning online, alltså hur modus operandi blir för....för, vad man bör tänka på och så vidare och så vidare.

Hallin: Kan du utveckla den bästa leverans formen?

Kursledare: Jo, men jag har fått lite tips från...jag har bland annat tittat på lite utbildningsföretag, universitet online och sånt och att deras egna utbud och vad de har tipsat om, hur man kan, vad man ska tänka på när man genomför online-utbildning kontra on-site i klassrumsutbildning då. Bland annat har jag kört väldigt mycket kortare pass. Alltså vi haft väldigt mycket kortare pass, vi har tagit en paus och bensträckare och sådana saker, till skillnad från det vanliga on-site undervisningen är så mycket kortare. Och mera mer dialog. Kanske att vi har fått.... Jag har pratat kortare perioder och sen har vi fått återkoppling och feedback från kursdeltagarna och så det har blivit kortare iterationer i själva utbildningens genomförande.

Hallin: Vad tycker du har varit den största utmaningen med att hålla distansundervisning?

Kursledare: En som jag upptäckt och det är oftast en som jag får en reaktion från kursdeltagarna dag 1 och början på dag ett är att "ja, det här får ju duga". En attitydfråga från kursdeltagarna. Inte alla, men väldigt många. Nu har jag fört någon bok på det, men ett stort antal kursdeltagare har sagt det när vi går igenom förväntningar och farhågor inför de här två dagarna, som vi gör med alla kursdeltagare. Att det här kommer säkert inte bli bra, för jag är inte speciellt duktig på Zoom, Teams eller vilken plattform vi nu använder. Det är det ena. Och sen att det är mycket, mycket trevligare att träffas i verkligheten. Det har varit en del som har börjat med det. Men får man också med det sagt att de flesta har blivit omvända till slutet av dag 2, att det funkade (dåligt ljud).

Hallin: Så det har förekommit att deltagarna kommer in med någon slags negativ förväntning, att det här kommer nog inte att bli så bra som det hade varit i klassrummet, men att de sedan har gått därifrån med en med....de har varit positivt överraskad...att de har blivit positivt överraskad av och gått därifrån med en känsla av att det här var en bra kurs ändå.

Kursledare: På de svar jag fått muntligen från kursdeltagarna när vi tar lite av en wrap-up av hela kursen dag 2, och även på de mer kvantifierade utvärderingarna så är det ingen som har klagat efter kursens genomförande och den tekniska miljön. Men det har varit en farhåga de haft innan, så det har vi kanske lyckats att vända om helt enkelt, att vända det här farhågan till något mycket bättre.

Hallin: Har det handlat både om en rädsla för tekniken och för undervisningsformen? Eller har det handlat mer om tekniken, att de en rädsla för att tekniken inte ska fungera?

Kursledare: Jag skulle vilja säga en blandning och jag vill inte sätta någon procentuell siffra på det, men en blandning av bägge två.

Hallin: Hur har du gått till väga för att bedöma deltagarnas lärande i den mån de ingår i kursen att göra det såklart?

Kursledare: Vi har jobbat väldigt mycket.... jag har använt Zoom som det huvudsakliga verktyget. Av den anledningen att inte det kom inte förrän årsskiftet 2020/2021 så kom det breakout-rooms i Teams. Innan dess var det operativt väldigt krångligt att genomföra gruppindelningar och grupprum i Teams. Det gick, men man får göra en ordentlig workaroud där. Och då har vi gjort...delat upp grupperna i mindre grupper. Ibland har det bara varit två personer och sen att de får sitta och jobba med mer digitala whiteboardtavlor. Jag har valt plattformen Miro i mitt fall, så det finns många andra att välja på. Men jag har använt mig av Miro och de har fått gå igenom och sätta upp och skriva lite virtuekka post-it lappar på ämnen som diskuterat en åtgärdsplan och en to-do list. Hur de kommer att tillämpa sina kunskaper framöver. Så det har varit ett sätt. Det har ju varit öppna frågor och öppna tolkningar av alltihop.

Hallin: Nästa punkt här då. Om jag ber dig beskriva några nyckelfaktorer till en framgångsrik kurs. Vad skulle du säga då?

Kursledare: För det första så god teknisk miljö. Jag har sett sådana som har hållit kurs med hjälp av mobiltelefonens hörlurar och annat, och det blir naturligtvis inte upplevelse. De sitter i dåligt isolerade lokaler, och då menar jag ljudisolerade, att det ekade. Det blir efterklang som har varit svårt. Behandla den avsändande miljön som det faktiskt är, det är en tv-studio och därefter formges och kostas. Det är det ena. Sen vad det gäller kursdeltagarna att inte lägga på för mycket.....att inte använda alla de tekniska möjligheter som eventuellt finns i alla dessa plattformar, som till exempel Zoom och Teams eller alla dessa virtuella whiteboards, utan att ta det på den Need to use basic-nivån. Du ska inte gå en kurs i två dagar där du lär dig Zoom, det är inte det det går ut på, utan lägga det på en absolut lägsta nivå på teknikbiten. Och sedan sedan var så tydlig som möjligt innan, alltså all dokumentation och all korrespondens och allting med.....all kommunikation är överhuvud taget med kommande kursdeltagare. Var nästan överdrivet tydlig, var nästan löjligt tydlig med alternativ. Telefon, vem ringer man när inte funkar och så vidare och nästan lite skärmdumpar och sånt. "Klicka här" och pilar och sådant för att ta bort osäkerhetsfaktorn. Och sen när vi jobbar med online så har alltid en plan B. I mitt fall satt jag och höll kurs förra veckan två dagar och upptäckte en kvart före kursstart att fibern låg nere tillfälligt min stadsdel under fyra timmar. Så det var bara fram en mobiltelefon och koppla in den som det var fri surf på. Och har sådana

contingency plans tror jag också väldigt viktigt att jobba med online-undervisning i realtid som detta är frågan om.

Hallin: Men då kommer vi till en sista omgång av frågor som handlar om distansundervisning om två år. Då tänker jag alltså att om du nu fortsätter undervisa på distans, även om möjligheten att undervisa i klassrummet förhoppningsvis kommer tillbaka ordentligt nu. Men om du undervisar på distans om två år, vad skulle du säga att du gör mer av?

Kursledare: Jag tror att med både min och mina kursdeltagares ökade digitala mognad så kan vi nog det här, som jag sa tidigare om lägstanivån på tekniken, vi kan nog uppgradera det, kanske om om två år. Att vi har lärt oss lite mer. Så det kan fortfarande vara samma programvaror vi använder, men vi har lärt oss använda lite fler funktioner för att kunna få ut mer. Kräma ut mer ur de här verktygen. Det tror jag definitivt.

Hallin: Finns det någonting som du vet eller tror att du gör mindre av?

Kursledare: I distansundervisnings-formen? Jag skulle kunna tänka mig att jag kan själv ta en lite mer tillbakalutad roll. Det baserar jag på hur jag själv utvecklats i det pedagogiska sammanhang. När jag i början på karriären var den som stod och mer eller mindre bara berättade längst fram, till att gå till en facilitator och möjliggörare med mognaden. Nu känner jag att jag behöver guida både i ämnet och i tekniken fortfarande, online. Att jag kanske kan släppa teknikguidningen mer och liksom låta kursdeltagarna.... ja fokusera mer på detta faciliterande, utvecklande coachande pedagogik någonstans i stället.

Hallin: Och sista frågan är kvar på distans undervisning om två år. Vad gör det som är nytt? Eller ser du någonting som är nytt som du gör om två år?

Kursledare: Jag kan tänka mig att jag kan lägga ner mer.....med en ökad mognad från både mottagare och mig som avsändare, att utnyttja möjligheten och tekniken ännu mer, kanske med de som är ganska lätt att göra i ett klassrum, är att köra lite film med videos och sådana saker. Att jobba mer med sådant även online då, vilket jag inte har gjort än. Det är än så länge har det bara varit bilder, powerpoint, diskussioner och collaboration boards heter det inte på svenska, det heter (dåligt ljud). Vi har jobbat interaktivt på det sättet, men också mer utnyttja alla sinnen. Så på det sättet som är ganska lätt att göra i klassrumssammanhang sammanhang, men svårare att genomföra digitalt. Mycket beroende på, och kanske också att det finns en begränsning hos mottagarna där de sitter, till exempel hemma på wifi och barnen kommer hem på eftermiddagen och ska spela spel och man märker att bandbredden omedelbart går ner i sändningen.

Hallin: Jättebra. Då har jag gått igenom de frågorna jag har. Jag undrar är det någonting du skulle vilja lägga till något som du tycker är viktigt att känna till i det här sammanhanget, eller som jag borde känna till?

Kursledare: Jag tror definitivt att online-utbildning i realtid som pratar om här, distans online i realtid med en lärare, en pedagog som sitter och är med under tiden är här för att stanna. Och jag och många kollegor med mig i branschen tror att vi kommer hamna i någon slags fifty-fifty variant när det gäller just kommersiella utbildningar, såsom det

jag pratar om här. Att kanske varannan on-site och varannan online. Av praktiska skäl, miljöskäl och allt sånt där.

Hallin: Sista frågan om det är så här att när jag gör transkription eller när jag läser de andra transaktionerna dyker upp en fråga till som jag skulle vilja ställa till. Är det okej att kontakta dig då

Kursledare: Du är så välkommen så!

Hallin: Då återstår bara att berätta återigen vad som kommer hända med de här filerna. Videofilm kommer alltså inte att spara. Ljudfiler kommer jag att spara tills dess att transaktionen är klar och du har fått läsa igenom den och godkänna den. Och sedan så sparar jag bara ljudfiler tills uppsatsen är godkänd och då slängs de. Transkriptionen kommer då att finnas kvar och är i övrigt så vill jag tacka så mycket för att du tog dig tid med det här.

Kursledare: Tack för att jag fick bidra.

Hallin: Då avslutar jag inspelningen.

Kursledare 6

Hallin: God morgon och välkommen, och tack för att du ställer upp på den här intervjun. Upplägget är ju sådant att jag har några inledande frågor som handlar om din bakgrund och ramarna kring den här kursen som du kör, eller kurserna. Och sedan kommer vi ner på huvudfrågorna som handlar om distansundervisning. Vad som har fungerat och vilka nyckelfaktorer du ser och hur du ser på framtiden. Och det tar mellan 15 och 20 minuter så att jag tänkte vi börjar med din med din bakgrund. Hur många....antal år som kursledare?

Kursledare: Jag har kört kursledare i 26 år faktiskt. Från mitten på 90 talet.

Hallin: Och din erfarenhet av ämnet.

Kursledare: Om du menar ämnet specifikt projekt så kan man säga hundra procentigt sedan millennieskiftet, i början varit lita andra områden. Men ämnet som sådant har sett en ganska stor utveckling under de här åren. Och vilket jag tycker har gått i en väldigt positiv riktning.

Hallin: Men sedan millennieskiftet med hundra procent?

Kursledare: Ja, det kan man säga. Inom området projektledning och vad det omfattar.

Hallin: Om vi tittar på lite fram faktorer kring den här kursen och antal deltagare och här får man ta ett genomsnitt. Jag kan tänka mig att det varierar från en kurs till en annan.

Kursledare: Det är stor variation, det varierar från mellan kan man säga 5-6 upp till 25-30. Det vanligast är dagens läge är i och med att jag kör mer korta kurser som är ungefär 12-15. Hade du frågat mig för 5-6 år sedan hade jag satt 20 när jag körde de här längre programmen.

Hallin: Och tidsomfattningen på en sån här kurs?

Kursledare: Det mesta jag gör idag är antingen 3-dagars eller 2+2, eller kör någon enstaka som över 6 veckor.

Hallin: Förlåt, vad sa du det sista?

Kursledare: Det sista är att jag kör någon enstaka i dag som är 6 veckor, men det mesta är mer kort och mer intensivt.

Hallin: Antingen tre dagar, eller 2+2?

Kursledare: Ja, det är det vanligaste formatet.

Hallin: Och om man tittar på före pandemin. Alltså på samma kurs före pandemin. Erfarenheter från den....alltså antal års erfarenhet av den kursen före pandemin?

Kursledare: Hur menar du då? Alltså att hur den gick att genomföra eller över huvud taget?

Hallin: När jag tänker på den här kursen, om vi tar en sådan här är tre dagar eller 2+2. Hur många års erfarenhet har du av den kursen före pandemin?

Kursledare: Jaha, jag har kört den här typen av kurserna kan man säga i ungefär 15-16 år. Och då är merparten åren är givetvis före pandemin.

Hallin: Och att svarar lite grann på nästa fråga, men jag ställer den ändå för ordningens skull. Erfarenhet av distans, undervisning före pandemin?

Kursledare: Begränsad. Jag gjort vissa utbildningar på (dåligt ljud). De har jag drygt tio års tid kört med ett koncept som heter Pay Flex (oklart), där man har gjort det möjligt för elever att delta i kurser var man än bor någonstans, vilket gjort att de har byggt upp teknik med tv skärmar och kameror i vanliga klassrum och oftast kört det man idag kallar hybrid. Så det har vi hållit på med i tio års tid. Men om du ser till volymen så är den ganska liten jämfört med att köra med öppna klasser fysiskt i klassrummet.

Hallin: Bra. Då kommer vi ner på huvudfrågan som då handlar om distansundervisning idag och vad som är en framgångsrik kurs. Och som börjar med distansundervisningen i dag. Och då menar jag så som det har varit under det här senaste ett och ett halvt åren. Vad är det som har fungerat särskilt väl tycker du?

Kursledare: Jag måste säga att det är överraskande.... Det är faktiskt att det tekniskt har gått att genomföra överhuvudtaget och då tänker jag tänk om det hänt för 10-15 år sedan, med den nivån på tekniken då. Då hade man stått sig slätt. Så jag måste säga att det har fungerat, ja, men det har varit ganska tråkigt.

Hallin: Har du gjort några särskilda förberedelser?

Kursledare: Ja, jag har ju från att egentligen inte kört med mer färdiga Powerpoint och liknande saker, utan jobbat väldigt mycket med fysiska väggar i klassrum och tavlor och sätta upp saker har jag tvingats ta fram mer Powerpoint-stöd i materialen. Så att jag har insett att allting går inte riktigt och syns inte bra i kameror. Det var den stora skillnaden egentligen, mer Powerpoint än tidigare.

Hallin: Vad tycker du har varit den största utmaningen med att gå till dess över till distansundervisning?

Kursledare: Den stora utmaningen är ju faktiskt att verkligen hänga med och se var det här någonting de fattade eller inte. Hur deltagarna är med på banan och att det är så tyst, vilket gör att jag pratar någonting som händer ingenting. Då måste man fysiskt kliva in och ställa direkta frågor till vissa deltagare för att ta reda på "är ni med?" Så det är det som att ha någon form av dunkudde mellan sig själv och klassen. Det jobbigaste tycker jag att efter en genomförd kursdag är jag betydligt mer dränerad på energi, till skillnad mot när man kört med fysiska elever som man har haft massa prat med under dagen har jag fått massa nya idéer, så har jag bara tömts.

Hallin: Då kommer vi in på nästa fråga här också. Hur har du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: Jag har dels som jag sa ställt många direkta frågor. Sedan har jag jobbat mycket med både individuella övningar utifrån mina övningsböcker, satt dom på övningar med redovisning. Och han har jobbat så mycket det gått med grupparbete. Och eftersom att jag kört mest Zoom så har det ju varit breakout rooms och liknande. Det tycker jag alltså förvånansvärt bra har det fungerat, men det är också ett sätt att i de redovisningar och diskussioner efteråt då jag kan bedöma att okej, var detta något som fastnade eller inte.

Hallin: Om vi då tittar på den framgångsrika kursen? Vilka har varit nyckelfaktorerna för en framgångsrik kurs?

Kursledare: Jag tror att det som har fått mig att funka är ju att jag har hela tiden sett till att jag har åkt till utbildningsföretaget. Placerat mig i klassrummet och kört från klassrummet och se till att det har funnits mer än en kamera och ett antal skärmar. Jag har kunnat se deltagarna på en skärm och då även kunna jobba med både att kunna skriva på whiteboard där det varit tillräckligt bra kamerakvalitet. Jag har jobbat en del med här, att man har papper på bordet och har en kamera som siktar på det, och att kunna lita på det. Och jag har kunnat använda även att även lägga in mina böcker ibland. Jag att jag jobbar med flera olika verktyg, inte suttit hemma i fåtöljen och bara kört online, för jag är övertygad om att det hade varit mycket sämre. Och för mig har det känts mycket riktigare att åka i väg någonstans och hålla en kurs.

Hallin: Kanon.

Kursledare: På vissa ställen där jag har haft en person som har stått och filmat och sedan haft parallellt koll på chattar och sedan har jag helt kunnat fokusera på undervisningen. Det var varit jättebra. Min rekommendation var att se till så att två personer.

Hallin: Då så då tittar vi på och då tittar vi framåt. Vi tänker oss distansundervisning om två år och. Det är klart att förhoppningen är att det blir mer av klassrumsundervisning nu. Men om du tänker att om vi ska fortsätta utveckla undervisningen så tänker vi två år framåt. Vad gör du mer av tror du?

Kursledare: Jag tror att om det fortsätter att jag kommer lära mig fler sådana här olika verktyg för att kunna samarbeta, exempelvis Miro.com och liknande, där man kan skapa ett samarbete och arbetsuppgifter virtuellt oavsett vad man sitter i världen. Jag tror att jag kommer att sätta mig mer in i de teknikerna. Nu har jag gjort det lite motvilligt, kanske för att det var så. Men att känna att jag ligger lite mer steget före.

Hallin: Är det något du gör mindre av?

Kursledare: Svårt att säga. Jag hoppas totalt sett att jag gör mindre online, att jag ser fram emot att träffa eleverna fysiskt och för det räcker med att man kör en hybrid, att ett par deltagare med online, så sänker det ju liksom hela effekten på en dag. Så det är svårt

att säga vad jag gör mindre av faktiskt. Jag hoppas att jag blir mer .... Nej jag har inget bra svar på det.

Hallin: Tror du att det finns någonting nytt? Vad gör det som är nytt som ni inte har gjort alls?

Kursledare: Det har jag faktiskt ingen aning om det är det som är så spännande, och det kan man tänka: Om man backar tillbaks två år innan pandemin, då hade jag aldrig kunnat tänka mig att man skulle sitta och köra möten och framför allt undervisning på det här sättet. Så jag tror det kommer hända jättemycket saker framöver som gör att.....jag hoppas att utvecklingen går åt det hållet och att man blir lite mer kräsen på det sättet när man säger att man ska gå och lära sig någonting, gå på universitet och att man faktiskt gör det ytterst fysiskt och på plats. För mig är effekten mycket större och man kör online i undantagsfall. Jag har kört ibland så här att man har kört en uppstartsdag online och sen 2-3 veckor senare så kör man tre dagar fysiskt. Det har fungerat jättebra för att kunna sätta det från start. Men jag tror vi på det här med att minnet är kopplat till platsen och sitter vid samma dator på samma plats hela tiden så är chansen väldigt stor att du inte kommer... att du kommer att glömma. Om du fysiskt har åkt till ett ställe och snackat med folk då kopplar det hela tiden din minnesbild till den platsen och till den händelsen och du kommer att komma ihåg mycket mer. Så det är ett svar på frågan. Men jag hoppas att de som skickar iväg och betalar för kurser sånt också förstår skillnaden i nytta, i effekten, och kanske hellre avstår att köra kurser ibland om man inte kan skapa den positiva effekten.

Hallin: Toppen är då jag faktiskt igenom de frågor jag har. Men är det någonting som du skulle vilja lägga till här, någonting som du vill göra mig uppmärksam på? Något jag inte har frågat om?

Kursledare: Nej, inte....det är inte direkt kopplat till det här, utan det är här som för mig är det här en resa där jag liksom "Den motvillige golfaren" tvingas sätta sig in i det för att kunna köra vidare. Och jag har ju kämpat som jag sa tidigare att se till att fysiskt var på plats där jag kör, för då blir det riktigt...vettigare. Jag tror faktiskt att det har ett stort värde att göra det, att man får inte tro att man bara kan koppla upp sig och köra något online digitalt. Nej, det går inte utan, att man förstår att då måste vi göra på ett annat sätt. Och det kanske att det har tagit mycket längre tid. Jag får nästan lägga på en faktor på 25-30 procent är tiden det tar att köra övningar, tiden det tar för mig att gå igenom någonting när man kör online. Till skillnad mot om jag har en grupp fysiskt närvarande framför mig så går det fortare. S jag hinner mycket mindre på motsvarande kurs tid när jag kör online.

Hallin: Men det du säger....som jag hör är att man kan inte bara ta emot en klassrumsituation och ersätta den med teknik, utan man måste tänka om hela upplägget.

Kursledare: Man måste tänka om upplägget och framför allt det som förstå vad funkar och vad funkar inte. Och var beredd på att man inte hinner lika mycket.

Hallin: Det är inte omöjligt att när jag läser den här transaktionen eller när jag ser vad de andra intervjuerna säger, att jag kommer komma på ytterligare någon sak som jag borde ha frågat dig så är det okej att ha kontaktat dig?

Kursledare: Välkommen att göra det.

Hallin: Kanon då sa innan vi rundar av och stoppar inspelningen så vill jag bara repetera för ordningens skull att video kommer jag att slänga i samband med den här intervjun avslutas. Ljudfilen sparar jag över transkription och jag kommer att spara ljudfilen fram tills uppsatsen är godkänd och sen så slängs de och då är det bara transkription som kommer att finnas kvar. Och så fort jag har en transkription så skickar den till dig för att få genom läsning.

Kursledare: Okej, det låter jättebra.

Hallin: Då återstår bara att säga tack och adjö och stoppa den här inspelningen.

Kursledare 7

Hallin: Så där är inspelningen igång på plats och jag börjar med att tacka dig för att du ställer upp och önskar dig välkommen. Och som jag sa innan jag startade inspelningen, jag har ett antal inledande frågor och sedan har jag några huvudfrågor kring just specifik distansundervisning. Men jag skulle vilja börja med din bakgrund, din pedagogiska bakgrund. Hur många år har du som kursledare?

Kursledare: Jag tror att den första kursen jag gjorde var runt 2004, men är ganska begränsad. Jag kan väl säga 2006/2007 i större omfattning

Hallin: Så 15 år?

Kursledare: 14-15 år.

Hallin: Antal års erfarenhet av ämnet av den här kursen?

Kursledare: Ja, det tror jag har egentligen hela sitt yrkesverksamma liv. Det är ju från... Ja runt 25 år.

Hallin: Om vi tittar på kursen som sådan några ramfaktorer kring den. Hur många deltagare har du? Och här antar jag att det blir någon form av genomsnitt genomsnittet?

Kursledare: Ja, om man säger så är det ett genomsnitt på 20.

Hallin: Och tidsfattningen på kursen, antal träffar eller antal timmar?

Kursledare: Det är ju en kurs som löper under en termin med en dag i veckan eller en eftermiddag i veckan där det är flera lärarlag och varannan vecka under en termin fem timmar.

Hallin: Fem timmar varannan vecka under en termin?

Kursledare: Vad är det? 30-35 timmar totalt i undervisningstid.

Hallin: Din erfarenhet av distans, undervisning före pandemin. Hur skulle du beskriva den?

Kursledare: Ingen alls.

Hallin: Det var helt nytt för dig. Jag kommer vi över på huvudfrågorna som då handlar om distans undervisningen i dag och distans undervisning om två år. Men vi börjar med idag. Om vi tittar på distansundervisning idag, vad tycker du har fungerat särskilt väl?

Kursledare: Jag tycker att det som har fungerat särskilt väl är ju tycker jag är en viss, till viss del gruppdynamiken. Nu kör jag via Teams framför allt och via deras breakout rooms eller i klassrum så kan man ju se till att de får jobba i grupp med mycket övningar och så. Den typen, när tekniken fungerar så väl så tycker jag att den dynamiken funkade pedagogiskt, att de kan jobba i team trots att de är på distans så tycker jag att det

fungerar väl. Jag tycker också att koncentrationen kring en del av teorin kan fungera väl. I och med att du kanske är mer fokuserad när du sitter framför din dator än vad du kanske hade gjort i en grupp. Nu betyder det att de inte distraktion finns, tvärtom. Baksidan är att de kan göra något helt annat som man inte vet. Men är de koncentrerade och deltar så tror jag att det blir mycket då är de mer närvarande, förutsatt att de är närvarande. Om du förstår mig rätt att dom försöker inte smita undan. Ja, det är väl de två delarna som jag tycker fungerar över förväntan väl.

Hallin: Vilka förberedelser har du gjort inför en inför just ett kursmoment i distansundervisning eller inför en kurs?

Kursledare: Det viktigaste som är viktiga som jag tycker är att man måste säkerställa att du tror att du når det som är målet med lektionen. Det är väldigt mycket den här pedagogiken som menar jag är, där är det mycket övningar och workshops och då måste man förbereda. Hur ska de redovisa sina resultat på ett helt annat sätt än du gör i ett fysiskt klassrum där du kan jobba med whiteboard och blädderblock. Då måste jag förbereda. Jag kallar det för mallar kring själva huvuduppgiften så att de kan jobba dom mallanra och så har bestämt flödet hur det ska redovisas. För det är det som framförallt skiljer sig åt då det är den viktigaste tycker jag. Förberedelse hur och hur ska gruppövningarna redovisas?

Hallin: Då skulle jag vilja hoppa till, hoppa över den frågan så länge och gå till frågan hur du har gått till väga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: Ja, nu ligger ju inte det under själva undervisningstiden, utan den här kursen finns det ju andra typer av hemuppgifter och kunskapstest Det är egentligen bara där den går att bedöma. Så det kan jag inte svara på mer än så för att det finns ju ingen individuell coaching av varje deltagare, vare sig det är den fysiska undervisningen heller, utan det är ju via de test som finns.

Hallin: Det är tester och inlämningsuppgifter, är de särskilt designade för denna distansformatet, eller är det samma som ni hade innan när vi körde i klassrum?

Kursledare: Det är faktiskt i mångt och mycket samma som innan. Det ena kunskapstestet är ju ett digitalt test, men det har det alltid varit även innan pandemin och inlämningsuppgifter är en rapport om själva lämnar in. De använder andra plattformar än tidigare, men egentligen är det precis samma sak.

Hallin: Vad tycker du varit den största utmaningen med distansundervisning?

Kursledare: Det är ju faktiskt att du inte som lärare så kan du inte se. Du kan inte gå omkring och höra vad de olika.... Det är väldigt mycket diskussioner i den här typen av undervisning så kan du inte höra alla grupper ..... Nu försvann du, Lars, är du med? Jag fortsätter prata. Du kan inte gå runt och lära höra vad de säger i olika grupperna och då kan du inte ta upp det som du har hört. Och ska du gå in och ut i grupper måste du ha mycket mer tid. Eller så kastar ut deltagarna i ett breakout room "diskuterar detta i en kvart" och då hör inte du deras interna diskussioner, vilket du sedan inte kan ta upp. När du går runt i ett klassrum och hör diskussioner så hör du att "de här pratar samma sak" eller "de här är lite inne på ett annat spår, det var intressant kan jag lyfta i klassen", utan

jag är helt beroende av vad de själva väljer att redovisa när de väl kommer tillbaka i det allmänna rummet. Det är den absolut största nackdelen. Den ser jag inte hur man tekniskt kan lösa, för även om jag går in i rum så blir jag dessutom en fysisk deltagare direkt. Då stannar en viss del av diskussionen av att man faktiskt går runt i ett klassrum och tjuvlyssna. Den delen är borta.

Hallin: Då jag får att det är ett ljud. Testa bara hörde mig nu?

Kursledare: Jag hör dig, har du hört mig?

Hallin: Ja, jag har hört det hela tiden så att alla svar har kommit med.

Hallin: Då avslutar vi ljudtestet och går vidare med frågorna. Vad skulle du säga är en nyckelfaktor? En nyckelfaktor eller några faktorer till en framgångsrik kurs?

Kursledare: Jag tycker mycket om att dels förstå hur själva redovisningen ska gå till. De ska inte, de ska inte vara oroliga för tekniken, utan ska de redovisa en övning så finns det en mall på den. De kan jobba med den gruppen och göra det enkelt. Eleverna ska inte falla på tekniken. Därför är jag också väldigt restriktiv. Jag håller på och kastar in massa mentometrar och hjärnboards. Det finns en studio på vår skola där man kan stå och undervisa så kan man gå fram och tillbaka med kameran som delar. Vi har försökt och jag tycker att det blir så jävla rörigt. Jag säger bara minimera all teknik så att de är trygga i klassrummet och med antingen diskussioner, chattar eller hur är själva redovisningen av det vi gör går till. Det vi gör är ju aldrig att bara föreläsa. Det är inte så att mottagaren bara ska sitta och lyssna.

Hallin: Nej, mottagaren även aktiv menar du?

Kursledare: Hen är aktiv och jag kan också säga att i den här utbildningen så finns det också ett antal föreläsningar, filmer och övningar som deltagarna kan göra före lektionen som är på den här lärplattformen. Då kommer de också mer förberedda kring teorin, men det är ju bara för att kursen är uppbyggd, så även om man inte har det så tycker jag att man ska minimera tekniken så att den inte blir rörig.

Hallin: Då kommer vi till de sista tre frågorna som handlar om distansundervisning om två år. Och jag vet att jag vet att alla längtar efter att få stå i klassrum igen, men om vi tänker oss ett scenario där vi fortsätter att undervisa på distans. Och så tänker vi oss två år framåt i tiden. Vad tror du att du gör mer av i så fall?

Kursledare: Jag förutsätter att det absolut inte alls bara blir live. Jag tror att en mix är mest intressant. Men om jag ska bara tänka hundra procentig, det är så du tänker?

Hallin: Du får tänka fritt. Du distansundervisar om två år. Vad gör du mer då? Det kan mycket väl vara idealt scenario, tänker jag.

Kursledare: Då är det nog en mix och det ska det vara att du spelar in föreläsningsfilmer eller att du har en viss teorigenomgång med chans till frågor och sedan samlas man och kör en workshop. Då bygger det på att kursdeltagarna inte är spridda över landet som man väntar på att man ska köra distansundervisning så att man

kan delta i en utbildning oavsett var man bor, då tror jag att jag kan göra mer faktiskt helt och hållet blir en teknisk fråga. Hur väl de tekniska plattformarna utvecklas till att vara mer interaktiva på ett mycket enklare sätt, kanske via grupp eller gruppövningar eller nätverkande. Jag menar inte....jag tycker den tekniska plattformarna, de gjorde gjorda för möten. Visst, vi kan ha Miro och sitta och göra ett lappar och diskutera men det är mötesforum. I så fall önskar jag att någon verkligen gör ett utbildningsprogram väldigt tydligt kopplat till pedagogik och inte till mötesformen. Så jag tror att en teknisk fråga faktiskt. Men jag tror att det blir en kombination. Fungerar inte tekniken så blir det automatiskt en kombination, för då är det mycket enklare att göra workshops i fysisk form, kanske blandat med distans.

Hallin: Vad gör du mindre av tror du?

Kursledare: Vad gör man mindre av..... mindre restid? Nej, men skämt åsido, men jag tror att det är väldigt mycket handlar om hur dom här.... för det går inte att koppla undervisningen utan att koppla in hur själva lärandet och läroplan formen ser ut runtomkring. Hur deltagarna rör sig, får information, laddar ner material eller deltar i chattar med varandra. Nätverka som man har gjort ett fysiskt möte, men som man gör på distans. Jag tror inte att man kan se själva...om det är teori eller utbildningstimmen, utan det hela konceptet runt omkring som ska fungera och då ska det bli bättre. Då ska man göra mindre av.... Ja, vad vet jag. Jag har svårt att svara på den. Mindre av den här administrationen runt omkring deltagarna, att det ska vara mycket mer sömlöst mellan hur de tar sig igenom utbildningen. Tittar på film och material....nu råkar det vara ett liveforum. Vi kallar det ju liveforum när man är live, eller så gör de saker i nätverk mellan lektioner. Jag tror hela konceptet, själva administrationen, på ett sätt blir enklare,

Hallin: Så jag tolkar det som att du skulle vilja se att både du och deltagarna behöver (störning, intervjun pausade)

Hallin: Tolkar jag dig rätt när du säger vad du gör mindre av så är det då du säger mindre administration, det vill säga du och deltagarna ska behöva lägga mindre tid, mindre fokus på att behärska tekniken och kunna ägna mer tid åt själva kursen och dess innehåll. Och du som kursledare den pedagogiska delen och inte behöva citat, kunna så mycket till slut citat, teknik.

Kursledare: Det är en bra sammanfattning.

Hallin: Sista frågan. Ser du någonting som är nytt? Vad är det som är nytt är frågan.

Kursledare: Alltså hela forumet i sig är ju nytt. Som jag sa man får verkligen tänka igenom flödet under en lektion och så. Däremot är ju inte innehållet nytt egentligen. För det finns en anledning till att en kurs har ett visst innehåll, och det kan jag tänka mig med utvecklingen av det här med distans och så då kanske man anpassar...hur ska jag förklara? Då kanske man också anpassar material på ett nytt sätt. Vad jag menar är att nu har man ju fortfarande elever som får hemskickade en bok. Det finns en bok som till kursen, även om vi bara spelar in lite film. Det kanske, liksom allting runt omkring materialmässigt, blir också mer anpassat och nytt till formen. Eller att det finns ett kompendium, men då kanske allting flyter ihop på ett annat sätt, att det blir korta

snuttar som ligger i en utbildningstimme som är kopplat till teorin. Jag inget att den att det också ska moderniseras i så fall.

Hallin: Ska jag tolka det som att....jag tolkar det som att det ni har gjort hittills har varit väldigt mycket....de lösningar ni har använt har varit väldigt mycket framtagna på kort tid, därför att nu måste vi göra på det här sättet och kanske inte alltid varit genomtänkt. Vad är det som passar bäst i sin undervisning, utan nu är det distansundervisning och nu måste vi göra på det här sättet. Och det du efterlyser är att man ser över hela innehållet och hela leveransen om man ska fortsätta utbilda på distans.

Kursledare: Så tycker jag. Och också kopplat till det så är det också utifrån de här teknikägarna och vad de menar med det. Microsoft eller Teams, när det inte funkar och man blir utkastad hela tiden, oavsett om man är lärare. Då blir också tekniken en viktig framgångsfaktor. Men även om man inte kan påverka den själv så är det väl något som man som företag behöver säkerställa att allt inte bara är, som du säger, i stället för att vi bara körde snabbt över det och nu råkar Teams vara stora stora licenser och så. Men då måste det funka både tekniskt, pedagogiskt och inte bara som ett mötesforum. Så du har helt....och hela konceptet. Så allt är ju beroende av teknikleverantörerna där, det inte bara upp till hur du själv bygger undervisningen.

Hallin: Jättebra. Det var min sista fråga i listan. Jag vill fråga dig är det någonting du vill lägga till här? Något du tycker att jag inte har frågat om eller vad som är viktigt?

Kursledare: Nej, det kanske inte har så mycket med undervisningen i sig att göra, men det finns ju väldigt mycket...det finns väldigt mycket att snacka om, hur ska det gå till? Ska man ha kameran på? Det finns väldigt mycket brus och därför att man måste hitta ett smart sätt som gör att det inte bara bygger på vad man själv tycker. Jag har suttit i ett möte i två timmar med en kamera och är orolig för att man ska råka klia sig i näsan så vet man att jobbigt det är. Jag kräver inte att de har kamera på om de inte redovisar eller en diskussion, och då går jag emot alla som säger "Det är så viktigt med kameran på". För att bli mer ett kontrollsystem tycker jag att alla är i klassen förstår du? Att antingen litar man på att deltagarna deltar. Och där tror jag kan säkert lära sig av erfarenhet av andra. "Jo, men så här funkar det" eller "du som lärare tycker att de ändå inte alla deltagare när jag har min browsar min presentation. Hur mycket ska de se? Och jag menar att det ska bli mer erfarenhet baserat. Hur fungerar det bäst för mottagaren i en sådan här situation? Bara tyckande, och det kommer med erfarenheten av att fler företag och utbildningscentrum jobbar så här då.

Hallin: Sista frågan innan vi rundar av. När jag läser den här transaktionen så kanske jag kommer med följdfrågor och då är frågan får jag lov att komma tillbaka med dem?

Kursledare: Självklart.

Hallin: Tack så hemskt mycket. Då ska jag bara för formens skull upprepa att ljudfilmen kommer att sparas tills dess att uppsatsen är godkänd och sedan så kommer den att slängas. Och sen då och då är det bara transkription som återstår och transkription kommer jag skicka till dig när den är färdig, så du får kika på den och se och godkänna att det var det här vi sa. Okej, jättebra. Då tackar jag alldeles särskilt så ska jag stänga av inspelningen.

Kursledare 8

Hallin: Så där, då är inspelningen igång och Jag önskar dig välkommen! Tackar så mycket för att du ställer upp på den här intervjun. Intervjun består av ett antal frågor. Några av dem har du ju sett, men jag kan vill ändå bara berätta hur det ser ut. Jag har några inledande frågor om din bakgrund och dina erfarenheter av ämnet och om kursen som sådan. Lite fram faktorer kring den, och sen går vi då över på huvudfrågor. De som jag har skickat till dig tidigare som handlar om distansundervisningen idag och hur du ser på distansundervisning framöver. Videofilen från intervjun kommer jag att radera så fort jag ser att ljudfiler fungerar som den ska, vilket innebär idag, och sen så kommer jag spara ljudfiler fram till dess att transkription är klar och uppsatsen är inlämnad. Sen kommer ljudfiler att raderas och jag behåller bara transaktionen. Gott, då börjar jag med lite inledande frågor och de första handlar om dig och din pedagogiska bakgrund. Så jag undrar, hur många år har du som kursledare?

Kursledare: Med runda svängar 42

Hallin: 42, och hur många års erfarenhet har du av det här ämnet?

Kursledare: Under det de hackade till där ville ställa frågan igen.

Hallin: Antal års erfarenhet av ämnet?

Kursledare: Ja, det är .... Jag funderar på om det är en speciell kurs eller speciell utbildning eller huvudsakligen pedagogroll, därför att jag har många olika typer av digital undervisning.

Hallin: Då tänker jag kring det här ämnet som du undervisar i, som vi ställer frågor kring i den här intervjun.

Kursledare: Okej. Då kan vi gå på 20 år.

Hallin: 20. Ja, bra om vi tittar på kursen som sådan och kursens ramfaktorer. Hur många deltagare har det på en sån här kurs? Och här antar jag att man får ta ett genomsnitt, för det kan variera.

Kursledare: Det är en variation på... Alltså olika moment i detta utbildningsupplägget innebär att man jobbar stundtals med grupper på 6 personer upp till 45.

Hallin: Tidsomfattningen, hur omfattande är den? Jag vet inte vad som är lättast att ange. Antal timmar totalt eller antal träffar

Kursledare: Om vi säger fjorton träffar utspritt på tre månader.

Hallin: Och din tidigare erfarenhet av samma kurs före pandemin? Hur lång är den?

Kursledare: Det är de 20 åren vi pratar om, tänker jag, eftersom pandemin har tagit de senaste sista två åren på det.

Hallin: Och sista frågan på av de här inledande frågorna. Din erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: Den är definitivt god tycker jag. Jag har praktisk erfarenhet av distansundervisning, kanske sju år innan pandemin i tilltagande omfattning.

Hallin: Då går vi ner på huvudfrågor som är uppdelade i två kategorier distansundervisningen i dag och distansundervisningen om två år. Vi börjar med idag och då tänker jag alltså den distansundervisning som har föregått under de senaste 18-20 månaderna. Vad har fungerat särskilt väl tycker du?

Kursledare: Det som har fungerat särskilt väl tycker jag det är tidseffektiviteten. Det är mindre transport och spiltid till exempel. Det är lätt att ha koll på närvaro. Istället för att skicka runt närvarolista så kan man lätt ha koll på vilka som är inloggade. Därmed inte sagt att vi har koll på vilka som mentalt är närvarande. Det som också har fungerat tycker jag det är de moment som handlar om utlärande och envägskommunikation. I den mån man har jobbat i större grupper. Däremot har det fungerat väldigt bra också med breakout rooms, diskussioner och en viss flexibilitet på hur man använder olika gruppkonstellationer när man då jobbar med mindre grupper. Så att de gruppstorlekarna på 6 personer tycker jag fungerar väldigt bra också för en interaktiv dialog. Däremot så fungerar inte det i större grupper.

Hallin: Har du gjort några särskilda förberedelser inför de här digitala undervisningen?

Kursledare: Ja, det främsta förberedelsen har ju varit den här typ de 5-7 åren innan pandemin, nämligen att ha skaffat teknisk utrustning som jag känner mig trygg med och som jag är väl inkörd på, också testat lite olika mjukvaru-lösningar på olika plattformar och också i praktiken testat möjligheterna och begränsningarna och försökt att se hur kan man använda sig av den digitala plattformen som möjligheter för att motverka begränsningarna. Och sen när man väl har provat det mesta och testat sig fram så finns då ett antal olika tekniker. Dels på till exempel såna här enkla saker som begära ordet i olika möten med olika storlek, hur det praktiskt sköter uppsamling och utloggning, till exempel där du fångar upp människors upplevelse av den genomförda utbildningen innan du loggar ut. Format för det så att det inte har jättemycket tid och att det funkar med den typen av av inslag. Att du sitter och att man har tränat in saker och sedan ytterligare en del av förberedelsen är en väl genomtänkt tidsplan. Och också att ha förberett vad det är som är det viktiga i leveransen för det utbildningspasset, så är det så att det inträffat tekniskt strul eller oförutsedda saker så har man möjlighet ändå att fokusera på det som är verkligen de centrala frågeställningarna, även om det försvinner en halvtimme.

Hallin: Hur har du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: Den är spännande. Den är en definitivt den utmaning som jag antydde här så är det inte säkert att jag kan säga någonting om att vederbörande som är inloggad faktiskt fysiskt eller mentalt följer undervisningen momentet bara för att man har ett frimärke som är närvarande på skärmen. Så att fånga upp själva effektiviteten i inläringen är svår, men jag tänker framför allt ett par olika saker som jag gör för att bedöma lärandet. Det ena är teknik som jag vill kalla **libidogram**, vilket är ett sätt att

spegla effektiviteten. Nyttan i förhållande till utbildningens mål eller syfte, eller kursmomentets mål och syfte när man låg en bit in i undervisningen. Kanske om det är så att man kör en halv dag, att man efter två och en halv timmar plockar fram ett sånt här självskattnings-schema där man får plocka in allt under de här två timmarna. Vad är det för olika pass eller delar i undervisningen som du har upplevt särskilt meningsfullt eller stimulerande utifrån utbildningens syfte? Och vad är det som där du tappade motivation, lust och effektivitet och att resonera kring det? Kan man se ett generellt mönster så kan man ha några specifika frågeställningar för att kunna fånga upp det. Det är ett sätt och det fungerar ju bättre i små gruppen. Att det är en annan sak är ju då avstämning mot syftet, och det innebär dels vad är syftet med utbildningsasset? Att det tydligt uttalas när man kör i gång utbildningspasset och att man fångar upp det i slutet av utbildningen. Syftet med det här momentet har varit detta och detta. Det här är vad vi har gjort, och vad är det du får med dig? I vilken utsträckning känns detta relevant och meningsfullt? Och gärna att man använder den frågan som en utvecklingsfråga, exempelvis att när man när man är tio minuter kvar är att var och en får lov att säga någonting om just inlärning och effektiviteten i förhållande till målet. Och när man har sagt sitt. Så släcker man sin kamera och men är kvar i mötet så att man ser allas frimärken som släcks efter hand om man kan följa vilka som har yttrat sig och inte. Och sen är ju också ett annat sätt är att man kan parallellt med utbildningen öppna upp för kommunikation via chatt. Just för att kunna fånga upp frågor, fördjupningsfrågor osv. Men det är egentligen de sakerna där och då under själva kursmomentet. Men sen finns ju alla som traditionella kunskapstesterna och se liksom. Antingen att man skriver ut ett arbete som är verklighetsrelaterat och det jag eller någon annan kan bedöma hur pass mycket kunskap man har tagit till sig under hela kursmomentet. Just det här specifika utbildningsmomentet jag tänker på innehåller väldigt många delar där man direkt tillämpar undervisningens innehåll i konkreta uppdrag ute i verkligheten, och där kan man ju naturligtvis också följa kunskapstillämpningen i de här utmaningarna eller uppdragen som deltagarna använder sig av så att det blir en interaktiv handledning parallellt med undervisning.

Hallin: Vad tycker du har varit den största utmaningen med distansundervisningen?

Kursledare: Den största utmaningen är definitivt....alltså det är flera olika. I början av pandemin när vi gick över mer och mer till digital undervisning, då var ju teknik problemen det som definitivt var den stora utmaningen att få folk att logga in och få bredband och funka och mikrofoner. Folk som inte hade headset så rundgång och skit och sånt här. Men efterhand så rättas det naturligtvis till ganska snabbt och den stora utmaningen tycker jag det är interaktivitet. Möjligheten till tvåvägs-kommunikation och framför allt att kunna hantera dynamik i större grupper. Det ställer väldigt stora krav för att inte falla i kommunikationsfällan att man tror att alla förstår det jag säger och jag pratar in i en skärm som är passiv.

Hallin: Nästa fråga har det ju delvis berört, men vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs?

Kursledare: Jag tycker att det är rätt fokus i upplägget och tänket. Det är att inte låta sig styras för mycket av "huret". Om du tänker dig undervisningens upplägg att tänka: Hur ska genomföra det här utbildningsinsatsen? Vad är det jag ska lära ut? Och sen har det ju "vadet", dvs. vad det är för innehåll? Och sen varför? Vad ska det här egentligen

användas till? I vilket sammanhang ska det sättas in? Och med det digitala upplägget är det väldigt lätt att man helt fokuserar på "huret" och där man gärna gör copy/paste, och ser hur andra genomför liknande utbildningsinsatser, eller att man gör saker på samma sätt som jag gjort tidigare som jag vet funkar, även om det är helt annat "vad" som jag ska leverera och ett helt annat syfte. Vad det innebär då? Att det blir mer likriktning och standardiserat där olika utbildningsleverantörer och olika utbildare gör egentligen samma sak på samma sätt, därför att man har sett att det funkar. Och att inte falla i det, utan jag tycker att verkligen vid varje utbildningsinsats ska utgå ifrån "varför" i första hand, det vill säga: Vad är syftet? Vad ska den här kunskapen eller den här kunskapen överföringen användas till? Vilken funktion ska du fylla i vilket sammanhang? Och utifrån det se vad är det då som ska ske under det här passet och baserat på det hitta ett sätt på "huret" och ta risker i "hur-delen" för att ha ett experimentellt mindset.

Hallin: Jag tolkar det du säger som att "vad" och "varför" är överordnat "hur"?

Kursledare: Ja, och det gäller all undervisning, men just när det gäller det digitala formatet så är det lättare att förföras av "hurets" betydelse.

Hallin: Då ska vi rikta blicken framåt och titta på distansundervisning om två år och jag kan tänka mig att många längtar tillbaka till lektionssalen idag. Men om vi tänker oss undervisning om två år med de lärdomar som vi nu har. Vad tror du att du gör mer av?

Kursledare: Jämfört med i dag eller jämfört med innan pandemin?

Hallin: Jämfört med idag.

Kursledare: Jag kommer att köra mer hybrider. Det innebär att precis på samma sätt som jag sa att man kan väldigt lätt fastna i huret. När det gäller digital undervisning så kan man på motsvarande sätt med klassrum som undervisning och att verkligen se vad är det mest lämpliga formatet utifrån vad det som ska göras? Och kan man göra det digitalt lika väl eller bättre och kombinera fysisk undervisning med digital undervisning så kommer jag i första hand att kunna söka efter de lösningarna. Jag kommer att vara ännu tydligare kring vad och varför, också i både planering och genomförande, men också att kommunicera det till mina elever. Jag kommer att göra mer av komplext experimenterande i undervisningen och då menar jag om man då tittar på det här med nice eller kind learning kontra wicked learning enligt Hogarths modell, så är min erfarenhet att det är ännu viktigare än någonsin att inte försöka undvika komplexitet i undervisningen. Att utmana normer, uppsatta ritualer och rutiner som gör att det sker på bekostnad av syftet. Så att ännu mer var tydlig med det är det här som vi ska uppnå. Vad finns det för annorlunda, andra sätt, komplexa förhållningssätt för att fånga in intressanta frågeställningar som inte det finns enkla svar på? Det kommer jag göra ännu mera av när möjligheten till fysisk undervisning återigen finns.

Kursledare: Att kunna kombinera och använda sig av hybridundervisning för att ännu mer pusha den möjligheten. Och det är också att med tanke på den yrkesbakgrund jag har och det intresse som jag har, så kommer jag att fortsätta att göra mer av att försöka förstå samspelet mellan hjärnans olika nätverk. Alltså de neurala nätverken, hur de hänger ihop i komplexa problemlösningssituationer, kopplade till lärandets evolutionära dynamik. Och då menar jag på vilket sätt lärande i stort underlättar

människans anpassning till den miljö som väldigt snabbt förändras och där vi försöker leva, som gör att människan har en, i alla fall så här långt, lyckats ganska väl att överleva i en oerhört föränderlig värld och där lärandet egentligen har en absolut central plats. Och att kunna se hur det här faktiskt funkar. Alltså med andra ord hur väl lärandet underlätta min vardag. Och vad det ska användas till de sakerna kommer att göra mer av.

Hallin: Vad gör du mindre av?

Kursledare: [00:21:40] Jag kommer att göra ännu mindre av kind learning eller pedagogiska halvfabrikat. Jag tänker då på förinspelatmaterial, standardiserade övningar, grejer som man har kört en gång och sedan upprepar därför att det här är en del av utläringen. Jag förstår att de kunskaps momenten eller det sättet att lära sig vissa basala färdigheter eller samband behövs och fine, men det är inte det jag ska syssla med.

Hallin: Och sista frågan Vad gör du som är nytt?

Kursledare: [00:22:34] Om två år. Jag. Nej, jag tror att. Jag hoppas att att kunna hitta åtminstone bättre möjligheter än vad det finns i dag och att kunna testa och experimentera mer av digital närvaro. Och då menar jag till exempel 3d teknik, att istället för att jobba tillsammans med problemlösning med en grupp, att i stället för att ha de här frimärkena prata med varandra som om de hade pratat en och en med varandra. Att man då på ett med hjälp av digital teknik kan förflytta sig till samma rum och interagera på ett mer naturligt sätt på distans. Det finns en del lösningar kring idag som är experimentstadiet, och det hoppas jag att kunna vara med på den resan på något sätt för att på det sättet underlätta gemensam problemlösning i stället för envägs utlärande. Det tror jag att jag kommer att göra allt som är nytt. Och kanske också där få med en högre grad av digital interaktivitet. Och med det så menar jag att det inte bara syn och hörsel, när det gäller de sinnen som man involverar lärprocessen som som berörs, utan exempelvis att man kan använda sig av teknik som det finns de digitala handskarna till exempel, eller andra tekniker som vi kanske inte känner till i dag, men där du gemensamt i en grupp kan känna uppleva saker. Att kunna förflytta känslan av att vara i samma rum genom världen eller genom skärmar. Så att just de delarna tror jag är den pusselbit som som behövs och som jag hoppas det kommer att ske en hel del förändringar eller eller nytänkande. Just när det gäller nästa steg, nu när pandemin är över och när det finns förmodligen en kapacitet och en utvecklingsresurs som skulle kunna användas till någonting som lyfter detta ett snäpp till.

Hallin: Jättebra, då har jag tagit mig igenom de frågor jag har. Då vill jag fråga dig har du något som du skulle vilja lägga till? Någonting som jag inte har frågat om som du tycker det är viktigt?

Kursledare: Ja. Jag vet inte om det är om det är direkt relevant, men: På något sätt så vi har inte varit inne på i vilken kontext lärandet sker. I den organisation, de kulturer och de strukturer där det är undervisning eller utbildning sker. Jag tror att just den enskilda undervisningens interaktion med sina elever och med den digitala tekniken i sig är ju en dimension som vi har berört och pratat mycket om. Men oftast så sker det här inom ramen för en institution. Det finns både planer, det finns ekonomiska begränsningar,

möjligheter, hur mycket resurser man avsätter för olika saker, hur man sätter upp utbildnings mål och hur man tänker kring, vad är det som prioriteras i olika utbildningssammanhang, vilket jag tror är egentligen en större begränsning när det gäller just det kreativa lärandets utveckling. Någonstans att inte tappa bort, inte bara diskutera vilka simtag som är viktiga för att man ska ta sig fram, utan också i vilket medium man förflyttar sig.

Hallin: Och en sista frågan. När jag sedan får transkriptionen och läser igenom den och så är det inte omöjligt att det kommer nya frågeställningar eller om det är tvetydighet kring det jag läser. Är det okej att du återkommer med uppföljande frågor?

Kursledare: Självklart.

Hallin: Då tackar jag alldeles särskilt för detta och kommer att stoppa inspelningen nu.

Kursledare 9

Hallin: [00:00:03] Så där är inspelningen igång och jag börjar med att tacka dig för att du ställer upp och önskar dig välkommen. Består av inledande frågor och sedan har jag några huvudfrågor kring just distansundervisning. Videoinspelningen kommer att slängas idag, och ljudupptagningen kommer jag att spara till dess att uppsatsen är inlämnad, vilket blir i maj 2022. Men jag skulle vilja börja med din bakgrund, din pedagogiska bakgrund. Hur många år har du som kursledare?

Kursledare: 25 years, 25 years of teaching business English.

Hallin: Antal års erfarenhet av ämnet? Alltså hur länge har du jobbat med det här ämnet?

Kursledare: You know, the whole time, the whole 25 years.

Hallin: Då tittar vi på kursens ramfaktorer. Hur många deltagare har du på en sn här kurs? Och här får vi ta ett genomsnitt eftersom det varierar en del.

Kursledare: On average, it would be the classes ranged from between 35 to 40 participants, with obviously a variation in the participation both in class and online. So but the classes are 35 to 40 students.

Hallin: Och tidsomfattning? Hur lång är kursen?

Kursledare: If we look at the number of days per week, two and a half days per week over a three to five week period, depending on which particular course it is in which particular programs are just to confirm two and a half days per week, three to five weeks per course.

Hallin: Och, din tidigare erfarenhet av den här kursen före pandemin, hur lång är den?

Kursledare: Of this type of course, is before would be 20, about 20 years, not fully 25 years.

Hallin: Och sista frågan av de inledande, hur skulle du beskriva din erfarenhet av distansundervisning före pandemin?

Kursledare: It's a good question, because I've actually taught blended learning using my own portal with business English students. And collectively, we're maybe talking about two or three years before this type of distance education started with because of the pandemic. So if we add three years to to my total experience in distance education.

Hallin: Då kommer vi till frågan om distansundervisningen idag, och då undrar jag: vad är det som har fungerat särskilt väl?

Kursledare: I would say, above all, the actual technology, in this case, it was Microsoft Teams without name dropping, but I think that's important to know it wasn't Skype that I used. I'm not familiar with with Zoom, and I'm not particularly that familiar with

teaching this via Skype. So it was Teams that that was used as the platform by both of the schools that I worked at. And I must say the technology worked almost flawlessly throughout all of the courses. So that has been a major plus

Hallin: Vilka förberedelser har du gjort specifikt för distansundervisning?

Kursledare: This is an interesting question because it was more of a question of adapting the course material of me having to, or the teacher in this case, having to...trying to second guess how this how my original methodology would work, how the course materials would work in an online setting using teams in this case. So it's really a question of going through all of the course material. So what is my own methodology? How am I going to make this work online? I know it can work in a classroom setting, but it will not work, it will maybe not work in the same way online. So it was a question really of how is this going to work? How can I adapt the materials on my own approach and methodology to make it work online? So that was a that was a major major part of the preparation.

Hallin: Hur har du gått tillväga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: In this case, it would be then obviously a lot of written and oral exercises that they would they would perform in groups or individually and using group rooms, for example, to send them away into group rooms. And then when they've come back from the group rooms, then obviously I would double check their understanding what they've actually learned by asking them to answer certain questions. That was often done as a with some sort of a pre-warning that I would be doing this. So they wouldn't I wouldn't be catching them by surprise. That wouldn't be particularly pedagogical of me to do that. So they knew that going into the group rooms. And then doing these exercises, going through these exercises themselves. I would be checking their understanding when they come back out of the group room. And of course, that would be supplemented by written tests, which would be done at home, as well as oral tests in the form of presentations or negotiations that they would be doing for me in front of the camera using Teams. So those were the main ways that I could actually test them.

Hallin: Vad tycker du har varit den största utmaningen med att gå över till distansundervisning?

Kursledare: [00:08:07] Obviously, the actual connection, the physical connection is not to be underestimated. With the GDPR rules that the schools have to observe where cameras are not, they are not required to put their cameras on or switch their cameras on, and that the teacher is met by initials on a screen. That's one particular difference, that you've not got a physical person and a face in front of you, you've got you've got a set of initials. And then..... The question is it the biggest challenge. I thought about this a lot because the biggest challenge then was to create the dynamism of a of a particular exercise than a traditional classroom exercise that you would do. To go into sort of a very much detail on this, if I look at the subject of negotiations, for example, where in the in a traditional setting that I would have the students in front of me negotiating in groups divided into pairs. So there would be a pair, one pair negotiating with another pair. And you can imagine a classroom full of students doing that in front of you. You've got full control and a full overview of the negotiations, of those that are going well and

those that need help. And then you can be hovering between tables or in different rooms. Of course, you can do that online. You can jump in and out of rooms, but it just doesn't happen as quickly and as not as smoothly, and you just can't see them in the same way that you can in the classroom.

Then there was a question in this on this, which is probably my most dynamic classroom exercise that I've got, whereby when they've gone through these negotiations on a whiteboard, then I would ask them all to come up. Probably take it in turns. But it may have 20 students stood by a whiteboard where they've got templates in front of them and they'd fill in the deals that they'd actually negotiated. And so that the whiteboard would be full of their deals, and therefore they could then go back to their desks or their seats. And everybody look up and compare the deals on the whiteboard and see who had negotiated the best deals and the worst deals and why. And that's a very visual. It's very involving exercise. And again, you could probably do that using Teams by creating a template. But then the problems would begin with how do you get that....how do you recreate the dynamism of asking students to physically come forward, all filling it in together? That would be almost an impossibility. So that was a major challenge. How do I recreate this very dynamic exercise in class and exercise of physical? They're all stood next to me. They stood next to each other against a whiteboard, discussing things that was extremely difficult for me to recreate that online. So that's obviously a micro way of looking at your question. So what I'm trying to say is that a major challenge for me is to recreate a very dynamic physical exercise online was my greatest challenge.

Hallin: Får jag bara hoppa tillbaka till något du sa alldeles nyss. Hörde jag rätt att deltagarna inte har sina kameror påslagna.

Kursledare: Now I was informed by the one of my contacts that I were not allowed to force them to come because of the GDPR rules. So they are not forced to do that. They can voluntarily switch on their cameras. I've also heard rightly or wrongly, so this is hearsay, which I'm talking about, that certain teachers insist on students switching on their cameras. I don't know how that would work legally. I didn't do that, but it was a major challenge to have a have a screen full of initials and not faces, that was a major challenge.

Hallin: Sista frågan på distansundervisning idag. Vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsriks kurs?

Kursledare: Again, adoption of really thinking about how to adapt the materials and the methodology towards the online way of learning, and really trying to involve. It's very....you've got a question, you've got an issue with it as any teacher has the problematic situation of passive and active students, whether that's online or physically in class. But the that's exacerbated by the fact that when they're online with a camera off, you don't know where they are. You don't know whether they're making a cup of coffee, whether they're actually there or not. So if you are as a teacher then checking on understanding and you're asking a direct question to one student as opposed to a group "and what do you think of this?" or "what is the answer to this?" And it's a very direct question to put to them. You may be met with silence and you've still got....they're still showing that they're online. I suppose one of the ways of getting around that and is to is

to teach.... it's really sort of make sure that they are there when they're physically there and involve them as much as you can. As with any formal training.

So one of the tricks that I would do is to especially where students would share initials if you if you're lucky enough to have students with the same initials, you know who, who's who. So then it's a question of then connecting those initials to a particular name and maybe a face if they've got their camera on. And then you can be...you can have that sort of connection. I'm personal, I'm a teacher, I very much in sort of build my a lot of trust and credibility with my students through quite a lot of intimacy, and some names is very important to me. And that connection with the students I would say that's been that's always been a positive, if you like, a success factor in my particular teaching. Different teachers have their different methods, but there has been something that I've had to work extra on online to maintain that sort of level of connection and level of intimacy has just not been as easy online.

Hallin: Bra, då är vi på den sista delen av frågorna, som handlar om distansundervisning två år framåt. Om du tänker dig ett scenario där du fortfarande undervisar på distans om två år, vad gör du i så fall mer av?

Kursledare: I would obviously look at different platforms. There are new platforms coming up the whole time. Which platforms are the best for that particular purpose or not, so that the technology side of it. And I suppose on the materials side of it and the introducing some sort of inspiration for the students, then I can see in the future that online resources are going to become more important in the future. More dynamic, more here and now. The use of books or physical books will or should diminish. Obviously, the pros and cons of using a book as a basis for a course, that's a separate discussion. But the way I see in a few years time is the way that, and what is happening today, where certain, in this case governmental organizations, would be allowing students then to access free of charge. Although the resources are copyrighted, they are still as long as you relate using a hyperlink or you actually relate to the source of the information or education, then you are allowed to use them. And I see that that must be a big help for students going forward. And that keeps education materials really topical, really here and now. A book is, in my opinion, rightly or wrongly, is basically outdated as soon as it's printed. Or some of it could be outdated as soon as it's print, as soon as it goes into print. It's not, you know, obviously new editions can come out, but that's how I see in the future. More shared, more open information, I hope, more open sharing, of course, materials, I hope that's going to turn up in the future for you.

Hallin: Vad gör du mindre av om två år?

Kursledare: So this is a really difficult question, simply because I'm quite still quite new to the distance using technology methodology there. So this was quite a difficult thing for, I suppose, the fewer or less use of, as I said, books and really searching for that sort of really inspirational.... course material that's really going to turn these students onto the subject. So I suppose that's one easy way for me to answer that. But that was a that was a really difficult question. I should probably, I would say for the purpose of this thesis that was probably one of the most difficult questions for me.

Hallin: Vad gör du som är nytt? Som du inte gjort hittills?

Kursledare: Because I'm still I'm still learning. I mean, what you're doing in.... I've only been doing this for 18, was it not even 18 months? So it's still...this question was a little bit again, a bit of a strange one because it's still new for me. So what are you doing? What are you going to be doing this new? Well, I'm still doing something new. It, you know, I'm not the finished article using this type of technology and methodology yet, so I'm still into the new way of learning. So this question is...I understand why the question exists, but that would be something that I'd expects further on down the line. But that's just a personal opinion.

Hallin: Toppen, då har jag tagit mig igenom mina frågor. Har du något du vill lägga till?

Kursledare: I thought they were good questions. I thought they were very simple questions. Good questions, very open. Every teacher will have his or her own way of looking at things and the compilation of these views that you're asking from using these questions, I thought were very good. So no, I thought this. There were sufficient.

Hallin: Sista frågan: när jag transkriberar detta så kan det ju komma, speciellt två språk i den här intervjun, så kan det komma följdfrågo. Är det då ok att jag kontaktar dig igen?

Kursledare: Absolutely no problem.

Hallin: Toppen, då kan vi avsluta intervjun är. Jag tackar för ditt deltagande.

Kursledare: Det var så lite så!

Kursledare 10

Hallin: Så, där då är inspelningen igång och jag vill börja med att tacka dig för att du tar dig tid till de här frågorna. Det handlar alltså om distansundervisning idag och vad du ser för någonting som eventuellt kan komma i distansundervisningen framöver. Så jag har ett antal inledande frågor som handlar om dig och din bakgrund, det är två stycken. Sen har jag några frågor kring kursens ramfaktorer och sedan har vi då huvudfrågorna som jag skickat till dig i förväg, som handlar om distansundervisningen, idag och hur du ser på distansundervisningen om två år. Och då vill jag börja med att fråga dig om din pedagogiska bakgrund. Hur många år har du som kursledare?

Kursledare: Som kursledare har jag i olika typer av kurser, har jag 6-7 år.

Hallin: 6-7 år. Och antal års erfarenhet av det här ämnet som du undervisar i?

Kursledare: Det skulle jag säga 10 år.

Hallin: Vidare med kursens ramfaktorer. Här får du välja en kurs då kanske som vi använder som exempel, hur många deltagare har du? Och då får vi ta ett genomsnitt.

Kursledare: Den kursen som jag tänker är en kurs i projektledning och den går 2 gånger per år och i snitt är det 80 studenter som går kursen.

Hallin: Och tid tidsomfattningen?

Kursledare: För studenter, då?

Hallin: Har jag tänkt för dig, hur mycket undervisningstid lägger du i den kursen?

Kursledare: Jag har ungefär 200 timmar per gång som kursen går och jag är examinator för kursen.

Hallin: Hur omfattande är den för studenterna?

Kursledare: Det är 7,5 hp:s

Hallin: 7,5 högskolepoäng.

Kursledare: Det går under en studieperiod och är deltid, den är halvtid.

Hallin: Halvtid under en läsperiod, och för ordningens skull kanske vi säga att om jag förstår det rätt så är det fyra perioder på ett läsår. Och om vi tittar på din erfarenhet av samma kurs, tidigare erfarenhet av samma kurs före pandemin. Hur lång skulle du säga den är?

Kursledare: Så det är en kurs som jag som jag började undervisa i när jag började på Chalmers och det var första gången då var våren 2018. Så tre år, men den går två gånger per år som sagt.

Hallin: Så våren 2018. Det innebär egentligen fyra tillfällen, då precis under 2018 och 2019. Pandemin började 2020.

Kursledare: Precis, så den har skett digitalt tre gånger.

Hallin: Och sista om den sista av frågorna var de inledande frågorna: Din erfarenhet av distans, undervisning före pandemin?

Kursledare: Jag har själv läst en kurs digitalt, eller flera kurser digitalt innan pandemin, men jag har aldrig undervisat digitalt innan pandemin.

Hallin: Då går vi över på huvudfrågor som handlar om distansundervisning i dag och distansundervisning om två år. Och vi börjar med idag. Vad skulle du säga har fungerat särskilt väl under de här...under pandemiundervisning, pandemikurserna?

Kursledare: Ja, jag tycker att seminarierna har gått väldigt bra, att ha digitalt. Anledningen är att jag upplever att dels är det mer effektivt för mig som lärare att kunna dela upp studenter i små grupper som pratar med varandra. Och jag upplever också att alla studenter som är med deltar mycket mer aktivt än vad jag upplevt i klassrummet. så det är en sak som har funkat bra. En annan sak som har fungerat bra, det är handledning, handledning av rapport eller handledning av grupper har också fungerat väldigt bra. Och anledningen där tror jag det är det också....det är mycket enklare att hålla tiden. Det tar inte... studenten får mer av handledningstid. De behöver inte förflytta sig in i på mitt kontor eller i rummet. Alla är med från början för att oftast så använder jag ett seminarium eller ett länk med Waiting Room, så jag kan redan se att de andra har kommit in. Alla finns på plats innan jag öppnar handledningstillfället. Och det är också de är mer förberedda och de har redan en plan för handledning. De har inga förväntningar att jag ska hålla i det, utan de ser det. Det är mer att de ser det som ett resurstillfälle på något sätt. Jag har inte gett andra instruktioner än vad jag har gett innan, men det blir en annan....det blir ett bättre resultat.

Hallin: Jag får nog bara bekräfta min tolkning av det du sa i början där, alltså att jag tolkar det som att du anser att du kan utnyttja tiden mer effektivt. Att engagemanget har varit högre och att handledning har varit mer effektiv också baserad på tid, men även på deras engagemang.

Kursledare: Ja. En annan sak som jag tycker att jag har använt på ett bättre sätt, det är vår course plattform. Vi använder Canvas, och Canvas har utvecklats väldigt mycket under pandemin. Det har tillkommit nya verktyg och jag tror att de flesta lärare har använt dem fullt ut jämfört med hur man har gjort innan. Så jag tycker att det har blivit ett väldigt viktigt och bra verktyg som stödjer min undervisning. Jag har numera ... den kursen som jag pratar om, den ska gå på campus nästa termin och jag har fortfarande digitala delar, där jag tänker att det här kan jag spara tid från mig och från studenter att genom att ha det som en resurs de får titta när de vill. Kanske till och med innan kursen har börjat, och istället så kan jag lägga mer resurser, mer kraft på saker där jag känner att de får ut mycket mer att vara på plats.

Hallin: Så du kommer att behålla vissa digitala moment även när ni får möjlighet att undervisa i klassrum?

Kursledare: Ja, och jag har sagt till dig innan att kursen går två gånger per år och ganska tidigt under pandemin så kollade jag med kurser med programansvarig, och vi bestämde tillsammans att i stället för att ha kursen två gånger per år på campus så kommer vi fortsätta ha det en gång per år på campus och en gång per år digitalt. Bland annat för att jag ser att vissa studenter fungerar bättre när det är digitalt, men det finns mer flexibilitet och andra efterfrågar mer campus-baserat.

Hallin: Jättebra. Har du gjort några särskilda förberedelser när du har kört en digital kurs? Eller jag ska formulera frågan: Vilka förberedelser har du gjort?

Kursledare: Alltså, när jag haft kurser digitalt, har jag byggt på erfarenheten som jag har fått under tiden och jag märkte ganska tidigt att första gången som kursen gick digitalt att det var väldigt mycket frustration från studenter. Om allt inte fanns på plats, och det är sättet man gör när man har en kurs på campus, eller hur jag gjort innan i alla fall är att man måste ha stenkoll på det som ska hända kring examination och alla kursaktiviteter ungefär två veckor i förväg. Men om en seminarieinstruktion inte är helt klar vad ska hända om fyra veckor så är det inte hela världen för att studenter följer förbereder sig med tiden. De har liksom ett en veckas perspektiv ungefär. Men något som jag märkte ganska tidigt när kursen gick första gången var att de ville få koll på hela kursen. I och med att det fanns mindre struktur, fysisk struktur så behövde de skaffa sig ett väldigt tydligt överblick över hela kursen. Och det hade jag inte när jag började. Jag fick fem dagar för att ställa från campusbaserat till digitalt baserat, så jag hade inte....jag fick tänka om hela kursen. Jag fick tänka om examination, jag fick tänka om, grupparbete, kurser och allt det här fick jag liksom tänka om. Så jag hade liksom kanske två veckor planerat, men inte mer än så. Och det tror jag studenter upplevde som väldigt frustrerande. Det gör det också att jag kunde ha en idé kring hur det skulle gå om fyra veckor. Men sen utvecklade jag erfarenhet som gör "men vi kan inte ha det som jag trodde", så det blev ändringar på vägen som gjorde studenter väldigt frustrerade. Kursen fick ganska dåliga betyg första gången, men då lärde jag mig att allt ska vara klart när kursen börjar.

Hallin: Jag uppfattar det som att det är utifrån studenternas, om man får lov använda uttrycket ökade kontrollbehov. Studenternas kontrollbehov ökar, när kursen är digital, när de inte kan träffa dig fysiskt, och det innebär att du måste ha mycket längre placeringshorisont än vad du har när du kör lokaliserat.

Kursledare: Det är mer ansvar som ligger på studenterna när det går digitalt, eller de upplever det så i alla fall. Varje gång jag har haft kursen så efter första gången så har allt varit planerat. Alla instruktioner för alla seminarier. För slutexamination fast det är om tio veckor. Allt det här var liksom planerat, fanns på Canvas. Och det har gått...det har funkade mycket bättre.

Hallin: Hur har du gått till väga för att bedöma deltagarnas lärande?

Kursledare: Vi har haft en test efter ungefär två veckor för att testa deras grundläggande kunskap. För att för att testa lärandemål för en av delarna i kursen. Så det har varit ett typ av checkpoints för alla studenter att klara av. Och sen har vi haft mycket mer flexibilitet kring deras ambitionsnivå och vad och hur de lär sig under andra

delen av kursen. Och det har vi avslutat med en hemtenta, som fokuserar på de mer komplexa aspekter av kursen som är baserat på kurslitteratur, där man testar alla det man testar kunskap och förståelse av de komplexa aspekter och av den vetenskapliga litteraturen.

Hallin: Vad tycker att den största utmaningen här är de största utmaningarna och det har varit fler?

Kursledare: Jag tycker att det är en jättestor utmaning att lägga så mycket tid på förberedelser. Det innebär att det tar mig att kanske hälften av timmarna innan kursen har börjat. Under kursen gång behöver jag inte lägga så jättemånga timmar. Och efter kursen behöver jag lägga ganska många timmar igen. Så det här gör att jag som forskar ganska mycket och undervisar, undervisar hela tiden numera. I stället för att ha koncentrerad undervisning i perioder så måste jag måste ha en kontakt med undervisningen hela tiden, så det försvårar mitt arbete som forskare. Det är en utmaning. En annan utmaning är att inte få en känsla för rummet och för kursen. Oftast när man är på plats så får man en känsla om studenter är entusiastiska, irriterade och osäkra, om de uppskattar en föreläsning om eller om de inte uppskattar en föreläsning. Men nu får jag ingen signal egentligen. Jag får studenter checkar ut så fort det är klart. De är med på föreläsningen i ett mycket större utsträckning. Men jag vet inte om de lyssnar. Så det är jätte förvirrande för mig.

Hallin: Vilka har varit nyckelfaktorerna till en framgångsrik kurs? Du har nämnt det här med noggranna förberedelser och lång placeringshorisont. Något annat som du skulle vilja lyfta fram som en nyckelfaktor till en framgångsrik kurs?

Kursledare: Frågan är vad en framgångsrik kurs?

Hallin: Det var en jättebra fråga. Då tycker jag att vi väljer en kurs som uppfyllde lärande. Målen är att deltagarna har tagit till sig innehållet i kursen via de tester som de gör med de till exempel.

Kursledare: Ja, och jag vet inte. Det är ett jättestort problem det här, men jag vet inte om de har fått det eller inte, för att jag kan inte kontrollera det på samma sätt som jag gör i en kurs på campus. Vi har tentor. Jag kan inte säga om de gör det själva eller inte. Jag vet inte hur mycket de samarbetar. Jag tycker att det är stora frågetecken som finns med digital undervisning just nu.

Hallin: Vi har utifrån ditt perspektiv. En kurs som du är nöjd med där du tycker att du har flutit på smidigt?

Kursledare: Ja, ett framgångsrikt faktor.....

Hallin: Du har ju nämnt vikten av goda förberedelser och att ha en lång placeringshorisont, och så nämnde du också i början att tekniken, plattformen som ni använder har blivit mycket mer, har blivit bättre genom att den får ny funktionalitet, så jag tänker att det handlar om förberedelse och teknik.

Kursledare: En annan sak som jag började med efter första kursen tror jag är att ta en kursassistent. En kursassistent som har gått kursen en eller två terminer innan, som är med på alla moment och som tar emot alla studentfrågor. Det har hjälpt mig jättemycket för att det blir en kontakt som de känner igen som de kan vända sig till, som screenar alla frågor och ser till att ge samma svar till alla studenter. Och som avlastar mig jättebra.

Hallin: Då kommer jag till den sista omgången frågor som handlar om distansundervisning om två år och här är jag medveten om att det är ett visst önsketänkande inblandat i det här. Men om du tänker dig distansundervisning om två år och förhoppningsvis så får vi ju lov att undervisa i lokal också. Men vi leker med tanken att undervisningen ska fortsätta, och du har också nämnt det att du kommer att få fortsätta hålla en slags distansundervisning om två år. Vad gör du mer av?

Kursledare: Så du menar undervisning om två år och vad jag gör med digitalt eller digitalt undervisning om två år?

Hallin: Jag tänker distansundervisning om två år. Du kör distansundervisning om två år. Finns det någonting av det du har gjort nu under den här pandemiperioden som du upplever är och har varit väldigt effektivt som du kommer att försöka göra mer av.

Kursledare: Jag tror på seminarier, alltså digitalt och jag tror på att ha uppgifter som de som de måste göra i grupp. Men utan att det blir ett gruppuppgift. Så förbereder sig för seminarier och diskussioner för seminarier, analyser där de ser poängen att samarbeta och arbeta tillsammans, utbyta åsikter och perspektiv, utan att det är ett påtvingat grupparbete. Innan pandemin har jag gjort digitala tentor. Och jag kommer, jag gör det också under pandemin, men jag kommer att fortsätta med det efter pandemin. Fast digitala tentor i sal. Det är det som gör det för mig det bästa av två världar för att det finns det här kontrollinstans, samtidigt som det finns den effektiviteten som man kan ha med digitala tentor.

Hallin: Vad tror du att du gör mindre av? Av det som du nu har jobbat med under den tiden?

Kursledare: Under det jag har gjort under pandemintiden..... Jag hoppas att jag gör... gör mindre administration.

Hallin: Och kan du se någonting du gör som är nytt? Något som vi inte har provat hittills?

Kursledare: Jag tror att jag tänker mer kreativt när det handlar om att uppfylla lärandemål. Så i stället för att följa en struktur som jag alltid följer för att den är bekväm, så tänker jag mer utanför ramarna, kanske.

Hallin: Då har jag tagit mig igenom de frågorna som jag hade och innan vi rundar av så vill jag fråga dig är det något som du skulle vilja lägga till? Någonting som jag inte har frågat om som du tycker är viktigt att ha med?

Kursledare: Ja, något som jag känner har hänt under pandemin de tre gånger som kursen har gått. Jag kan se hur mycket jag har lärt mig av alla betyg att använda, liksom olika källor eller olika digitala källor, och jag kan se hur studenter har lärt sig. Förut så fick jag alltid dvd:er utvärdering någonting om att Canvas var krångligt eller att det fanns en dålig struktur. Nu har det finns inga sådana kommentarer längre. De har verkligen köpt det fullt ut.

Hallin: Jättebra. Min sista fråga när jag nu ska göra det här och läser igenom. Och så är det inte omöjligt att det dyker upp någon tveksamhet eller tvetydighet. Och då undrar jag man får lov, återkomma och ställa uppföljande frågor.

Kursledare: Självklart!

Hallin: Toppen. Då ska jag också repetera det vi sa innan vi började att den här videon sparar jag inte på, utan jag sparar enbart ljudfiler och den sparar jag tills dess att uppsatsen är godkänd och det är då förhoppningsvis i slutet på nästa termin, så någon gång i maj. Och i och med det så vill jag säga tack så mycket och så kommer jag att avsluta inspelningen nu.

Kursledare: Lycka till!

Bilaga 4: Kodade svar

Exceldokument med kodade svar bifogas separat.